

T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**AFET EĞİTİMİ VE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
(DİSİPLİNLERARASI)
AFET EĞİTİMİ VE YÖNETİMİ BİLİM DALI**

**ÖĞRETMENLERİN SAĞLIK İNANÇ MODELİNE DAYALI GENEL
AFETE HAZIRLIK İNANÇ DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ: BURDUR ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HALUK AKTAY

Tez Danışmanı

DOÇ. DR. DURMUŞ ÖZBAŞI

ÇANAKKALE – 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AFET EĞİTİMİ VE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
AFET EĞİTİMİ VE YÖNETİMİ BİLİM DALI

**ÖĞRETMENLERİN SAĞLIK İNANÇ MODELİNE DAYALI GENEL AFETE
HAZIRLIK İNANÇ DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ: BURDUR ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HALUK AKTAY

Tez Danışmanı

DOÇ. DR. DURMUŞ ÖZBAŞI

ÇANAKKALE – 2022

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Haluk AKTAY tarafından Doç. Dr. Durmuş ÖZBAŞI yönetiminde hazırlanan ve **31/01/2022** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Öğretmenlerin Sağlık İnanç Modeline Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Burdur Örneği**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Afet Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Doç. Dr. Durmuş ÖZBAŞI

(Danışman)

Doç. Dr. Gökhan ILGAZ

Dr. Öğr. Üyesi Ebru İNAL ÖNAL

.....

.....

.....

Tez No : 10444465

Tez Savunma Tarihi : 31/01/2022

.....
Doç. Dr. Yener PAZARCIK

Enstitü Müdürü

03/02/2022

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

(İMZA)

Haluk AKTAY

31/01/2022

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleştirilmesinde, çalışmam boyunca benden bir an olsun yardımlarını esirgemeyen saygı değer danışman hocam Doç. Dr. Durmuş ÖZBAŞI'na, her fırsatta önerilerini ve fikirlerini aktaran değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Ebru İNAL ÖNAL'a, çalışma süresince hem sosyal hem de teknik anlamda desteklerini gördüğüm değerli meslektaşlarım ve arkadaşlarım Öğr. Gör. Ersin ARSLAN'a, Öğr. Gör. Halit DEĞER'e ve diğer çalışma arkadaşlarıma, manevi olarak desteğini sunan kıymetli arkadaşım Uzm. Dr. Halil İbrahim ÜNSAL'a, araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayan Burdur ilinde görev yapan kıymetli öğretmenlerimize, hayatımın her evresinde bana destek olan değerli annem Hava AKTAY'a, babam Ali AKTAY'a ve kardeşlerime sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

Haluk AKTAY
anakkale, Ocak 2022

ÖZET

ÖĞRETMENLERİN SAĞLIK İNANÇ MODELİNE DAYALI GENEL AFETE HAZIRLIK İNANÇ DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ: BURDUR ÖRNEĞİ

Haluk AKTAY

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Afet Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Durmuş ÖZBAŞI

31/01/2022, 133

Bu araştırmanın amacı, ortaöğretim kurumlarında görevli öğretmenlerin Sağlık İnanç Modeli'ne dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerini, çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırma tarama modelinde kesitsel araştırma olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılı Burdur İli Merkez İlçesi'nde yer alan 14 ortaöğretim kurumunda görev yapan 495 lise öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada çalışma evreninin tamamına ulaşılması hedeflendiğinden örneklem seçilmemiştir. Öğretmenlere İnal ve Doğan (2018) tarafından geliştirilen, 45 maddelik "Sağlık İnanç Modeline Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Ölçeği" ile 16 maddeden oluşan sosyo-demografik verileri içeren anket uygulanmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkenlerini ölçek alt boyutları (algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar, algılanan engeller, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilikler), bağımsız değişkenlerini ise cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, daha önce afet yaşama durumu, bireysel afet çantası bulundurma durumu ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu oluşturmaktadır. Araştırmada verilerin analiz kısmında SPSS 25 programı kullanılmıştır. Veri analizinde "Bağımsız Örneklem t-Testi", bağımsız değişkende ikiden fazla kategoriler için de "Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)" testlerinden yararlanılmıştır. Çalışma kapsamında 396 öğretmene ulaşılmıştır. Toplam ölçeğin (45 madde) Cronbach's Alpha değeri $\alpha=0,854$ olarak saptanmıştır. Anlamlı farkın etki büyüklüğüne bakmak için eta-kare (η^2) katsayısı hesaplanmıştır. Ölçek alt boyutlarının toplam puan ortalamaları ve standart sapma değerleri

incelenmiştir. Burdur İli Merkez İlçesi'nde yer alan ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği puanlarının ($\bar{X}=3,9606$) iyi düzeyde olduğu görülmüştür. Araştırma bulgu ve sonuçları doğrultusunda ölçek alt boyutları ile bağımsız değişkenler arasında oluşan anlamlı farkın ve eksikliklerin giderilmesi için öğretmenlere yönelik eğitim programlarının ve içeriklerinin düzenlenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Eğitimi, Afete Hazırlık, Öğretmen, Sağlık İnanç Modeli

ABSTRACT

INVESTIGATION OF TEACHERS' DISASTER PREPAREDNESS LEVELS BASED ON HEALTH BELIEF MODEL IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES: THE CASE OF BURDUR

Haluk AKTAY

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Disaster Education And Management

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Durmuş ÖZBAŞI

31/01/2022, 133

This study aims to examine the general disaster preparedness belief levels of teachers working in secondary education institutions in terms of various variables based on the Health Belief Model. The research was designed as a cross-sectional study in the survey model. The participants of the research consist of 495 high school teachers working in 14 secondary education institutions in central district of Burdur in the 2019-2020 academic year. Since it was aimed to reach all the participants in the research, no sampling was done. The 45-item “General Disaster Preparedness Belief Scale Based on the Health Belief Model” developed by İnal and Doğan (2018) and a 16-item questionnaire containing sociodemographic data were applied to the teachers. The dependent variables of the study are the sub-dimensions of the scale (perceived susceptibility, perceived severity, perceived benefits, perceived barriers, cues to action and self efficacy), while the independent variables are gender, age, professional seniority and educational status, previous disaster experience and having an individual disaster kit and preparing a contingency plan for disasters. SPSS 25 program was used in the analysis part of the data in the research. “Independent Sample t-Test” was used in data analysis and “One-Way Analysis of Variance (ANOVA)” tests were used for more than two categories in the independent variable. 396 teachers participated in the study. Cronbach's Alpha value of the total scale (45 items) was calculated as $\alpha=0,854$. The eta-square (η^2) coefficient was calculated to examine the effect size of the significant difference. Total score averages and standard deviation values of the sub-dimensions of the scale were examined. It was observed that the general disaster preparedness belief levels scale scores

(\bar{X} =3.9606) of teachers working in secondary education institutions in the central district of Burdur, based on BHM, were at a good level. In the light of the findings and results of the research, it is suggested that training programs and their contents for teachers could be organized in order to eliminate the significant differences and deficiencies between the sub-dimensions of the scale and the independent variables.

Keywords: Disaster, Disaster Education, Disaster Preparedness, Teacher, Health Belief Model

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI	i
ETİK BEYAN	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	x
TABLolar DİZİNİ	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	10
1.3. Araştırmanın Önemi	12
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	14
1.5. Varsayımlar	14
1.6. Tanımlar	14

İKİNCİ BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Afet Kavramı.....	17
2.2. Afet Türleri.....	18
2.2.1. Doğa Kaynaklı Afetler	20
2.2.2. Teknolojik Afetler	25
2.3. Afetlerin Etkileri	25
2.4. Afetlerin Toplum Üzerine Etkileri	26
2.5. Afetlerin Eğitim Üzerine Etkileri	26
2.6. Afet ve Toplum	27
2.7. Afet ve Eğitim	27
2.8. Afet ve Öğretmen	28

2.9.	Sağlık İnanç Modeli	29
2.10.	Afet ve Sağlık İnanç Modeli	30
2.11.	İlgili Araştırmalar	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1.	Araştırma Modeli	44
3.2.	Evren ve Örneklem.....	44
3.3.	Veri Toplama Araçları	47
3.3.1.	Sosyo-Demografik Özellikler Veri Toplama Formu.....	47
3.3.2.	Sağlık İnanç Modeline Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeyleri Ölçeği	48
3.4.	Verilerin Toplanması.....	51
3.5.	Verilerin Analizi.....	51

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA BULGULARI

BEŞİNCİ BÖLÜM TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.	Tartışma.....	93
5.2.	Sonuç.....	118
5.3.	Öneriler	121
KAYNAKÇA.....		123
EKLER.....		I
EK 1: ÖLÇEK KULLANIM İZİNİ.....		II
EK 2: ETİK KURUL PROJE/ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME SONUÇ RAPORU.....		III
EK 3a: ARAŞTIRMA (KURUM) İZİNİ.....		IV
EK 3b: ARAŞTIRMA (KURUM) İZİNİ		VI
EK 4: VERİ TOPLAMA ARACI		VIII
ÖZGEÇMİŞ		X

SİMGELER VE KISALTMALAR

%	Yüzde
\bar{x}	Aritmetik Ortalama
AADKK	Afet ve Acil Durum Koordinasyon Kurulu
AADYK	Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu
AADYM	Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AGFI	Düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi
ANOVA	Analysis of variance (varyans analizi)
CFI	Karşılaştırmalı uyum indeksi
df1	Serbestlik derecesi
df2	Serbestlik derecesi
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
EM-DAT	Uluslararası Afetler Veri Tabanı (The International Disasters Database)
GFI	Uyum iyiliği indeksi
IFI	Artımlı uyum indeksi
IFRC	Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu
JICA	Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı
LSD	Least Significant Difference
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MEM	Milli Eğitim Müdürlüğü
N	Toplam Sayı
NFI	Normlaştırılmış uyum indeksi
NNFI	Normlaştırılmamış uyum indeksi
OTAEP	Okul Tabanlı Afet Eğitimi Projesi
p	Anlamlılık düzeyi
PGFI	Tutarlı uyum iyiliği indeksi
PNFI	Tutarlı normlaştırılmış uyum indeksi
RFI	Görelî uyum indeksi
RMSEA	Yaklaşık hataların ortalama karekökü
sd	Serbestlik derecesi
SİM	Sağlık İnanç Modeli

SPSS	Statistic Package for Social Sciences
SRMR	Standartlaştırılmış hata kareleri ortalamasının karekökü
ss	Standart Sapma
t	Verilerdeki varyasyona göre farkın boyutu
TAMP	Türkiye Afet Müdahale Planı
UMKE	Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi
α	Cronbach's Alpha değeri
η^2	Eta-kare

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	1900-2021 yılları arasında Türkiye’de meydana gelen afetler ve afet türleri	19
Tablo 2	Afet gruplarının genel sınıflandırılması (EM-DAT, 2021)	21
Tablo 3	Doğa kaynaklı afetlerin jeofizik gruba göre sınıflandırılması (EM-DAT, 2021)	21
Tablo 4	Doğa kaynaklı afetlerin meteorolojik gruba göre sınıflandırılması (EM-DAT, 2021)	22
Tablo 5	Doğa kaynaklı afetlerin hidrolojik gruba göre sınıflandırılması (EM-DAT, 2021)	23
Tablo 6	Doğa kaynaklı afetlerin klimatolojik gruba göre sınıflandırılması (EM-DAT, 2021)	23
Tablo 7	Doğa kaynaklı afetlerin biyolojik gruba göre sınıflandırılması (EM-DAT, 2021)	24
Tablo 8	Doğa kaynaklı afetlerin dünya dışı gruba göre sınıflandırılması (EM-DAT, 2021)	24
Tablo 9	Çalışma evreni	45
Tablo 10	Öğretmenlerin demografik özelliklerine ait frekans analizi tablosu	46
Tablo 11	Doğrulamalı Faktör Analizi Sonucu Elde Edilen Uyum İndeksleri	49
Tablo 12	Ölçek boyutlarının normallik testi sonuçları	53
Tablo 13	Ölçek ve alt boyutlarının toplam puan ortalamaları ve standart sapma değerleri	56
Tablo 14	Ölçek madde puanlama işlemindeki ifadeler	56
Tablo 15	Cinsiyete göre ölçek boyutları puanlarına yönelik bağımsız örneklem t-testi sonuçları	57
Tablo 16	Yaş gruplarına göre ölçek boyutları puanlarının betimsel istatistikleri	62

Tablo 17	Yaş değişkeni açısından varyansların homojenliği test sonuçları	63
Tablo 18	Yaş gruplarına göre ölçek boyutları puanlarına yönelik anova testi sonuçları	64
Tablo 19	Yaş gruplarına göre eyleme geçiriciler alt boyutu için ANOVA testinde Brown-Forsythe ve Welch istatistik test sonuçları	67
Tablo 20	Mesleki kıdem gruplarına göre ölçek boyutları puanlarının betimsel istatistikleri	69
Tablo 21	Mesleki kıdem değişkeni açısından varyansların homojenliği test sonuçları	70
Tablo 22	Mesleki kıdem gruplarına göre ölçek boyutları puanlarına yönelik ANOVA testi sonuçları	71
Tablo 23	Mesleki kıdem gruplarına göre algılanan engeller alt boyutu için ANOVA Testinde Brown-Forsythe ve Welch istatistik test sonuçları	74
Tablo 24	Mesleki kıdem gruplarına göre eyleme geçiriciler alt boyutu için ANOVA Testinde Brown-Forsythe ve Welch istatistik test sonuçları	75
Tablo 25	Öğrenim durumuna göre ölçek boyut puanlarına yönelik bağımsız örneklem t-testi sonuçları	76
Tablo 26	Daha önce afet yaşama durumuna göre ölçek boyutları puanlarına yönelik bağımsız örneklem t-testi sonuçları	80
Tablo 27	Bireysel afet çantası bulundurma durumuna göre ölçek boyutları puanlarına yönelik bağımsız örneklem t-testi sonuçları	84
Tablo 28	Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumuna göre ölçek boyutları puanlarına yönelik bağımsız örneklem t-testi sonuçları	88

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Doğa kaynaklı afetlerin genel sınıflandırılması	20
Şekil 2	Teknolojik afetlerin genel sınıflandırılması	25
Şekil 3	SİM Bileşenleri	30
Şekil 4	45 maddelik ölçek için doğrulayıcı faktör analizi	50

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumundan, amacından, öneminden, sınırlılıklarından, varsayımlardan ve tanımlardan söz edilmiştir.

1.1. Problem Durumu

İnsan yaşamının başladığı andan ölümüne kadar geçen sürede bireyin sağlıklı olması evrensel bir olgu olmakla temel bir hak niteliği taşımaktadır (Alu, 2017). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) sağlığı, bireylerin vücudunun duygusal ve toplumsal açıdan sürekli iyilik halinde olması şeklinde tanımlamaktadır. Dolayısıyla bireyler yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürmek istemektedirler. Bu yüzden sağlıklarını korumak amacıyla birtakım önlemler almaktadırlar. Ancak hayat içerisinde yaşanan bazı önemli olaylar bireylerin sağlıklarını tehdit edebilmektedir. Bu tehditler arasında hastalıklar sağlığı doğrudan etkilerken, hastalığa zemin hazırlayan bazı olaylar da sağlığı dolaylı olarak etkileyebilmektedir. Bu olaylara bakıldığında sağlığı tehdit eden dolaylı durumlar arasında afetler önemli bir yeri almaktadır. Afetler toplumları birçok alanda olduğu gibi sağlık alanında da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Afet sonrası sağlık sistemlerinin afetlerden etkilenmesi nedeniyle bireylerin sağlığının afetlerden dolaylı olarak etkilendiği de karşımıza çıkmaktadır (Tekeli Yeşil, 2017). Sağlık altyapısı gelişmiş toplumların afet karşısında daha dirençli bir yapı oluşturduğu, sağlık altyapısı zayıf toplumlarda ise kırılganlık durumunun daha fazla olduğu belirtilmektedir (Varol ve Kırıkkaya, 2017).

Afetler genellikle rutin durumlar dışında gelişen, yaşamın sekteye uğramasına neden olan ve beraberinde ekonomik, fiziksel ve sosyal kayıplar oluşturan durumlar olarak ifade edilmektedir (Kadioğlu, 2011). Afetin meydana geldiği bölgede bazı olumsuzluklar yaşanabilmekte ve bu yaşanan olumsuzluklar neticesinde mevcut düzen bozulmakta, normal yaşam kesintiye uğramaktadır. Meydana gelen bu zararları önlemenin farklı yolları bulunmaktadır. Bunlardan ilki böyle bir olay meydana gelmeden gerekli önlemlerin alınması ve hazırlık evresinin başarılı bir şekilde gerçekleşmesidir. İkincisi ise afet meydana geldikten sonra uygun müdahale yöntemlerinin yapılması ve gerekli kurtarma faaliyetlerinin yapılmasından sonra yeniden inşa dönemine adım adım geçilmesinin sağlanmasıdır. Burada

esas istenilen genellikle birinci yoldur. Yani afet henüz meydana gelmeden önce gerekli önlemlerin alınması ve hazırlık faaliyetlerinin başarılı bir şekilde yürütülmesi istenmektedir (Erkan, 2010). Hazırlık aşamasında da birçok kurum koordineli hareket etmekte, sadece tek bir kurumun hazırlığı yeterli olmamaktadır. Bunun için de İçişleri Bakanlığı'na bağlı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) söz konusu kurumların koordinasyonunda önemli bir paydaş özelliği göstermektedir. Türkiye'nin 81 ilinde bulunan AFAD'a bağlı müdürlük birimleri öncülüğünde afet müdahale planları hazırlanmaktadır. Hazırlanan planlarda da birçok kuruma görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bu kurumlardan biri de ulusal düzeyde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), yerel düzeyde ise Milli Eğitim Müdürlüğü (MEM) olarak belirlenmiştir (TAMP, 2014).

Toplumun bir bütün halinde bilinçlenmesini sağlayan yapılara bakıldığında eğitim kurumları önemli bir yer tutmaktadır. Öğretmenler toplumun kalkınmasında model teşkil etmektedirler. Eğitim kurumlarında görev alan idari personellerin yanı sıra sorumluluğun büyük bir kısmı öğretmenlere düşmektedir. Çünkü öğretmenler topluma yön veren gelecek neslin oluşumunda önemli rol ve sorumluluklar üstlenmektedir. Öğretmenlerin afet bilinci ile ilgili bilgi birikimleri de çevresinde bulunanlar ile paylaşılması açısından oldukça önemlidir (Dikmenli ve Yakar, 2019).

Modern afet yönetimi sisteminde iki süreçten söz edilmektedir. Birincisi, risk yönetimini kapsarken, ikincisi ise kriz yönetimini kapsamaktadır. Afet öncesi yapılan çalışmalar gerekli zarar azaltma işlemleri, hazırlıkların yapılması, tahminlerin oluşturulması ve alarm sistemlerinin devreye girmesi şeklinde afet yaşanmadan önceki dönemde "risk yönetimi" içerisinde yer almaktadır. Afet meydana geldikten sonra ise oluşan duruma müdahale, bozulan sistemin iyileştirilmesi ve yeniden inşası gibi çalışmalar da "kriz yönetimi" sürecinde yürütülmektedir. Afet öncesi dönemde yani risk yönetiminde iyi bir çalışma gerçekleşmiş ise afet sonrası dönemde gerçekleşecek kriz yönetiminde daha az zarar söz konusu olacaktır (Kadıoğlu, 2008).

Afetler meydana gelmeden önce bu alanla ilgili eğitim alınmış ise afet sonrası yapılacaklar daha başarılı bir şekilde gerçekleşecektir. Afet eğitimi, multidisipliner bir yaklaşım sergilemektedir. Kişilerin temel afet bilinci eğitimlerini başarılı bir şekilde

tamamlamaları ve uygulamaya koyabilmeleri de ancak afet eğitimleri ile mümkün olabilmektedir (Maya ve Sarı, 2016).

Türkiye’de yaşanan afetler incelendiğinde özellikle depremler sonrası okulların ağır hasar gördüğü ve uzun bir süre eğitimlere devam edilemediği görülmektedir. Bu durum eğitim yapılarının afetlere karşı ne kadar dayanıklı olması gerektiğini gözler önüne sermektedir. Eğitim yapılarının afetlerden etkilenmesi ile eğitim süreçlerinin sekteye uğraması söz konusu olmaktadır. Eğitim sürecinde meydana gelen bu aksama öğretmenlerin aktif bir şekilde çalışmasına engel teşkil etmektedir. Risk döneminde yani henüz afet meydana gelmeden önce öğretmenler için afetlere ilişkin bilincin kazandırılması önem arz etmektedir. Bu bağlamda 18 Ekim 2010 tarihinde MEB ve Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) koordinasyonu sonrasında “Okul Tabanlı Afet Eğitimi Projesi (OTAEP)” imzalanmıştır (Özmen ve İnce, 2017). Bu proje kapsamında öğretmenlere hem uzaktan hem de yüz yüze eğitimlerle afet eğitimleri verilmektedir. Ayrıca afetlere ilişkin ülkemizde mevcut yasal düzenlemeler incelendiğinde 2009 yılında yayımlanan 5902 sayılı kanunda belirtilen Afet ve Acil Durum Yüksek Kurulu (AADYK) içerisinde MEB’na da atıfta bulunarak yer verildiği görülmektedir (Resmi Gazete, 2009). Bunun dışında “MEB Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi (AADYM) Yönergesi” incelendiğinde afet ve acil durum irtibat merkezlerinin görevleri arasında “İl MEM, İl AADYM bünyesinde personel çalıştırır” ifadesi yer almaktadır. Bu kapsamda MEB ile AFAD arasında 31.10.2018 tarihinde afet ve acil durumlara ilişkin bir protokol imzalanmıştır. İmzalanan protokole göre toplumda afetlere yönelik bilgi ve becerinin artırılması ile yaşanacak her türlü afetlerde ihtiyaç duyulan hazırlıkların ivedilikle yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca tüm toplulukları kapsayacak şekilde afetlere hazırlıkta alınacak tedbirlerin uygulanması, afet eğitimlerinin sürdürülebilir bir yapı içerisinde değerlendirilmesiyle mümkün olabileceği belirtilmektedir. MEB ile AFAD arasında yapılan bu protokol, topluma afet bilinci kazandırılmasında etkin bir rol oynayarak diğer kurumlar ile senkronize hareket edilmesini sağlamaktadır. Bu sayede afetler ile ilgili çalışma yapan kurumlar ile eğitim kurumları arasında koordinasyonun eksiksiz bir şekilde yürütülmesi amacıyla bu protokol üç yıllığına hazırlanmıştır (MEB, 2018).

Afetlerin oluşturduğu durumlardan biri de toplum sağlığını olumsuz etkilemesidir. Mevcut düzeni alt üst ederek toplumun tüm gereksinimlerini dış yardıma muhtaç bir hale

getirmektedir. Her ne kadar afet öncesi eğitimler yapılmış olsa bile toplumda yeteri kadar uygulamanın gerçekleşmemiş olması afet sonrası istenilen durumu ortaya koyamamaktadır. Toplumların gelişmesine katkıda bulunan eğitim kurumlarının da afet eğitimlerine gerekli önemi vermeleri istenmektedir. Bu nedenle hem ders müfredatlarının hem de eğitim öğretimi gerçekleştirecek öğretmenlerin afet eğitimi ile ilgili temel bilgilere sahip olmaları önem arz etmektedir (Akdur, 2000a).

Eğitim yapıları içerisinde yer alan okulların, sağlıklı yaşam oluşturmada temel rolleri bulunmaktadır. Sağlıklı bireyler ancak sağlıklı toplumları oluşturabilir. Bu yüzden bireylerin eğitim gördükleri yerlerin sağlığa elverişli bir halde olması istenmektedir. Sağlıklı okullarda yetişecek öğrenciler ve görev yapan öğretmenler de sağlıklı bir toplumun temelini oluşturacaklardır (Şahinöz vd., 2017).

Toplum sağlığının geliştirilmesi için birçok sağlık davranış modelleri ve teorileri mevcuttur. Bu modellere bakıldığında; “Değişim Teorisi veya Değişim Basamakları Modeli”, “Önlem Uyarılama Süreç Modeli”, “Pender’in Sağlığı Geliştirme Modeli”, “Sağlık İnanç Modeli”, “Sosyal Ekoloji Modeli” ve “Yeniliğin Yayılması Modeli” toplum sağlığının iyileştirilmesinde etkili olmaktadır. Teoriler incelendiğinde ise; “Nedene Dayalı Davranış Teorisi”, “Öznel olarak Belirlenen Yarar Teorisi”, “Sağlığı Kontrol Etmeye Odaklanma, Korunmaya Güdülenme Teorisi” ve “Sosyal Bilişsel/Sosyal Öğrenme Teorisi” olarak yine toplum sağlığının yararına olduğu ifade edilen teoriler bulunmaktadır (İnal, 2015).

Değişim teorisi veya değişim basamakları modelinde bireylerin göstermiş olduğu davranışların anlık olarak değil de belirli aşamalarda veya farklı evrelerde değiştiği ifade edilmektedir. Bu aşamalar; bilinçsizlik aşaması, bilinçlilik aşaması, hazırlık aşaması ve sebat aşaması olarak belirtilmektedir (Bulduk vd., 2015). Bu modelin araştırmalarda kullanılması için bireylere önce ilgili alanda eğitim verilmesi ve sonrasında gözlem yapılması gerekmektedir. Çok fazla zamana yayıldığından bu model bu araştırmada kullanılmamıştır.

Önlem uyarılama süreç modeli, bireyin davranışlarında risk oluşturan davranışın ortadan kaldırılmasını ve bunun için de birtakım önlemlerin alınmasını amaçlamaktadır. Bu modele göre yedi evre söz konusu olmaktadır. Birinci evrede birey durumdan habersizdir. İkinci evrede birey durumdan haberdardır. Üçüncü evrede birey karar verme aşamasındadır.

Dördüncü evrede birey eyleme geçmeyebilir. Beşinci evrede birey eylem kararı vermektedir. Altıncı evrede birey eylem aşamasındadır. Yedinci evrede birey eylemi sürdürmektedir (Weinstein vd., 2008). Modelin güçlü ve zayıf yanları bulunmaktadır. Güçlü yanlara bakıldığında, bu modelde diğer modellerde ifade edilmeyen ayrımların önemi belirtilmektedir. Bu modelde yer alan evreler bireyler açısından farklı sürelerde gerçekleşebilir. Bireylere gerekli bilgilendirme yapılsa bile bireyler olaylara karşı alakasız kalabilirler. Dolayısıyla bireylerin önerilen davranışları gerçekleştirmemesinde önceden güdülenmiş bir durumun olabileceği kabul edilmektedir. Zayıf yanlara bakıldığında ise bu modelin sınırlı değerinde deneye dayalı olduğu ve fazla kullanılmadığı ifade edilmektedir (Abayhan, 2015:50). Bu yüzden bu araştırmada bu model tercih edilmemiştir.

Pender'in sağlığı geliştirme modeli, sağlıkla ilgili davranışların oluşumunda yer alan unsurları tanımlamaktadır. Modelin amacı; yaşam tarzıyla ilgili sağlığı geliştirici davranışların bileşenlerini açıklamak, bireyin sağlıklı davranış deneyimlerini ve algısını etkileyebilecek faktörleri değerlendirmek ve sağlık profesyonellerinin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının belirleyicilerini anlamalarına yardımcı olmaktır. Modelde, sağlığı geliştirmek adına gerekli davranışların ön plana çıkmasında temel faktörler söz konusu olmaktadır (Çalık ve Kapucu, 2017). Modelin uygulanması ile sağlık çalışanı ve birey arasında koordinasyon sağlanacaktır. Sağlık çalışanının müdahalede bulunduğu bireylerin daha sağlıklı olması için bireylerde gerekli davranış değişikliğinin yapılmasına bu model ön ayak olacaktır. Bu modelde temel kavramları; birey, sağlık, bakım, çevre ve hastalık oluşturmaktadır (Bahar ve Açıl, 2014). Söz konusu model sağlık çalışanı-birey durumunu ve gerekli inançları ele aldığından bu araştırmada hedef kitle öğretmenler olarak belirlendiğinden bu araştırmada bu model kullanılmamıştır.

Sosyal ekoloji modelinde, birey ve yaşamış olduğu çevre arasındaki hareketlilik, bunun yanı sıra birey ile çevre arasındaki ilişki ve bireyin gelişimi hedef alınmaktadır (Danış, 2006). Söz konusu birey ve çevre dikkate alındığında, bu araştırmada bireyin gelişimi değil de yani öğretmenlerin afet veya acil durumlara yönelik inanç özellikleri araştırılmak istendiğinden bu model tercih edilmemiştir.

Yeniliğin yayılması modelinde ise genellikle yeni düşüncelerin, bireylerin yaşamına nasıl yön verdiği ve bu düşüncelerin dağılım durumları açıklanmaktadır. Bu modelde beş aşamalı bir süreç söz konusu olmaktadır. İlgili süreç yeni bilginin oluşmasını ve bilgi işleme faaliyetlerini kapsamaktadır. Beş aşamalı sürecin birinci aşamasında birey için yenilik oluşturacak bilgiler araştırılır. İkinci aşamada araştırılan bu bilgilerin, birey için yenilik oluşturmada avantaj ve dezavantaj durumları araştırılır ve sonucunda bireyin bu bilgiye ikna olma yani bireyin tutumu değerlendirilir. Üçüncü aşamada birey bu bilgiler ile ilgili ilave bilgiler edinerek yeni bilgiyi kabul veya ret eder. Bu evrede birey çevresindeki diğer bireylerin yorumlarından etkilenir. Dördüncü aşamada birey, eğer yeni bilgiyi kabul ederse uyum kararı verirse uygulamaya geçer. Beşinci aşamada ise birey vermiş olduğu kararı uygular ve bu bilgiyi doğrulamaya gider (Demir, 2006). Söz konusu modelde yeni bilgilerin oluşturulması ve yayılması anlatılmaktadır. Ancak bu araştırmada hedef kitle olan öğretmenlerin, afete hazırlık inançları ile ilgili mevcut bilgileri araştırıldığından bu model tercih edilmemiştir.

Nedene dayalı davranış teorisinde, davranışın sıradan nedensel teorilerini belirleyen teorik bir model önerilmekte ve destekleyici deneysel kanıtlar sunulmaktadır. Modelin temel varsayımı, farklı davranış türlerinin, davranışa yol açmış olabilecek nedenlerin türleri ile ilgili farklı hipotezleri tetiklediğidir. Hem davranış türleri hem de açıklama türleri olarak hizmet ettiği varsayılan yedi kategori ayırt edilmektedir: Hedefler, eğilimler, duygular gibi geçici durumlar, kasıtlı eylemler, sonuçlar, olaylar ve uyaran nitelikleri. Model, davranışları açıklarken insanların kullandığı çıkarsama kurallarını belirtmektedir (eylemler amaçlardan kaynaklanır; amaçlar daha yüksek dereceli amaçlardan veya geçici durumlardan kaynaklanır; geçici durumlar eğilimlerden, uyarıcı niteliklerden veya olaylardan kaynaklanır; sonuçlar eylemlerden, geçici durumlardan, eğilimlerden, uyarıcı niteliklerden veya olaylardan kaynaklanır; olaylar, eğilimlerden veya önceki olaylardan kaynaklanır) (Böhm ve Pfister, 2015). Bu araştırmada öğretmenlerin afet veya acil durumlara yönelik inanç özelliklerinin mevcut durumlarının nedenselliği araştırılmadığı için nedene dayalı davranış teorisinden yararlanılmamıştır.

Öznel olarak belirlenen yarar teorisi, risk veya belli olmayan durum sonucunda seçim davranışının ve karar vermenin analizini kolaylaştıran insanların tercihlerinin ve inançlarının nicel temsillerine odaklanmaktadır. Yarar teorisi, sıralaması öznel tercih

sıralamasını yansıtan seçenekler için sayısal değerlere veya yararlarla yol açan karar seçenekleri üzerindeki bir kişinin tercihleri hakkındaki varsayımlardan oluşmaktadır. Farklı seçenek formülasyonları, yardımcı programların özel özelliklerine yol açar. Öznel olasılık ve yarar teorisi, bir kişinin, temeldeki yargıları yansıtan olaylar için sayısal olasılıklara yol açan, belirsiz olayların göreceli olasılıklarına ilişkin yargıları hakkındaki varsayımlardan oluşmaktadır (Fishburn, 2001). Ortak bir yarar teorisi ve öznel olasılık, bir bireyin sonuçları belirsiz olayların gerçekleşmesine bağlı olan bir dizi seçenek üzerindeki tercihleri için önermeler ortaya koymaktadır. Önermeler, sonuç faydalarını ve olay olasılıklarını birleştiren seçenekler için bütünleştirici bir sayısal model anlamına gelmektedir. Bu araştırmada öğretmenlerin afet veya acil durumlara yönelik inanç özelliklerinin risk veya belirsizlik altındaki seçim davranışı araştırılmadığı için öznel olarak belirlenen yarar teorisinden faydalanılmamıştır.

Sağlığı kontrol etmeye odaklanma, sağlığın geliştirilmesinde bireylerin istenilen davranışları kazanmasında ve bu davranışları sürdürmesinde etkin olan işleyiş durumlarını ifade etmektedir (Değerli ve Yiğit, 2020). Bireylerin sağlıklı olması için sağlıklarını kontrol eden davranışların farkında olmaları istenilmektedir. Ancak bu araştırmada öğretmenlerin sağlık durumları değil de afet veya acil durumlara yönelik inanç özellikleri incelenmek istenildiğinden sağlığı kontrol etmeye odaklanma durumları ele alınmamıştır.

Korunmaya güdülenme teorisi, sağlık önlemlerinin gözetilmesinde ve sağlığı olumsuz etkileyen durumların engellenmesinde rol oynayan bireysel güdülenmeyi ön plana çıkaran bir teori olarak ifade edilmektedir. Söz konusu teoride, tehdit edici bilgiler birey tarafından algılandığı takdirde bireyin tutum ve davranışında meydana gelen değişimler bireyde korunma güdülenmesini oluşturmaktadır. Ancak bu teori sağlıkla ilgili davranışları açıklarken korkuya odaklanmadan söz etmektedir (Şentürk, 2020). Yapılan araştırmada öğretmenlerin korunma güdülenme durumları araştırılmadığından bu teoriden yararlanılmamıştır.

Sosyal bilişsel/sosyal öğrenme teorisinde bireyin ortaya koymuş olduğu davranışların çevresinde gördüklerinin etkileriyle oluştuğu belirtilmektedir. Bu teoriye göre birey gözlem yoluyla öğrenme durumunu gerçekleştirmektedir (Gözüm ve Bağ, 1998). Sosyal ortamda öğrenme belirli bir zaman içerisinde olumlu veya olumsuz bir şekilde

meydana gelmektedir. Dolayısıyla bu araştırmada öğretmenlerin afet veya acil durumlara yönelik inanç özelliklerinin mevcut durumları incelenmek istenildiğinden sosyal bilişsel/sosyal öğrenme teorisinden yararlanılmamıştır.

Nedene dayalı davranış teorisi, öznel olarak belirlenen yarar teorisi, sağlığı kontrol etmeye odaklanma, korunmaya güdülenme teorisi ve sosyal bilişsel/sosyal öğrenme teorisi ayrı ayrı tetkik edildikten sonra Sağlık İnanç Modeli (SİM) ayrıca detaylı olarak incelenmiştir.

SİM kavramı bireylerin hastalanmadan önce gerekli önlemleri alması hastalık sürecinde ise uygun tedavi yönteminin belirlenmesini sağlayan bir rehber niteliği taşımaktadır (Gözüm ve Çapık, 2014). Amerika'da özellikle halk sağlığı alanında çalışan araştırmacılar tarafından yapılan 1950'li yıllardaki bir araştırma sonrası sağlık hizmetlerinden faydalanan bireylerin sosyo-ekonomik düzeylerinde bir farklılık görülmüştür. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan bireylerin sağlık hizmetlerinden daha az yararlandığı ifade edilmiştir (Conner ve Norman 2005:28). Bu sebeple SİM, Rosenstock tarafından 1966'da geliştirilerek kullanılmaya başlanmıştır (Gözüm ve Çapık, 2014). Glanz vd. (2002), bu modelde sağlık davranışı ve sağlık eğitiminin nasıl olması ile ilgili gerekli açıklamalardan söz etmişlerdir.

SİM 6 bileşenden oluşmaktadır. Bu bileşenler incelendiğinde bireylerin algıladıkları duyarlılık, yine bireylerin algıladıkları ciddiyet, bireylerin gördükleri ve algıladıkları yarar, yine bireylerin fark ettiği engeller, bireyleri harekete geçiren eyleme geçiricileri, bireylerin öz yeterlilikleri ve son olarak bireylerin sosyo-demografik özellikleri gibi faktörler bulunmaktadır (Gözüm ve Çapık, 2014). Söz konusu modeller arasından afetlere ve acil durumlara ilişkin, diğer modellerden farklı olarak sağlık inanç modeline dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyini inceleyen bir ölçek olduğundan bu araştırmada SİM ele alınacaktır.

Okullarda eğitim gören öğrencilerin afetler hakkında bilgi edinmeleri öğretmenler aracılığıyla gerçekleşmektedir (Özelmacı, 2016). Bu yüzden öğretmenlerin afetler hakkında bilgi sahibi olmaları önem arz etmektedir. Öğretmenler ve afet eğitimi alanında yapılan çalışmalar arasında afet eğitimi henüz yeni gelişmekte olan bir alandır. Bu konuyla ilgili bireylerin eğitilmesini irdeleyen çok az kaynak bulunmaktadır (Karakuş ve Önger 2017).

Ayrıca sağlık inanç modelinin uygulandığı çalışma sayıları oldukça azdır. Bu alanda farklı illerde ve farklı eğitim seviyelerinde görev yapan öğretmenler ile ilgili yeni yeni çalışmalar yapılmaktadır. Literatür incelemesinde sağlık inanç modeline dayalı afet eğitimi ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında, Çelik (2020) ilkokul öğretmenleri ile ilgili yapmış olduğu araştırmada afet eğitimlerinin geliştirilmesinden ve öğretmenlerin bu konuda bilgilerinin ve becerilerinin arttırılması için önerilerden söz etmektedir. Çalışma sonuçlarına bakıldığında SİM'e göre öğretmenlerin afetler karşısında yüksek hassasiyete sahip oldukları; afet olaylarını önemsedikleri ve afetlere yönelik tedbir almayı dikkate aldıkları, bu tedbirlerin faydalı olduğu fakat bu tedbirleri uygulamadıkları ayrıca öğretmenlerin birey olarak afetlere ilişkin hazırlık anlamında kendilerini yeterli bulmadıkları ifade edilmiştir.

SİM'e dayalı afet eğitimi ile ilgili yapılan diğer çalışmalara bakıldığında ise Kaya (2020) ve Tan (2020) tarafından yapılan çalışmalara rastlanılmaktadır. Ancak bu çalışmalarda hedef kitle öğretmenler olarak değil de sağlık çalışanları olarak ele alınmıştır. Tan (2020), yapmış olduğu çalışmada Denizli İli'ndeki sağlık çalışanlarının SİM'e göre afete hazırlık durumlarını incelemiştir. Sağlık alanında görev yapanların afet olaylarına hazırlık durumlarının orta seviyenin yukarisında olduğunu ifade etmiştir. Seviyenin orta seviyesinin yukarisında yer alması sağlık alanında çalışanların bir afet karşısında yetersiz bir seviyede olacağı ve bu seviyenin yükseltilmesi gereğini belirtmiştir. Bu sayede sağlık çalışanlarına yönelik afet eğitimlerinin daha geniş bir perspektifte verilmesi, verilen bu eğitimler sonrası personellerin tatbikatlara katılması ve afetlere ilişkin bilgilerinin pekiştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır (Tan, 2020). Kaya (2020), İstanbul'da UMKE personellerinin afetlere hazırlık durumlarını SİM kapsamında ele almıştır. Afet eğitimi alan personelin almayan personele göre başarı puanının daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Söz konusu SİM kapsamında ele alınan çalışmalarda, çalışmanın yapıldığı zamandaki bireylerin o anki durumunun ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda yapılan çalışmalarda SİM'in kullanılması ilgili alanda çalışan personelin mevcut durumunun ne olduğunu ve bu durumlarının nasıl iyileştirilmesi gerektiği konusunda yarar sağlayacaktır. Sağlık alanında çalışan personelin yanı sıra eğitim alanında çalışan öğretmenlerin de afete yönelik hazır olmaları toplumun hem gelişmesi hem de bilinçlenmesi adına önem arz etmektedir. Bu sebeple, SİM kapsamında öğretmenlerin afet konusunda mevcut durumlarının değerlendirilmesi varsa eksikliklerinin giderilmesi için araştırmaların yapılması ve önerilerin sunulması afet eğitimlerinin daha geniş kapsamlara ulaştırılmasını sağlayacaktır.

Araştırmanın problemi, MEB'e bağlı ortaöğretim kurumlarında görev yapan lise öğretmenlerinin genel afete hazırlık inanç düzeylerinin ne aşamada olduğu, öğretmenlerin afetlere ilişkin SİM'e dayalı hazırlık düzeyleri, afete hazırlık düzeyi ile ilgili duyarlılık düzeyleri, SİM'e dayalı afete hazırlık inanç düzeyinde ciddiyetin, yararların, engel düzeylerinin belirlenmesi, oluşacak afet sonrası durumlarda eyleme geçiriciler ile özyeterliliğin belirlenmesi hedeflenmektedir. Belirtilen alt faktörlerin sağlık inanç modeline dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği kapsamında mevcut durumun ortaya konulması istenmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı 2019-2020 eğitim-öğretim yılı Burdur İli Merkez İlçesi'nde yer alan MEB'e bağlı ortaöğretim kurumlarında görev yapan lise öğretmenlerinin sağlık inanç modeline dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerini ve çeşitli değişkenler açısından (sosyo-demografik özellikler, gelir durumu, branş, haftalık ders yükü, kıdem, ev sahibi mi kiracı mı olduğu durumu, daha önce afet yaşadığı veya yaşamadığı durumu, afetlere hazırlıklı mı hazırlıksız mı durumu, bireysel afet çantası bulundurma durumu, afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu ve afetler konusunda eğitim alma durumu) incelemektir. Bu amaç kapsamında aşağıda yer alan sorulara yanıt aranmaktadır.

1. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık düzeyi;
 - a. Cinsiyet,
 - b. Yaş,
 - c. Mesleki Kıdem,
 - d. Öğrenim durumu,
 - e. Daha önce afet yaşama durumu,
 - f. Bireysel afet çantası bulundurma durumu ve
 - g. Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu
- değişkenleri açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

2. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyi;

- a. Cinsiyet,
- b. Yaş,
- c. Mesleki Kıdem,
- d. Öğrenim durumu,
- e. Daha önce afet yaşama durumu,
- f. Bireysel afet çantası bulundurma durumu ve
- g. Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu

değişkenleri açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

3. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyi;

- a. Cinsiyet,
- b. Yaş,
- c. Mesleki Kıdem,
- d. Öğrenim durumu,
- e. Daha önce afet yaşama durumu,
- f. Bireysel afet çantası bulundurma durumu ve
- g. Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu

değişkenleri açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

4. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyi;

- a. Cinsiyet,
- b. Yaş,
- c. Mesleki Kıdem,
- d. Öğrenim durumu,
- e. Daha önce afet yaşama durumu,
- f. Bireysel afet çantası bulundurma durumu ve
- g. Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu

değişkenleri açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

5. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyi;
- Cinsiyet,
 - Yaş,
 - Mesleki Kıdem,
 - Öğrenim durumu,
 - Daha önce afet yaşama durumu,
 - Bireysel afet çantası bulundurma durumu ve
 - Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu

değişkenleri açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

6. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyi;
- Cinsiyet,
 - Yaş,
 - Mesleki Kıdem,
 - Öğrenim durumu,
 - Daha önce afet yaşama durumu,
 - Bireysel afet çantası bulundurma durumu ve
 - Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu

değişkenleri açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkiye birçok defa afete maruz kalmış ve kalmaya da devam etmektedir. Afetleri önlemek mümkün olmayabilir ancak afetlerin zararları minimum seviyede tutulabilir ve oluşacak kayıplar en aza indirilebilir. Bunun için de iyi bir afet yönetimi anlayışına sahip olunması gerekmektedir. Bunu sağlayabilmek için ise, afet yönetiminde bütünlük yani modern afet yönetimi sistemlerinin incelenmesi gerekmektedir. Üç aşamalı olarak görülen bu sistem süreklilik arz etmektedir. Bir başka ifadeyle, henüz meydana gelmemiş bir afet için gerekli hazırlıklar ve zarar azaltmalar yapıldığında ve afet meydana geldiğinde afet sonrası müdahale ve iyileştirme aşamaları daha hızlı ve pratik olacaktır. Afet sonrası yapılan yeniden inşa ve rehabilitasyon aşamaları da daha sonra meydana gelecek afetler için bir

hazırlık aşamasını oluşturacaktır. Dolayısıyla mevcut sistem dinamik bir halde işlemektedir (AFAD, 2020).

Afet öncesi gerekli hazırlıkların yapılması amacıyla birçok resmi ve gönüllü kuruluşlar bir araya gelerek zarar azaltma, oluşabilecek riskleri önleme ve afet anında yapılacak müdahalenin yeterli olup olmaması konusunda hazırlık çalışmaları yapmaktadırlar (Aydemir, 2021). Yapılan çalışmaların sonuç verip vermemesi yaşanacak bir afet sonrası ortaya çıkmaktadır. Toplum tabanlı yapılan çalışmalarda da tüm bireylerin bu sisteme dâhil edilmesi gerekmektedir. Bunun için de toplumun gelişimine katkı sağlayan öğretmenlere büyük rol ve sorumluluklar düşmektedir (Buldu, 2014). Türkiye’de sıklıkla afetlerin yaşanması sonucu verilen kayıpların arttığı düşünüldüğünde, afet bilinci geliştirilmesinin ve afet eğitimlerinin önemi ortaya çıkmaktadır. SİM kapsamında yapılan çalışmalar incelendiğinde genellikle sağlık alanında görevli çalışanlar bu kapsamda değerlendirilmiştir. Ancak eğitim alanında, Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada olduğu gibi SİM’in uygulanması, öğretmenler açısından mevcut inanç durumlarının ortaya konulması, eksikliklerin giderilmesi ve afet eğitimlerinin yaygınlaştırılması için özellikle afet bilinci geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Öğretmenlerin afetlere karşı hazırlıklı olması aynı zamanda öğrencilere yansıtacak ve öğrencilerle birlikte öğrencilerin aileleri de bu sürece dâhil olacaktır. Bu bakımdan afet eğitimi süreçlerinde, afet bilinci geliştirilmesi adına öğretmenlerin aktif rol almaları bu süreci hızlandıracaktır. Bu araştırma ile öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklerine göre afet konularında bilinçlenmeyi arttıracak ihtiyaçlarına ilişkin SİM’e dayalı afete hazırlık inançları değerlendirilecektir. SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerini inceleyen birçok çalışmada cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, daha önce afet yaşama durumu, bireysel afet çantası bulundurma durumu ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenlerinin ele alındığı ve bazı araştırmalarda cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, daha önce afet yaşama durumu, bireysel afet çantası bulundurma durumu ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenleri ile ölçek alt boyutları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, bazı araştırmalarda anlamlı bir ilişkinin olmadığı saptanmıştır (İnal, Altıntaş ve Doğan, 2019; Yılmaz vd., 2019; Çelik, 2020; Ertuğrul ve Ünal, 2020; Tan, 2020; Aydoğmuş Atalay, 2020; Özen, 2020; Kaya vd., 2021 ve Pehlivan, 2021). Bu çalışmada genel afete hazırlık sürecinde söz konusu değişkenler ile ölçek alt boyutları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, daha önce afet yaşama durumu,

bireysel afet çantası bulundurma durumu ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenleri bu çalışma kapsamında bağımsız değişkenler olarak incelenmiştir. Bu kapsamda elde edilecek bulgular değerlendirildikten sonra afet öncesi dönemde afete hazırlık sürecinde mevcut duruma göre öğretmenlerin afet alanında eğitimlere yöneltilmesi sağlanacaktır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, öğretmenlerin sağlık inanç modeline dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerini ve çeşitli faktörler açısından değerlendirilmesini incelemektedir.

Araştırma, 2019 – 2020 eğitim-öğretim dönemlerinde Burdur İli Merkez İlçesi'nde bulunan liselerde çalışmakta olan öğretmenler ile sınırlandırılmış, diğer eğitim düzeylerinde (anaokulu, ilkokul, ortaokul ve diğer) olan öğretmenler araştırma kapsamına alınmamıştır. COVID-19 pandemisi nedeniyle yüz yüze uygulanmak istenen anket formları Google form ile uygulanmıştır.

Araştırma kapsamında ilişkili faktörlerin incelenmesi de cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, daha önce afet yaşama durumu, bireysel afet çantası bulundurma durumu ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu ile sınırlı kalmıştır.

1.5. Varsayımlar

Araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerin Ek 4'te sunulan anket ve ölçekteki maddelere içtenlikle cevaplar verdiği varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Acil Durum: Yerel imkânlar ile baş edilebilen çapta, hızlı müdahale yapılmasının istendiği durumları ve hâlleri ifade eder (AFAD, 2014).

Acil Durum Planlaması: Acil durum öncesi hazırlanan ve acil durumlarda zamanında etkin bir şekilde yapılması gereken tutumları anlatan planı ifade eder.

Afet: Bir yandan toplumu etkileyen diğeryandan mevcut süreci zarara uğratan ve etkilediğıtoplumun yerel imkân ve kaynaklarının yetersiz kaldığıinsani, maddi ve ekonomik veya çevresel kayıplara neden olan ani, feci olayların doğurmuş olduğu bir sonuçtur. Genellikle doğadan kaynaklansa da, afetlerin kökeni insan olabilir (IFRC, 2019).

Afet Çantası: Afet sonrası yardım ekiplerinin ulaşmasına dek geçen süre içerisinde hayatta kalmayı sağlayacak acil ihtiyaç duyulacak malzemelerin ve değerli evrakların bir çanta içerisinde hazırlanmasını ifade eder (AFAD, 2019).

Afet Eğitimi: Afet diye nitelendirilen durumların oluşumu, devamı ve sonrasında bireylerin gerekli önlemleri öğrenmeleri ve uygulamaları konusunda bu alanda davranış geliştirmesi olarak ifade edilir (Dikmenli ve Yakar, 2019).

Afete Hazırlık: “Afet olarak nitelendirilen olaylara anında ve ivedi bir şekilde müdahalede bulunabilmek için afet yaşanmadan önce yapılacak genel çalışmaları ifade eder. Bu çalışmalar arasında da ilgiliyi bölgeyi kapsayacak planların oluşturulması, eğitimlerin düzenlenmesi, tatbikatların gerçekleştirilmesi, alarm sistemlerinin hazır hale getirilmesi, acil yardıma ihtiyaç duyulacak malzemelerin temin edilmesi, bölgede yer alan bireylerin yapılan çalışmalardan haberdar olunabilmesi için bilgilendirilmesi ve bireylerin bilinçlendirilmesi gibi yapılacak tüm etkinliklerin sürekli olması ve sürdürülebilir bir süreçte yürütülmesi” olarak ifade edilir (AFAD, 2014).

Afet Planı: Risk ve kriz yönetimi dönemlerini kapsayan ancak afet gerçekleşmeden yapılan planları ifade eder. Afet yaşanmadan önceki süreçte hazırlık, önleme ve risk azaltma, afet yaşandığıanda müdahale ve sonraki süreçte de iyileştirme planlarını kapsamaktadır (Wallace ve Webber, 2010).

Eğitim: Bireyin bir konuyu öğrenebilmesi için planlı olarak bireyin de bu süreçte dâhil edilerek yaşadığıtoplumun beklentisine uygun şekilde davranışların değiştirilmesi süreci olarak ifade edilir (Ertürk, 1972).

İlkyardım: Herhangi bir olay nedeniyle sağlık durumu kötü olan bireylere, sağlık personellerinin gelmesine kadar geçen sürede eldeki mevcut imkânlarla, ilaçsız olarak yapılan, bireyin durumunun kötüye gitmesini engellemek ve hayat kurtarmak amacıyla olay

yerinde ilk yardım eğitimi almış kişi tarafından yapılan müdahaleyi ifade eder (İnan vd., 2011).

Kriz: Normal sürecin bozulmasına yol açan ve ilgili toplumda istenmeyen durumlar oluşturabilecek tehlikelerin ortaya çıkma durumunu ifade eder (AFAD, 2014).

SİM: SİM, bir bireyin hastalığı engellemek üzere sağlık davranışlarını değiştirme isteğini ve bu davranışları algılama durumlarını ifade eder (Bulduk vd., 2015).

Tehlike: Belirli bir bölgede veya farklı zamanlarda kendini gösteren ve meydana geldiği toplumda mevcut durumu bozarak, etkilediği alana kötü sonuçlar verme potansiyeline sahip olan insan kaynaklı, doğa veya teknoloji kaynaklı olayları ifade eder. (AFAD, 2014).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde afet kavramından, afet türlerinden, afetlerin etkilerinden, afetlerin toplum üzerine etkilerinden, afetlerin eğitim üzerine etkilerinden, afet ve toplumdaki afet ve eğitimden, afet ve öğretmenlerden, sağlık inanç modelinden, afet ve sağlık inanç modelinden ve ilgili araştırmalardan söz edilmiştir.

2.1. Afet Kavramı

İnsanın içinde bulunduğu doğada yaşam hakkı en temel insan hakkı arasında yer almaktadır. Yaşam hakkının esas amacı da bireyin hayatta kalmasını sağlamaktır (Özkan Duvan, 2018). İçerisinde yaşadığımız doğa bazen bu yaşam hakkını engelleyebilmektedir. Kayıplara neden olan tehlikeli olaylar bazen insan eliyle, bazen de teknolojiye bağlı insan kaynaklı durumlar sonucu oluşabilmektedir. Doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olan bu olayların oluşturduğu durum neticesinde can ve mal kaybı meydana geliyorsa, maddi kayıplar oluşuyorsa ve dış yardıma muhtaç bir hale geliniyorsa bu durum afet olarak isimlendirilmektedir (Şahin ve Üçgül, 2019).

Türkiye'nin dünyadaki jeopolitik konumu göz önüne alındığında ve jeolojik yapısı gereği birçok afet riskini barındırdığı görülmektedir. Bu riskler can kayıplarına neden olmakta hem ekonomik anlamda hem de fiziksel anlamda yaşamı sekteye uğratmaktadır. Literatürde afet ile ilgili çeşitli tanımlar bulunmaktadır. Kadioğlu'na göre afetler normal hayatı etkileyen yerel imkânların kısıtlı olduğu ve kriz yönetimi gerektiren olayların sonuçları olarak ifade edilmektedir (Kadioğlu, 2011). Afetler meydana geldiği toplumlarda aniden gelişebildiği gibi uzun zaman içerisinde de gerçekleşebilmektedir. 5902 sayılı Kanun'da yapılan afet tanımına bakıldığında, toplumun tamamında ya da bazı kesimlerinde mevcut yaşantıyı kesintiye uğratan veya durduran olaylar olarak belirtilmektedir (Resmi Gazete, 2009). Uluslararası Kızıllaç ve Kızıllaç Dernekleri Federasyonu (IFRC)'nin yaptığı afet tanımında ise etkilenen topluluğun kendi kaynaklarını kullanmada yetersiz olduğu, mevcut kapasitenin aşıldığı ve meydana geldiği bölgede hem insanların hem de çevrenin düzeninin bozulduğu ve kayıpların yaşandığı olaylar olarak ifade edilmektedir. IFRC'ye göre afetler genellikle insan kaynaklı veya doğanın neden olduğu felaketler şeklinde yorumlanmaktadır.

EM-DAT (The International Disaster Database – Uluslararası Acil Durum Veritabanı)’ta tanımlanmış afet kavramına bakıldığında ise yerel kapasitenin zorlandığı büyük hasara, yıkıma ve insanın acı çekmesine neden olan beklenmedik ve genellikle ani bir olay ya da olayları ifade etmektedir. Meydana gelen olaya dış yardımın yapılabilmesinde ve mevcut duruma müdahalede bulunulmasında ulusal ya da uluslararası düzeyde bir talebin yapılması gerektiği belirtilmektedir (EM-DAT 2019). Afet ile ilgili yapılan tanımlamalarda ortak hususlara bakıldığında; afetlerin oluşturduğu etkiler sonucu toplumda normal akış sekteye uğramaktadır. Afetlerin meydana geldiği yerlerde yaşanan olumsuz durumlar, can kaybına ve yaralanmalara neden olmaktadır. (Fritz, 1961; Ploughman, 1997 ve Kumar, 2000) Afetler, geçmiş ve gelecek arasındaki köprüyü yıkarak etkilediği toplumu afet sonrası dış yardımlara muhtaç bırakmaktadır (Odabaş, 2010:11).

Her afet aynı etkiyi doğurmamakla beraber genel olarak afetin yaşandığı yerlerdeki etkiler bölgesel olarak farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle afetler türlerine göre kategorilere ayrılmaktadır.

2.2. Afet Türleri

Afet olgusu genel anlamda doğa veya insan (teknoloji) kaynaklı olayların oluşturmuş olduğu sonuçlardır. Afetler dünyada yer alan bütün ülkelerde gerçekleşmekte ve birçok ülke bu durumdan etkilenmektedir (Macit, 2018). Türkiye’de 1900-2021 yılları arasında Uluslararası Acil Durum Veri Tabanına göre Tablo 1’de gösterilen 373 olay meydana gelmiştir. 373 olay incelendiğinde; 125 taşıma kazası, 110 deprem, 47 sel, 26 endüstriyel kaza, 19 çeşitli kaza, 14 heyelan, 11 fırtına, 8 salgın, 7 aşırı sıcaklık, 5 söndürülmesi güç yangın ve 1 kütle hareketi olayının olduğu belirtilmektedir. Son yıllarda meydana gelen olaylara bakıldığında afet türü olarak nitelendirilen taşıma kazasında olay sayısı depreme göre daha fazla görülürken bu olaylar sonucunda en çok ölümlerin yaşandığı olay deprem olmaktadır (EM-DAT, 2021).

Afetlerin nedenleri incelendiğinde genel olarak teknolojik (insan kökenli) ve doğa kaynaklı oldukları belirtilmektedir. Ancak bu afet türleri genellikle tek başına oluşmamaktadır. Gerçekleşen bir afet arkasından diğer afet türlerine zemin hazırlamaktadır. (Limoncu ve Bayülgen, 2005). Afet türlerinin oluşturacağı kayıpları minimum seviyeye

indirgeyebilmek için afet yaşanmadan önceki dönemde risk yönetimi yaklaşımı söz konusu olmaktadır (Sonkaya vd., 2019).

Tablo 1

1900-2021 yılları arasında Türkiye’de meydana gelen afetler ve afet türleri

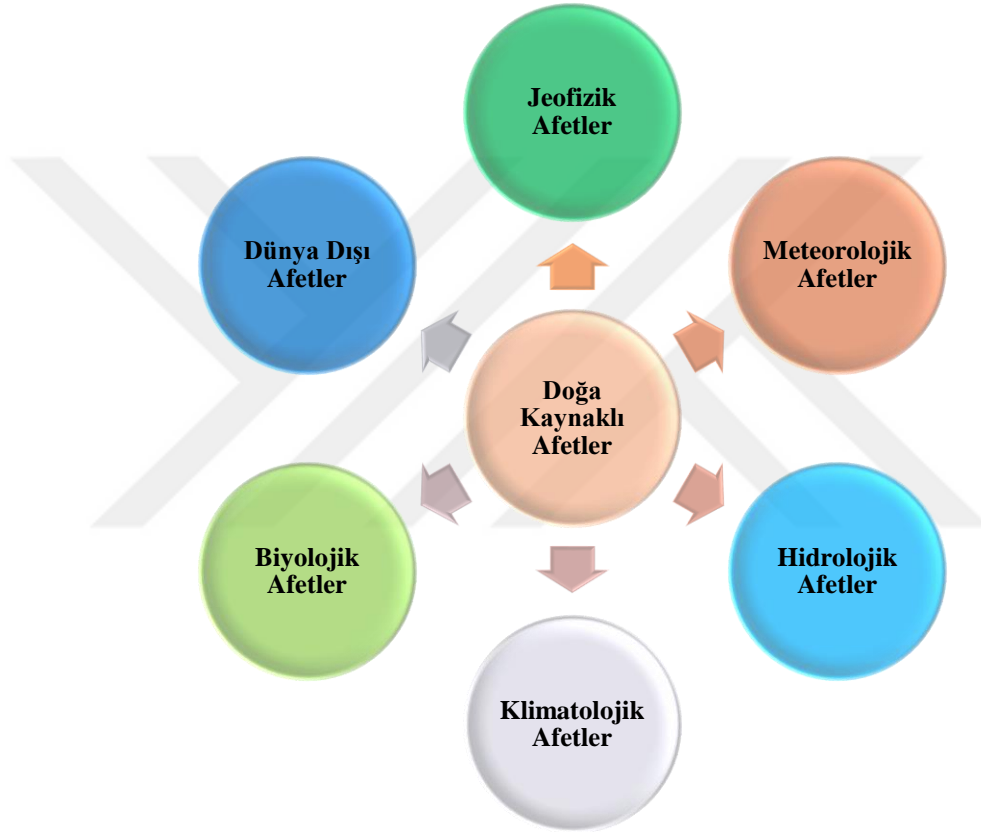
Ülke Adı	Afet Türü	Olay	Toplam Ölüm	Yaralı	Etkilenmiş	Evsiz	Toplam Etkilenen	Toplam Hasar ('000 US\$)
Türkiye	Deprem	110	94013	101356	5779203	1298279	7178838	25266970
	Salgın	8	613		204855		204855	
	Aşırı Sıcaklık	7	100	450	8000		8450	1000
	Sel	47	1443	214	1705382	98536	1804132	2480500
	Endüstriyel Kaza	26	1239	534	176	3	713	
	Heyelan	14	639	375	10911	2385	13671	26000
	Kütle Hareketi (Kuru)	1	261	69	1000		1069	
	Çeşitli Kaza	19	2587	1292			1292	278000
	Fırtına	11	100	139	14070		14209	602200
	Taşıma Kazası	125	3072	1916	364		2280	
	Söndürülmesi Güç Yangın	5	15		500	650	1150	
	Toplam		373	104082	106345	7724461	1399853	9230659

Kaynak: (EM-DAT, 2021): https://www.emdat.be/emdat_db

Afetlerin etkileri her zaman aynı olmamaktadır. Hatta aynı büyüklükte farklı zamanlarda meydana gelen bir afet türü olan deprem her zaman aynı sonucu oluşturmamaktadır (Akdur, 2000b). Meydana gelen herhangi bir acil durumun afet halini alabilmesi için insanların hayatını kaybetmesi ve ciddi anlamda mal kayıplarına neden olması toplumu dış yardıma muhtaç bir hale getirmesi gerekmektedir (Akdur, 2000a). Afet multidisipliner bir kavram olarak ifade edilmektedir (Taşkiran ve Baykal, 2018). Bir olayın doğurmuş olduğu sonuç afet diye nitelendirilebilirken, birbirinden bağımsız veya birbiri ile temaslı olayların doğurmuş olduğu sonuçlar da afet durumuna neden olabilmektedir. EM-DAT veri tabanında dünya genelindeki afetler Tablo 2’de sınıflandırılmıştır (EM-DAT, 2021).

2.2.1. Doğa Kaynaklı Afetler

Doğa kaynaklı afet olarak nitelendirilen olaylar yaşam için gerekli ve ekosistem üzerinde yararlı etkiler de oluşturmaktadır. Ancak insanlar tarafından bu olaylar (deprem, volkanik olaylar, sel, heyelan vb.) yeterince algılanamadığı ve gerekli önlemlerin alınmadığı veya yanlış yöntemler tercih edildiği için olayların sonuçları felakete yol açmaktadır ve insanların yaşamlarına mal ve mülklerine zararlar vermektedir (Demirci ve Karakuyu, 2004).

Şekil 1. Doğa kaynaklı afetlerin genel sınıflandırılması

Doğa kaynaklı afetler doğal etkenler sebebiyle tehlikelerin ortaya çıkması ve toplumda var olan sosyo-ekonomik, kültürel düzeni bozarak bireylerin hem yaşamını kaybetmesine hem de mal kaybı yaşamalarına sebep olmaktadır (Şahin ve Sipahioğlu, 2003). Doğa kaynaklı afet sonrası yaşanan can ve mal kayıpları insanlık için büyük tehlikeler ve krizleri de beraberinde getirmektedir. Tablo 2'ye bakıldığında doğa kaynaklı afetler EM-DAT'a göre 6 başlık halinde incelenmiştir (EM-DAT, 2021).

Tablo 2

Afet gruplarının genel sınıflandırılması (EM-DAT, 2021)

Afet Grubu	Afet Alt Grubu	Afet Ana Tipi
Doğa Kaynaklı Afet	Jeofizik	Deprem, kütle hareketi (kuru), volkanik faaliyet
	Meteorolojik	Aşırı sıcaklık, sis, fırtına
	Hidrolojik	Sel, heyelan, dalga eylemi
	Klimatolojik	Kuraklık, buzul göl patlaması, söndürülmesi güç yangın
	Biyolojik	Salgın, böcek istilası, hayvan kazası
	Dünya Dışı	Etki (çarpma), uzay havası
Teknolojik Afet	Endüstriyel Kaza	Kimyasal Dökülme, çökme, patlama, yangın, gaz sızıntısı, zehirlenme, radyasyon, yağ sızması
	Ulaşım kazası	Hava, yol, demiryolu, deniz yolu
	Çeşitli kaza	Çökme, patlama, yangın ve diğerleri.

Kaynak: (EM-DAT, 2021): <https://www.emdat.be/classification>

Jeofizik Afetler

Tablo 3

Doğa kaynaklı afetlerin jeofizik gruba göre sınıflandırılması (EM-DAT, 2021)

Afet Grubu	Afet Alt Grubu	Afet Ana Tipi	Afet Alt Türü	Afet Alt – Alt Türü
Doğa kaynaklı afet	Jeofizik	Deprem	Yer Hareketi	
			Tsunami	
		Kütle Hareketi (kuru)	Kaya Düşmesi	
			Heyelan	
			Kül Yağışı	
		Volkanik Faaliyet	Volkanik Çamur Akıntısı	
			Piroklastik akıntı	
			Lav Akışı	

Kaynak: (EM-DAT, 2021): <https://www.emdat.be/classification>

Jeofizik afetler, doğa kaynaklı afetlerin bir alt grubu olarak ifade edilmektedir. Dünya yüzeyinin altında meydana gelen tektonik veya sismik etkenlere bağlı oluşan afetler olarak bilinmektedir. Her türlü jeolojik bozulmaya, jeofizik bir olayın meydana gelmesine neden olabilmektedir. Jeofizik afetlerin oluşturduğu ana tip afetler depremler, kütle hareketleri ve volkanik faaliyetler olarak belirtilmektedir. Ana afetin bir alt türü olarak da Tablo 3'te gösterildiği gibi yer hareketlerinin oluşması, tsunamilerin meydana gelmesine, kaya

düşmesine, heyelana veya kül yağışlarına, volkanik çamur akıntılarına, piroklastik akıntılara ve lav akışlarına neden olmaktadır (EM-DAT, 2021).

Meteorolojik Afetler

Doğa kaynaklı afetlerin bir başka alt grubu meteorolojik afetler olarak ifade edilmektedir. Meteorolojik afetlerin neden olduğu ana afet tipleri fırtına, aşırı sıcaklık ve sis olarak belirtilmektedir. Ana afetin bir alt türü olarak da Tablo 4'te gösterildiği gibi tropikal veya konvektif fırtınalar, sıcak ve soğuk hava dalgaları ve şiddetli kış koşulları gibi durumlar oluşabilmektedir. Oluşan bu afet alt türleri de kendi içerisinde rüzgâr fırtınalarına, dolu yağışlarına, yağmurlara, kasırgalara, kar veya toz fırtınalarına, şiddetli fırtınalara, kar sonrası buzlanma veya donma olaylarına neden olmaktadır (EM-DAT, 2021).

Tablo 4

Doğa kaynaklı afetlerin meteorolojik gruba göre sınıflandırılması (EM-DAT, 2021)

Afet Grubu	Afet Alt Grubu	Afet Ana Tipi	Afet Alt Türü	Afet Alt - Alt Türü
Doğa kaynaklı afet	Meteorolojik	Fırtına	Ekstra tropikal fırtına	Düz çizgili rüzgâr fırtınası Dolu yağışı Şimşek / fırtına Yağmur Kasırga Kum / toz fırtınası Kış / kar fırtınası Fırtına / dalgalanma Rüzgâr Şiddetli fırtına
			Tropikal fırtına	
			Konvektif fırtına	
			Soğuk dalga	
			Sıcak hava dalgası	
			Aşırı sıcaklık	
			Şiddetli kış koşulları	
			Sis	
			Kar / buzlanma	
			Don / donma	

Kaynak: (EM-DAT, 2021): <https://www.emdat.be/classification>

Hidrolojik Afetler

Hidrolojik afetler de doğa kaynaklı afetlerin bir alt grubu olarak bilinmektedir. Hidrolojik afetlerin sel, toprak kayması veya dalga durumları gibi ana afetler oluşturduğu ifade edilmektedir. Ana afet tipleri Tablo 5’te gösterildiği gibi kıyı seli, nehir seli, su baskını, buz sıkışması seli, çığ, dev dalgalar ve duran dalgalar gibi alt afet türlerine neden olmaktadır (EM-DAT, 2021).

Tablo 5

Doğa kaynaklı afetlerin hidrolojik gruba göre sınıflandırılması (EM-DAT, 2021)

Afet Grubu	Afet Alt Grubu	Afet Ana Tipi	Afet Alt Türü	Afet Alt - Alt Türü
Doğa kaynaklı afet	Hidrolojik	Sel	Kıyı seli	
			Nehir seli	
			Su baskını	
		Toprak kayması (heyelan)	Buz sıkışması seli	
		Dalga eylemi	Çığ (kar, enkaz, çamur akışı, kaya düşmesi)	Dev dalgalar Duran dalga

Kaynak: (EM-DAT, 2021): <https://www.emdat.be/classification>

Klimatolojik Afetler

Doğa kaynaklı afetlerin bir diğer alt grubu klimatolojik afetler olarak belirtilmektedir. Klimatolojik afetler; kuraklık, buzul gölü patlaması ve orman yangını gibi afet alt gruplarını oluşturmaktadır. Tablo 6’da belirtildiği gibi afet ana tipi orman yangını olan afetin alt türleri ise çalı yangınlarına, ot yangınlarına neden olmaktadır (EM-DAT, 2021).

Tablo 6

Doğa kaynaklı afetlerin klimatolojik gruba göre sınıflandırılması (EM-DAT, 2021)

Afet Grubu	Afet Alt Grubu	Afet Ana Tipi	Afet Alt Türü	Afet Alt - Alt Türü
Doğa kaynaklı afet	Klimatolojik	Kuraklık		
		Buzul gölü patlaması		
		Orman yangını	Orman yangını Kara yangını (Çalı, ot yangınları)	

Kaynak: (EM-DAT, 2021): <https://www.emdat.be/classification>

Biyolojik Afetler

Doğa kaynaklı afetlerin bir diğer afet alt grubunu biyolojik afetler oluşturmaktadır. Biyolojik afetler de epidemi, böcek istilası ve hayvan kazası gibi ana afetler olacak şekilde sınıflandırılmaktadır. Tablo 7’de gösterildiği gibi ana afetler de viral, bakteriyel, parazit, mantar ve prion hastalıklarına, çekirge gruplarının oluşturduğu istilalar gibi alt afet türlerine neden olmaktadır (EM-DAT, 2021).

Tablo 7

Doğa kaynaklı afetlerin biyolojik gruba göre sınıflandırılması (EM-DAT, 2021)

Afet Grubu	Afet Alt Grubu	Afet Ana Tipi	Afet Alt Türü	Afet Alt - Alt Türü
Doğa kaynaklı afet	Biyolojik	Epidemi	Viral hastalık	
			Bakteriyel hastalık	
			Parazit hastalığı	
			Mantar hastalığı	
		Prion (protein içeren partikül) hastalığı		
		Böcek istilası	Çekirge	Çekirge grupları
Hayvan kazası				

Kaynak: (EM-DAT, 2021): <https://www.emdat.be/classification>

Dünya Dışı Afetler

Doğa kaynaklı afetlerin bir diğer afet alt grubu dünya dışında meydana gelen çarpma ve uzay havasında oluşan ana afet tipleri olduğu belirtilmektedir. Ana afet tipleri de Tablo 8’de belirtildiği gibi hava patlamaları, enerji parçacıkları, jeomanyetik fırtınalar ve şok dalgaları gibi afet alt türlerine neden olmaktadır (EM-DAT, 2021).

Tablo 8

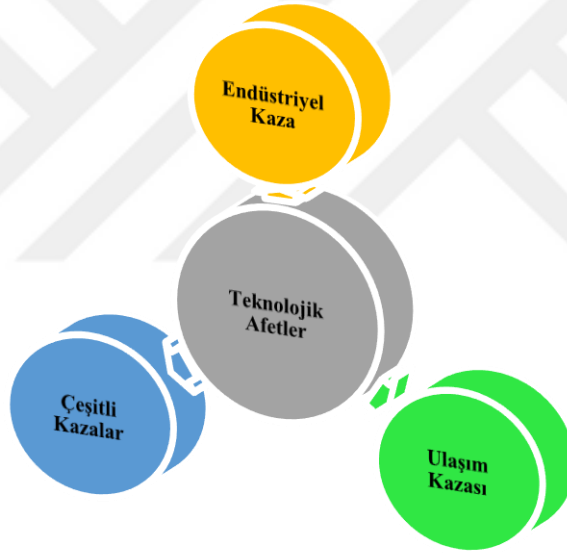
Doğa kaynaklı afetlerin dünya dışı gruba göre sınıflandırılması (EM-DAT, 2021)

Afet Grubu	Afet Alt Grubu	Afet Ana Tipi	Afet Alt Türü	Afet Alt - Alt Türü
Doğa kaynaklı afet	Dünya Dışı	Etki (çarpma)	Hava patlaması	
			Enerji parçacıkları	
		Uzay havası	Jeomanyetik fırtına	
			Şok dalgası	

Kaynak: (EM-DAT, 2021): <https://www.emdat.be/classification>

2.2.2. Teknolojik Afetler

Sürekli ilerleyen ve teknoloji sonrası, afetlerde görülen çeşitlilik de artmaktadır. Teknolojiden kaynaklı afetler endüstriyel – sanayide meydana gelen kazalar, ulaşım kazaları veya farklı durumlardan kaynaklanan çeşitli kazalar olarak sınıflandırılmaktadır. Afet alt gruplarındaki endüstriyel kazaların ana tiplerine bakıldığında; kimyasal dökülmeler, gaz sızıntısı, zehirlenmeler, radyasyon kazaları vb. ulaşım kazalarının ana tipleri incelendiğinde; karayolu, uçak, demiryolu ve gemi kazaları gibi kazalar ve son olarak çeşitli kazaların ana tiplerine bakılacak olursa baraj yıkılması, patlamalar, çökmeler, yangın kazaları olduğu görülmektedir (EM-DAT, 2021). Teknolojik afetlerin meydana gelmesinde birçok faktör söz konusu olmakta ancak insan kaynaklı afetler de teknolojik afetlere neden olmaktadır (Akın, 2012).

Şekil 2. Teknolojik afetlerin genel sınıflandırılması

2.3. Afetlerin Etkileri

Afetler genellikle bir olay değil de olayın doğurduğu sonuç olarak değerlendirilir (Öztürk ve Şahinöz, 2018). Afetler meydana geldiği bölgelerde birçok etki oluşturmaktadır. Bu etkiler; fiziksel, ekonomik, psikolojik, kültürel ve sosyolojik etkiler olarak belirtilmektedir. İyi bir afet yönetimi söz konusu olmadığında oluşan bu etkiler sonrası can kayıplarında artış görülmektedir (Yazıcı ve Ulu Kalın, 2018). Yaşanan afetler nedeniyle

ekonomik kayıplar da son yıllarda artış göstermektedir. Afet riski bulunan alanlardaki nüfusun fazla olması ve ekonomik büyümenin hızlı olması bu kayıpları fazlaştırmaktadır (Akar, 2013).

Afetin etkilediği diğer bir konu ise sağlık sonuçlarına yöneliktir. Afetlerin oluşturduğu sonuçlar bir halk sağlığı problemi olarak da ele alınmaktadır (İnal, 2015). Dünya ülkelerinde her geçen gün afetler meydana gelmekte ve bu durum afetin yaşandığı bölgedeki insanların sağlığını riske atmakta, yaşanan bu afetler nedeniyle de birçok insan hayatını kaybetmektedir (Kalanlar ve Kubilay, 2015).

2.4. Afetlerin Toplum Üzerine Etkileri

Toplumun afetlere karşı hazırlıklı olması afet sonrası oluşabilecek zararları minimum seviyede tutmaktadır. Ancak afet öncesi alınmayan önlemler faturası ağır bir tablo ile sonuçlanmaktadır. Afetlerin meydana geldiği yerlere bakıldığında yeryüzü şekilleri, insanların yaşadığı bölgedeki iklimin çeşitliliği ve en önemlisi insan faktörünün etkileri toplum üzerinde geçmişle gelecek arasındaki köprüyü yıkabilecek bir durum oluşturmaktadır (Değirmenci ve İlter, 2013). Afetin meydana geldiği yer ve bölgede ister istemez ekonomik kayıplar oluşacak ve bu durum afete maruz kalan bireylerde sosyal ve psikolojik sorunlara sebep olacaktır (Altun, 2018). Dolayısıyla bu tür zararların ortadan kaldırılması mümkün değilse bile alınacak önlemler ile zararlar azaltılmaktadır. Afetten direkt ve dolaylı etkilenen bireylerin oluşacak afetlere karşı direnç kazanabilmesi için ve oluşacak kayıpların önüne geçilebilmesi için toplumun eğitimi önemli bir husus olmaktadır (Varol ve Kırıkkaya, 2017).

2.5. Afetlerin Eğitim Üzerine Etkileri

Eğitim, bireylerin davranışlarında yaşantı yolu ile ve kasıtlı olarak istenilen bir değişim süreci olarak ifade edilmektedir (Ertürk, 1972). Eğitim ile birçok olumsuz durumlar, olumlu davranışlara dönüştürülmektedir. Afetlerde eğitim önemli bir husus olarak incelenmektedir. Afetlerin oluşturmuş olduğu etkilere bakıldığında gelişmiş ülkelerde ve henüz gelişmekte olan ülkelere farklı sonuçlar doğurduğu görülmektedir (Erkal ve Değerliuyurt, 2009). Türkiye’de son yıllarda yaşanan afetler karşısında planlamalar da artmaktadır. Bu planlar arasında TAMP 81 ili de kapsayan ve AFAD öncülüğünde diğer kamu kurumlarının ve kuruluşlarının da katkılarıyla hazırlanmıştır. Hazırlanan bu planların

devreye konulması da yine yapılacak olan eğitimlerle mümkün olmaktadır. Afetler meydana geldiği bölgelerde ekonomik, fiziksel, sosyal ve psikolojik kayıplar doğurmanın yanı sıra eğitim sistemini de sekteye uğratmaktadır. Böyle bir süreçte eğitimin devam ettirilmesi çoğu zaman mümkün olmamakla birlikte geçici eğitim merkezleri inşa edilmektedir. Ancak bu durum sonraki dönemlerde eğitimin sağlıklı yürütülmesine engel olabilmektedir. Bu tür durumların önüne her ne kadar geçilemese de gerekli önlemler alınarak zararların azaltılması söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla afetler karşısında eğitimlerin henüz afet meydana gelmeden düşünülmesi gerekmektedir. Afet sırasında da eğitimin aksamaması için gerekli hazırlıklar yapılarak eğitim sisteminin devamlılığı önem arz etmektedir (Akyel, 2007).

2.6. Afet ve Toplum

Afetler aniden gelişebildiği gibi uzun bir sürede de ortaya çıkabilirler. Ani gelişen afetlere bakıldığında “depremler, fırtınalar, hortumlar, çığ ve kaya düşmeleri, volkan patlamaları, yangınlar, heyelanlar, ani seller ve su taşkınları ve tsunamiler” gibi afetler görülmektedir (AFAD, 2014). Bu durumda afetin meydana geldiği bölgedeki toplumun etkilenmesi kaçınılmaz olmaktadır. Dolayısıyla afetlerin toplum üzerinde birçok alanda duraksama oluşturduğu bilinmektedir (Leblebici, 2014). Afetin meydana geldiği ilk andan itibaren profesyonel ekiplerin olay yerine varmaları az da olsa bir zaman alacaktır. İlk süreçte olaya müdahale eden aslında toplumdur. Toplumun da müdahalesi rastgele şeklinde olmaktadır. Doğru müdahalelerin sergilenebilmesi için afet konusunda gerekli eğitimlerin alınmış olması gerekmekte aksi halde oluşacak olan zararın ve kayıpların fazla olması söz konusu olmaktadır (Kadıoğlu, 2005).

2.7. Afet ve Eğitim

Afet ve eğitim arasındaki ilişki incelendiğinde afet eğitimlerinin arttığı yerlerde afet sonrası oluşacak kayıpların az seviyelerde olduğu görülmektedir (Mızrak, 2018). Afet eğitimleri ile afet bilinci kazanmış olan toplumların, afet kültürü oluşturarak afetlerin oluşturduğu etkilerle daha kolay mücadele edebilmektedir (Dikmenli ve Yakar, 2019). Eğitim çabalarının amacı insanların davranışlarını değiştirmektir. Afet eğitimi, insanlar tarafından tehlikeye maruz kaldığı risk hakkında bilgi sunarak koruyucu eylemleri arttırmaya çalışır. Eğitimler etkin ve iyi bir şekilde planlanmış ise uzun vadede, insanlar güvenlik uygulamalarını her türlü eylemi ile alışkanlık haline getirecektir. Ancak, davranışta

istenen değişiklikler uzun zaman alabilmektedir. Eğitim, afet zararlarını azaltma konusunda farkındalık yaratmak ve afetlerin tüm sektörlerdeki olumsuz etkilerini en aza indirecek şekilde çeşitli faaliyetler uygulamak için mükemmel bir fırsat olarak kabul edilmektedir. Son zamanlarda birçok ülkede afet riski azaltılması çalışmalarının eğitim sistemine entegre edilmesi için çaba harcanmaktadır (Okazaki, 2007).

Geçmiş deneyimler, eğitimin kırılabilirliğinin azaltılması ve afet risk yönetimi için son derece olumlu etkilerini ortaya çıkarmaktadır (Mızrak, 2018). Bir felaket durumunda nasıl tepki vereceğini bilen çocuklar ve yetişkinler, zaman içinde insanların uyarılmayı öğrenden topluluk liderleri ve kendilerini doğal tehlikelere hazırlanmalarını öğreten bütün sosyal katmanlar daha iyi afet riski azaltma stratejilerine ve yaygınlaştırılmasına katkıda bulunmaktadır (Karabulut ve Bekler, 2019). Eğitim ve bilgi, insanlara güvenlik açığını azaltma ve yaşamı iyileştirme konusunda kendi kendine yardım stratejileri için araçlar sağlamaktadır. Ayrıca, okul binaları gibi daha istikrarlı ve afete dirençli eğitim tesisleri, tehlikeler halinde bir sığınak görevi görmektedir. Eğitim aynı zamanda yakındaki topluluklardaki risk değerlendirme prosedürlerinin geliştirilmesinde, insanları geliştirmeye teşvik etmede ve topluluklardaki genel risk unsurlarını azaltmada önemli bir rol oynamaktadır. Risk azaltma konusundaki eğitimin topluluklar üzerinde etkisinin olması için, bu alandaki en uzak çalışanına ulaşılabilmelidir. Toplum düzeyinde faaliyet gösteren ve genellikle üniversiteler gibi geleneksel bilgi merkezlerinden uzak tutulan bu eğitimin erişilebilir hale getirilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle, eğitimin, ulusal ve yerel yönetim politika ve programlarında afet azaltma için etkili bir şekilde sisteme dâhil edileceği ve öğrenme deneyimi ile bilgi ve uygulama arasındaki boşluğun giderilmesini sağlamaktadır. Afet eğitiminin başarısı için okulu ve örgün eğitimi topluma bağlayan proaktif bir ortak öğrenme yaklaşımı esastır (Shaw vd., 2009). Afet eğitimlerinin sürdürülebilir olması için öğretmenlere de büyük sorumluluklar düşmektedir.

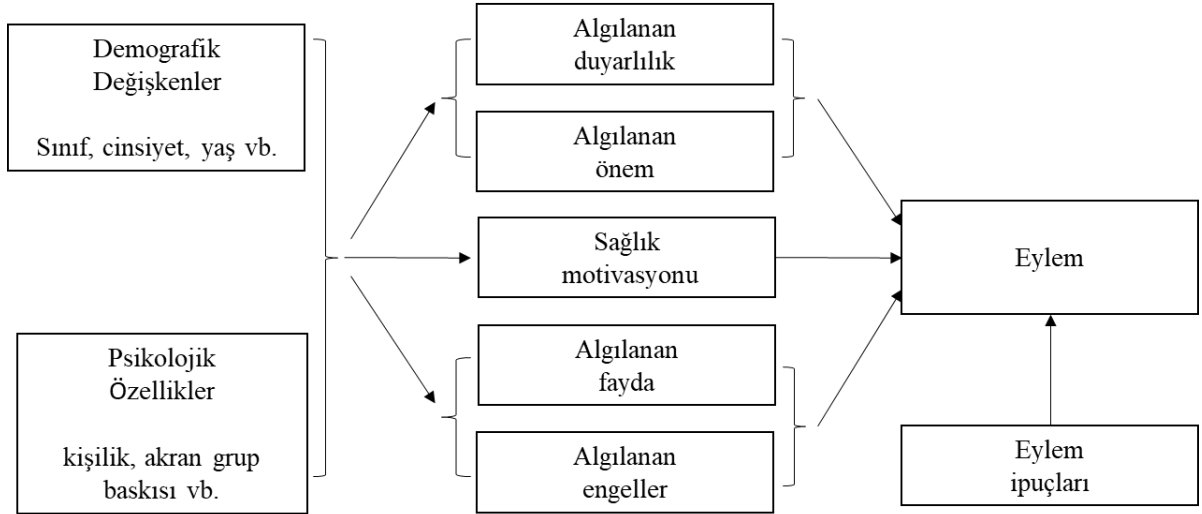
2.8. Afet ve Öğretmen

Öğrencilerin yeni bilgileri öğrenmede öğretmenlerinden etkilenmeleri söz konusu olmaktadır. Öğretmenler sadece öğrencilerine değil tüm topluma da rol model olabilmektedirler. Bu yüzden öğretmenlerin doğru bilgileri edinmesi ve bunu hem

öğrencilerine hem de çevrelerine aktarması eğitimin kalitesini de arttırmaktadır (Demir ve Köse, 2016). Afet eğitimlerinde de afet risklerinin azaltılması ana hedefi oluşturmaktadır. Afet risklerinin azaltılması için il düzeyinde TAMP'ta belirtilen ilgili kurumların, bölgede bulunan üniversite veya üniversitelerin, yerel yönetimlerin, ilgili meslek kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve özel sektör temsilcilerinin katılımıyla çalışmalar yürütülmektedir (Resmi Gazete, 2011). Yerel düzeyde söz konusu ilgili kurumlardan biri de MEM olarak belirtilmektedir. MEB'e bağlı okullarda ise bu görevin gerçekleştirilmesinde öğretmenler aktif rol oynamaktadır. Türkiye'de MEB tarafından afet risklerinin azaltılması ile ilgili yapılan çalışmada öğretmenlere OTAE programı duyurulmuştur (MEB, 2019). Öğretmenlerin afet öncesi, afet anı ve sonrasında neler yapabileceği konusu ile ilgili MEB bünyesinde Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nce mesleki gelişim programı olarak aday öğretmen afet eğitimi seminerleri düzenlenmektedir (Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, 2019). Bu sayede öğretmenlerin afet konusunda bilinçlenmeleri sağlanmış olacaktır. Ayrıca öğretmenlerin afete hazırlık inançlarının sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için de afet eğitimlerinde sağlık inanç modeline dayalı genel afete hazırlıklar da önem arz etmektedir.

2.9. Sağlık İnanç Modeli

SİM, sağlık davranışlarını incelemeye özellikle son yıllarda kullanılmaktadır (Glanz vd., 2002). SİM'de hastalık öncesi alınan önlemler hastalık sonrası oluşacak olumsuz durumları azaltmaktadır. Bunun için de hasta olan bireylerin durumlarında motivasyonunu veya engelleme nereden kaynaklandığını belirlemede SİM doğru bir kılavuz olmaktadır (Bulduk vd., 2015). Bu kılavuza göre SİM, sağlık davranışlarının bireyin inancından tutumundan ve değerlerinden etkilendiği belirtilmektedir (Gözüm ve Çapık, 2014). Dolayısıyla bireylerde sorun oluşturan bu tutumlar, inançlar ve değerler önceden belirlenirse sonrasında uygulanacak sağlık eğitimleri ve tedaviler bireyde daha etkili olacaktır (Öz, 2004). Abraham ve Sheeran (2015) SİM'in farklı bileşenlerden oluştuğunu ifade etmektedir. Bu bileşenler Şekil 3'de gösterildiği gibi demografik değişkenlerden ve psikolojik özelliklerden kaynaklanmaktadır. Bireylerin söz konusu özelliklerden algıladığı duyarlılığın, önemin, sağlık motivasyonunun, faydanın ve engellerin bireylerde nasıl bir eylem oluşturduğunu belirtmektedirler (Abraham ve Sheeran, 2015).

Şekil 3. SİM bileşenleri (Kaynak: Abraham ve Sheeran (2015))

2.10. Afet ve Sağlık İnanç Modeli

Afetlerde bireylerin afet riskinin oluşturacağı zararlardan daha az etkilenmeleri için hazırlıklı olunması gerekmektedir. Bu nedenle de afet öncesi yapılacak olan hazırlıklar ve eğitimler önem arz etmektedir (AFAD, 2018). Normal yaşam içerisinde de bireyler hastalığa yakalanmadan önce yani henüz hasta olmamışken sağlıklarını düşünmeleri ve korumaları gerekmektedir (Gözüm ve Çapık, 2014). Bu durum afetler için de geçerlidir. Henüz afet meydana gelmeden bireylerin afetlere karşı hazırlıklı olması afet sonrası oluşacak kayıpları ve zararları aza indirgeyecektir.

Etkili ve yaygın bir eğitim ve çalışma yapılmadığı zaman bireyler afet risklerine karşı daha savunmasız hale gelmektedirler (Uzunçubuk, 2005). Afetlerin toplum açısından önemine bakıldığında sosyal ve çevresel sorunlar arasında yer aldığı görülmektedir. Afetler meydana geldiği bölgede, yaşanan zamansız ölümlere, sağlık problemlerinin ortaya çıkmasına ve yaşam kalitesinin düşmesine neden olmaktadır (Güler ve Çobanoğlu, 1997:9). Dolayısıyla afetlerin bu etkileri göz önünde bulundurulduğunda tıpkı sağlık sisteminde olduğu gibi önceden hazırlıkların yapılması ve afet risklerinin azaltılması konusunda eğitimler önem arz etmektedir (Varol ve Kırıkkaya, 2017).

İlk kez İnal, Altıntaş ve Doğan (2018) tarafından geliştirilen daha sonra ise mevcut olan madde sayısının artırılması amacıyla İnal ve Doğan (2018) tarafından geliştirilen sağlık inanç modeline dayalı genel afete hazırlık inanç ölçeğinde, toplumun afet riski yönetimi konusunda hayatın belli dönemlerinde tüm yaşamı etkileyen afetlerin en iyi bir şekilde

yönetilmesi gerektiği belirtilmektedir. Söz konusu sağlık inanç modelinin afet eğitimlerinde afetlere hazırlık aşamasında kullanılması da toplumun gelişmesine katkı sağlayacaktır.

2.11. İlgili Araştırmalar

Türkiye’de ve yurtdışında eğitim kurumları incelendiğinde öğretmenler ile ilgili afete hazırlık düzeyinde yapılan çalışmalar aşağıda yer almaktadır.

Öcal (2003) yapmış olduğu araştırmada Kırıkkale ve Sakarya illerinde 2002-2003 dönemlerinde sosyal bilgiler dersini okutan sınıf öğretmenlerinin deprem ile ilgili eğitim düzeylerini araştırmıştır. Araştırmasında tarama yöntemini kullanmıştır. Deprem ile ilgili oluşturulan ankete 242 sınıf öğretmenin katıldığını belirtmiştir. Deprem konusunu öğrencilere aktarmada kullanılan yöntemler arasında anlatımın ve soru-cevap şeklinde öğretmenin daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca gösteri ya da tartışma yöntemlerinin kullanılması orta seviyede iken diğer yöntemlerin (proje, problem çözme, örnek olay veya oyun gibi) daha az seviyede olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilere deprem eğitimi ile ilgili teknik gezilerin yaptırılmadığını, deprem eğitimlerinin genellikle o dönemki mevcut haritalardan, fotoğraflardan ya da ilgili basınlardan aktarıldığını da belirtmiştir. Deprem eğitimleri ile ilgili o dönem teknolojik olarak bilgisayar veya sunum gibi görsel öğe kullanım seviyesinin düşük olduğunu ifade etmiştir. Bunun yanı sıra depremlere veya afetlere ilişkin güncel bir hazırlığın olmadığını mevcut okullarda afet planlarının yetersiz olduğunu ve var olan planların da güncel olmadığını tatbikatların da düzenli olarak yapılmadığını dile getirmiştir. Öğretmenlerin afetlere ilişkin yapılan eğitimlere de katılımlarının düşük seviyede olduğunu vurgulamıştır. Çalışmasında öğretmenlerin deprem konusunu öğretirken kullanacağı malzemeler hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıklarını da ifade etmiştir. O dönemki öğretmenlerin lisans zamanlarında da afetler ile ilgili eğitimlerin üniversiteler tarafından verilmediğini ayrıca belirtmiştir. Söz konusu öğretmenler bu eksikliklerini gidermek için kitap, dergi broşür, basılı yayın gibi öğelerden yararlanmışlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin müfredatlar içerisine afetlerin daha fazla yer almasını istedikleri beyan edilmiştir. Deprem eğitimlerinin okul seviyesinde her kademedede önemli olduğu ve sürekli bir şekilde verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Uşak vd. (2005) tarafından yapılan çalışmada 2003-2004 dönemlerinde Ankara'da fen ve matematik alanında lisans son sınıfta okuyan öğretmen adaylarının afetlere yönelik bilgi düzeylerinin karşılaştırılması araştırılmıştır. Araştırmaya 392 öğretmen adayının katıldığı belirtilmiştir. Söz konusu öğretmen adaylarına yönelik deprem ile ilgili araştırmacılar tarafından oluşturulan çoktan seçmeli ve 20 sorudan oluşan test kullanılmıştır. Uygulanan test sonrası yapılan analiz sonucunda ilgili adayların demografik özellikleri, okudukları bölüm, cinsiyetleri, afet türleri ve deprem ile ilgili bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir seviyede farklılık olduğu ifade edilmiştir.

Kırıkkaya vd. (2011), tarafından yapılan araştırmada afetlere ilişkin öğretmenlerin fikirleri incelenmiştir. İlköğretim içerisinde yer alan fen ve teknoloji derslerini veren öğretmenlerin afetler ile ilgili bilgilerinin ne olduğu ve nasıl olması gerektiği araştırılmıştır. Araştırma için Kocaeli ilinde yer alan okullar arasından rastgele 80 öğretmen seçilmiştir. Öğretmenlere araştırmacılar tarafından hazırlanan afetler ile ilgili yapılan tatbikatlara, afetler ile ilgili yapılan hizmet içi eğitimlere ve afetler ile ilgili yapılan sempozyum, konferans veya panellere katılma durumu ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin afet konularındaki konuları, etkinlikleri ve açıklamaları önemli bulma ve bunları gerçekleştirme durumlarının cinsiyete göre, kıdeme göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. İlgili öğretmenlerin söz konusu afet eğitimlerinin nasıl olması ile ilgili fikirleri de sorgulanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin afet konularındaki konuları, etkinlikleri ve açıklamaları önemli bulma ve bunları gerçekleştirme durumlarının cinsiyete göre anlamlı bir fark olduğu ve kadın öğretmenlerin bu konularda daha etkili olduğu ifade edilmiştir. Kıdeme göre durum değerlendirmesinde ise kıdemi fazla olan tecrübeli öğretmenlerin, kıdemi az olan öğretmenlere oranla daha etkili olduğu belirtilmiştir.

Özgen vd. (2011) tarafından yapılan çalışmada üniversitede coğrafya, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği alanında eğitim gören adayların afetler ile ilgili etkili öğrenme durumları araştırılmıştır. Araştırma 281 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Adaylara yedi maddeden oluşan anket formu ve araştırmacı tarafından oluşturulan öğrenim biçimleri tercihlerini içeren 25 maddeden oluşan ölçek formu uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre ilgili adayların görsel öğrenme durumlarının etkili öğrenmede daha çok tercih edildiği ve bireysel öğrenmenin ise daha az tercih edildiği ifade edilmiştir.

Sharpe ve Kelman (2011) afetler ile ilgili bileşenlerin iyileştirilmesi için İngiltere’de coğrafya eğitiminde yer alan bazı zorlukları ve fırsatları incelemiştir. Araştırmada ortaokul seviyesinde afet riskinin azaltılması ve afetler ile mücadele edilebilmesinin öğretilebilmesi, öğretmenlerin öğrencilere bilgileri aktarırken pedagojik teorileri nasıl uyguladıkları sorgulanmıştır. Örnek olay olarak İngiltere’de ortaokullarda yer alan coğrafya eğitimi irdelenmiştir. Afetler bağlamında üç ana olgu coğrafya eğitimlerinde incelenmiştir. Bunlar; deneysel öğrenme, çoklu zekâ kuramları ve benlik kuramları şeklinde belirtilmiştir. İngiltere’de ortaokullarda coğrafya eğitimlerinde afetler ile ilgili bileşenleri geliştirmek için ve müfredatın iyileştirilmesi için özel öneriler sunulmuştur. Sınıf içerisinde ve müfredat dışı etkinliklerde öğretmen eğitiminin desteklenmesi afet eğitimlerinde de yarar sağlayacağı ifade edilmiştir.

Öztürk (2013) yapmış olduğu araştırmada sınıf öğretmenliği alanında üniversite son sınıfta okuyan afet (deprem) yaşayan on öğrencinin deneyimlerini araştırmıştır. Araştırmacı bu çalışmada nitel araştırma yöntemini kullanarak adaylar ile yapmış olduğu görüşmeleri analiz ederek aktarmıştır. Araştırmacı araştırmaya katılan on katılımcının afet olarak depremi yaşadığını, deprem yaşanmadan önce yapılan hazırlıkları, deprem olduğu anda yaşanan durumları ve deprem yaşandıktan sonra adayların yaşadıklarını adaylar ile tek tek görüşerek ifade etmiştir. Araştırmanın sonucunda afet olarak deprem yaşayan adayların, depremlerden sonra afetlere ilişkin hassasiyet gösterdiği ancak bireysel olarak ve yetkililer tarafından yeterince tedbirin alınmadığını, ilgili adayların deprem sonrası almış oldukları tedbirlerin bir süre sonra zayıfladığını belirtmiştir. Afetlere ilişkin bilinç oluşturmada üniversitede alınan eğitimlerin önemli olduğu ancak söz konusu eğitimlerin sadece teorik seviyede kaldığı ifade edilmiştir.

Seyle vd. (2013) Endonezya ülkesinde, Yogyakarta bölgesinde 2006 yılında meydana gelen depremden dört yıl sonra her yıl belirli aralıklar ile afet eğitimlerinin yapıldığını ifade etmişlerdir. Söz konusu çalışmada her yıl yüzlerce öğrenci yetiştiren bölgede yer alan altı okul içerisinde 43 ilköğretim öğretmeni ile çalışıldığını aktarmışlardır. Afet eğitimlerine yönelik öğretmenlere üç aşamalı bir süreç uygulandığı ifade edilmiştir. Birinci aşamada, depremden sonra öğretmenlerin stres durumları ve sınıf içerisindeki davranışları ve yeterlilikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. İkinci aşamada öğretmenlerin sıkıntılarını azaltmak, öğretmenlerin öğrencilere daha yararlı olabilmesi ve öğrenci

başarılarını etkin kılabilmesi için psikososyal beceri temelli müdahale tasarladıkları aktarılmıştır. Üçüncü aşamada ise söz konusu müdahalenin öğretmen sıkıntılarını azaltması ve zaman içerisinde öğrenci davranışlarına yansımaları ve okul performansını iyileştirmesi üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Araştırmanın analiz kısmında öğretmenlerin depresyon durumu ile kendilerinin bildirdikleri olumsuz sınıf davranışları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, öğretmenlerin deprem sonrası yaşadığı stres ile öğretmen yeterliliği hakkındaki genel inançları arasında da anlamlı bir ilişki olduğu ifade edilmiştir. Müdahale başlangıcından sonrasına kadar depresyon ve stres belirtilerinde önemli bir düşüş yaşandığı da belirtilmiştir.

Tuswadi ve Hayashi (2014) yapmış oldukları çalışmada Endonezya ülkesinde bulunan Cava Adası'ndaki Merapi yanardağ bölgesinden 24 ilkokulu ele almışlardır. Afet önleme eğitimleri kapsamında 548 öğrencinin algıları (bilgi, tutum ve davranışlarını) ve 191 öğretmenin performansları incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına bakıldığında söz konusu okullardaki öğrencilerin doğal afetler konusunda gerekli hazırlık ve önleme konularını öğrenmelerine rağmen doğal afet durumlarına ilişkin etkili bilgi, tutum ve davranışlarına ilişkin sorunların ve eksikliklerin olduğu aktarılmıştır. Bu duruma muhtemelen öğretim ortamı olarak ders kitaplarına ve resimlere dayanan etkili olmayan afet önleme uygulamasının neden olduğu belirtilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin de yeterli afet önleme eğitimleri ile ilgili bilgi ve becerilerinin eksik olduğu ve bu alanda da yeteri kadar öğretmen olmadığı ifade edilmiştir. Bu nedenle bölgede yer alan yerel yönetimin diğer sivil toplum kuruluşlarının desteği ve yardımı ile okullardaki öğretmenlerin mesleki gelişim programlarına dâhil edilmesi ve öğretmenlerin afet konularında performanslarını arttırmaya yönelik çaba içerisinde olması araştırmacılar tarafından önerilmiştir.

Lei (2014) yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin 2008 yılında Çin'in Sichuan eyaletinde meydana gelen deprem sonrasında okul afet müdahalesinin ve yönetiminin deneyimlerine ilişkin bakış açılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Çin hükümetinin yaşanan bu deprem sonrasında eğitim kurumlarında müdahale ve iyileştirme yapısını geliştirmek için çalıştıklarını aktarmıştır. Okul yöneticilerinin afetlerin oluşturduğu sorunlara yanıt olarak mevcut organizasyon yapılarına esneklik getirme yeteneği ile standart işletim prosedürlerine duyulan ihtiyacı dengelemek için zorlandığı ifade edilmiştir. Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin afet sonrası dönemlerde kendi stresleri ile uğraşmasının yanı sıra aynı

zamanda öğrencilere de temel eğitim hizmetlerini sağlamada aktif rol almalarını beklediği aktarılmıştır. Bu nedenle de öğretmenlerin afet sonrası dönemde sağlıklı olması araştırma kapsamının merkezini oluşturduğu vurgulanmıştır.

Erdur Baker vd. (2015) yapmış oldukları çalışmada öğretmenlerin gözünden afet eğitiminin amaçlarını incelemiştir. Söz konusu çalışmaya 142 öğretmen katılmıştır. İlgili çalışmada üç yön üzerinde durulmuştur. Bunlar netlik durumu, ölçülebilirlik durumu ve ulaşılabilirlik durumu olarak ifade edilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda afet eğitimlerine ilişkin öğretmenlerin net, ölçülebilir ve anlaşılır olarak algıladıkları tek bir amacın olmadığı ifade edilmiştir. Öğretmenlerin afet konularını öğrencilere aktarmada öğrenme hedeflerinin daha net, daha ölçülebilir ve ulaşılabilir olarak algılanması afet eğitimlerinde niteliğin artmasında önemli rol oynayacağı vurgulanmıştır.

Kitagawa (2015) yapmış olduğu çalışmada Japonya'da afet eğitiminde savaş sonrası sürekliliği ve değişimi açıklamayı amaçlamıştır. Japonya'da doğal afetlere hazırlık coğrafi ve meteorolojik nedenlerle sürekli bir gündem oluşturduğundan afet eğitimlerinin hem resmi hem de gayri resmi ortamlarda uygulandığı ifade edilmiştir. Savaş sonrasında afet yönetiminin ve eğitiminin devamlılığı benimsenmiştir, bu durum da ulusal ölçekte kritik afetler meydana geldikten sonra önlem kümelerinin geliştirilmesi anlamına geldiği şeklinde yorumlanmıştır. Bu kümelemenin ardından küçük bir değişiklik ile zorunlu okul seviyelerinde ulusal müfredatın farklı versiyonlarına bakılarak afet eğitimlerinde sürekliliğin ve değişimin tartışıldığı belirtilmiştir. Savaş sonrası Japonya'da afet eğitiminin, her zaman okulda verildiğinin iddia edildiği, araştırmacıya göre bunun süreklilik arz ettiği, ancak müfredattaki yaklaşımın yıllar içinde bilimsel bilgi modelinden sivil katılım modeline, çoklu tehlike modelinden, daha geniş ekonomik, politik ve sosyal bağlamlardaki günlük yaşam modeline dönüştüğü ve değişimin bu olduğu araştırmacı tarafından vurgulanmıştır. Araştırmacı tarafından yapılan tanımlama aracılığıyla çalışma, “afet eğitimi” alanının karmaşıklığına, özellikle iki boyutlu yönüne, yani bir yandan “afet bilimi” ve diğer yandan “afetler için yaşam becerileri”ne ışık tuttuğu ifade edilmiştir. Mevcut durumda bu iki boyutun, okul güvenliği politika çerçevesi içinde ele alındığı, bununla birlikte bu karmaşıklığın Japon sisteminde afet eğitiminin konumlandırılmasında bir zorluk olduğu iddia edilmiştir.

Footo (2015) afet travmasına yanıt olarak öğretmen – öğrenci ilişkilerinin önemini araştıran bir çalışma yapmıştır. Çalışmasında öğretmen – öğrenci ilişkilerinde öğrencilerin duygusal istikrarında bir artışa neden olan temel hususları belirlemek için Christchurch depremlerini, Katrina kasırgasını, Kızıl Nehir sellerini, İsrail'deki savaşları ve Endonezya'daki doğal afetleri içeren, afetler tarafından bilgilendirilen araştırmaları kullandığını ifade etmiştir. Bu durumların, öğrencilerin ön bilgilerini ve gelişimlerini, psikososyal müdahalelerini ve afetin müfredata dâhil edilme süreçlerini içerdiğini belirtmiştir. Bir çocuğun afet travması yaşadıkdan sonraki süreçte iyileşmesinde ve dayanıklılığının artmasında öğretmen – öğrenci ilişkilerinin hayati öneme sahip olduğu vurgulanmıştır.

Öcal vd. (2016) tarafından yapılan çalışmada sosyal bilgiler alanında eğitim gören öğretmen adayları ele alınmıştır. Bu çalışmada 2015-2016 yıllarında 3 farklı üniversitede sosyal bilgiler alanında eğitim gören 252 öğrencinin afet konularına yönelik mitolojik olarak inanç durumları araştırılmıştır. Araştırma sonucunda ilgili öğrencilerin afetlere yönelik bir takım söylence bilgileri barındırdığı ifade edilmiştir. Araştırmacılar tarafından yapılan analizler sonucunda toplam puanlar ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında, toplam puanlar ile okudukları sınıflar arasında ve afet tecrübeleri açısından anlamlı bir farkın olmadığı ifade edilirken, üniversite değişkeni noktasında anlamlı bir farkın olduğu belirtilmiştir. Araştırmanın yapıldığı örneklem grubundaki sosyal bilgiler alanında eğitim gören öğrencilerin afetlere yönelik birtakım eksik ya da doğru olmayan bilgilere sahip oldukları, ayrıca araştırmanın sadece sosyal bilgiler alanında yapılması ve 3 üniversite ile sınırlı kaldığı ifade edilmiştir. Farklı alanlarda öğretmen yetiştiren diğer lisans programlarında da bu tarz araştırmaların yapılması araştırmacılar tarafından önerilmektedir.

Awad Allah vd. (2016) Mısır'daki ilköğretim öğretmenleri için afet yönetimi ve ilkyardım kurallarının iyileştirilmesi alanında bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Mısır'ın Zagazig kentinde bulunan iki ilköğretim okulunda görev yapan 43 öğretmen üzerinde eğitim programı şeklinde müdahale çalışması yapılmıştır. Değerlendirmede, bir anketin ve gözlemsel bir kontrol listesinin kullanıldığı, müdahale öncesinde ve sonrasında okul öğretmenlerinin ilk yardım ve afet yönetimi bilgi ve becerilerini karşılaştırıldığı ifade edilmiştir. Araştırmanın bulgularında kabul edilebilir ilk yardım bilgisine sahip öğretmenlerin yüzdesinin müdahaleden sonra %7,0'dan %46.5'e yükseldiği, kabul edilebilir

uygulama için %4,7'den %51,2'ye yükseldiği görülmüştür. Kabul edilebilir afet yönetimi bilgisi için %9,3'ten %58,1'e yükselirken, kabul edilebilir afet yönetimi uygulaması için de müdahaleden sonra istatistiksel olarak anlamlı bir farkla %2,3'ten %23,6'ya yükseldiği aktarılmıştır. Araştırmanın sonucuna bakıldığında ilk yardım ve afet yönetimi eğitim programının, öğretmenlerin bilgi ve uygulamalarını geliştirmede etkili bir araç olduğu vurgulanmıştır. İlk yardım ve afet yönetimi eğitim programının, ilkökul öğretmenlerinin çocukların hayatını korumak için öğretmenlik öncesinde ve hizmet içi eğitim programlarından biri olması gerektiği araştırmacılar tarafından önerilmiştir.

Sarı (2016), yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında Çanakkale il merkezinde görev yapan 238 ortaokul öğretmenin afet eğitimlerine yönelik görüşlerini incelemiştir. Yapmış olduğu araştırmada çalışmaya katılan öğretmenlerin %63,4'lük kesiminin afet konusunda eğitim almadığı, ilgili öğretmenlerin %77,7'lik kesiminde acil durumlarda kullanılmak üzere çantalarının bulunmadığı ancak öğretmenlerin %88,2'lik kesiminin söz konusu çantaların evde olması gerektiğini ifade etmiştir. Araştırmada öğretmenlerin deneyimleri ile afetlere yönelik eğitim alma gereksinimi arasında doğrusal bir ilişki olduğunu ve afetler konusunda eğitim almış öğretmenlerin yüksek oranda afet çantalarını bulundurduklarını ayrıca görüşlerine başvurulmuş öğretmenlerin %80,3'lük kesiminin, afet konularında yapılacak bireysel tüm davranışların, toplumsal davranışa yansıtacağını dile getirmiştir. Araştırmanın diğer sonuçlarına bakıldığında öğretmenlerin çalıştığı okul bünyelerinde afetlere yönelik konularda eğitimlerin ya da tatbikatların orta düzeyde olduğu aktarılmıştır.

Özmen ve İnce (2017), "OTAEP" konusu üzerinde araştırma yapmışlardır. Bu araştırma kapsamında da MEB ile JICA arasında okullarda afet zararlarının azaltılması amacıyla 2010 yılında anlaşma imzalandığı ifade edilmiştir. İlgili proje normalde 3 yıllığına imzalanmış olup ancak altı aylık bir ilave süre eklenerek 2014 yılının altıncı ayının sonunda bitirilmiştir. Bu proje kapsamında pilot okul olarak 8 ilde toplam 80 okul seçilmiştir. Projenin afet eğitimlerine yönelik olduğu ve afet eğitimlerine yönelik birçok bilgiyi barındıran dokümanların ve kitapların hazırlandığı ve hazırlanan bu kaynakların pilot okullara ve birçok okula gönderildiği ifade edilmiştir. Projenin devamlılığı açısından okullarda hem öğretmenlerden hem öğrencilerden hem de ilgili velilerden alınan dönütler

sayesinde afet eğitimlerine yönelik yapılacak çalışmaların tüm illere yayılması ve bu alanda çalışmaların devam ettiği ifade edilmiştir.

Bozyiğit ve Kaya (2017) yapmış oldukları çalışmada üniversitede öğretmenlik alanında eğitim alan öğrencilerin afet olaylarına ilişkin bilişsel yapılarını incelemişlerdir. Araştırma kapsamında öğrencilere kelime ilişkilendirme testi yöneltilmiştir. Araştırmanın sonucunda afet türleri olan erozyon, sel, kuraklık ve heyelan durumlarıyla ilgili öğretmen adaylarının bilgi seviyelerinin yeterli olmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca ilgili adaylarda kavram yanılgılarının da olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmen adaylarının yapılan çalışma sonrasında afet türleri olan temel kavramlar ile ilgili yeteri kadar bilişsel yapıya sahip olmadıkları aynı zamanda bilgi birikimlerinin de yeterli olmadığı aktarılmıştır.

Dikmenli ve Yakar (2019), üniversitede farklı öğretmenlik lisans programlarında okuyan öğrencilerin afetlere yönelik algı ve bilinç durumlarını araştırmışlar. Araştırma kapsamında 748 öğrenciye 36 maddeden oluşan bir ölçek uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin afet sorunlarına yönelik bilinç ve farkındalıklarının orta seviyede olduğu ancak daha önce afet yaşayan öğrencilerde daha yüksek olduğu ve öğrencilerin sınıf seviyeleri yükseldikçe, algılarının ve farkındalıklarının daha yüksek olduğu ifade edilmiştir.

Sözcü ve Aydınözü (2019), 8 ayı üniversitede öğretmenlik alanında 3 farklı lisans programlarında okuyan öğrencilerin afetlere yönelik mevcut durum seviyelerinin tespit edilmesi amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Araştırma tarama modeliyle yapılmış olup araştırmaya katılan 1218 öğrenciye, araştırmacıların geliştirdiği ve uzman görüşlerinin alındığı anket uygulanmıştır. Araştırmanın bulgularına bakıldığında öğrencilerin afetlere ilişkin bilgi seviyelerinin yükseğe yakın değerlerde olduğu ifade edilmiştir. Farklı değişkenler olarak öğrencilerin cinsiyetlerinin, kaldıkları yerlerin, ebeveynlerden babanın eğitim durumunun, ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarının afet bilgilerine ilişkin anlamlı bir fark oluşturmadığı ancak okudukları lisans programlarının, eğitim aldıkları üniversitelerin, okudukları programlarda başarı durumlarının ve ebeveynlerden annenin eğitim durumlarının afet bilgilerine ilişkin anlamlı bir fark oluşturduğu belirtilmiştir. Araştırma sonucunda ise öğrencilerin öğrenim gördükleri programlar ile programların yürütüldüğü müfredatlar ile ilgili araştırmacı tarafından söz konusu bulgulara ilişkin birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Söz konusu yapılan çalışmalar genel anlamda afetlere yönelik durum değerlendirmelerini ele alırken SİM'e afetlere dayalı yapılan çalışmalar sayıca çok olmamakla beraber Tan (2020), Çelik (2020), Kaya (2020), Özen (2020), Aydoğmuş Atalay (2020) ve Pehlivan (2021) tarafından ayrı ayrı yapılan yüksek lisans tez çalışmaları bulunmaktadır.

Çelik (2020) yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında ilkokul düzeyinde görev yapmakta olan 209 öğretmenin afetlere yönelik hazırlık durumlarını ve öğretmenlerin afet eğitimine ilişkin MEB bünyesinde yer alan programlardaki görüşlerini ele almıştır. İlgili araştırmada veri toplama sürecinde, afetlere hazırlıkta kullanılan SİM ölçeği ve araştırmacı tarafından oluşturulan görüşme formları kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin afet durumlarına karşı duyarlılık seviyelerinin yüksek olduğu, afet olaylarına yönelik tedbirli davrandıkları ve yapılacak tüm çalışmaları ciddiye aldıkları, belirtilmiştir. Yapılan araştırmada öğretmenler söz konusu afet konularına yönelik eğitimlerde yeteri düzeyde bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu duruma zemin oluşturan koşullar ise öğretmenlerin okumuş oldukları lisans programlarında afetlere ilişkin yeteri kadar eğitim görmedikleri ve çalıştıkları kurumlarda alınan hizmet içi eğitimlerde de afet konularında eğitim veren bireylerin afet eğitimi alanında tam anlamıyla uzman olmadığı, ilgili eğitimlerin teorik ve uygulama gibi bazı noktalarda eksik kaldığı aktarılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler, okul bünyesinde yer alan dersler içerisinde afet eğitimleri ile alakalı edinimlerin yetersiz olduğunu, okullarda yapılan afetlere ilişkin tatbikatların yeterince anlam bulmadığı ve gerçek bir olay olduğunda güvenli bir ortam oluşmayacağını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Araştırmanın sonucunda araştırmacı, afetlere yönelik oluşturulacak eğitimlerin daha etkili olabilmesi için birtakım önerilerde bulunmuştur.

Tan (2020) tarafından yapılan yüksek lisans tez çalışmasında Denizli ilinde görev yapan 410 sağlık personelinin afet olaylarına yönelik hazırlıkları SİM'e dayalı yapılan ölçek kullanılarak incelenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara bakıldığında sağlık personelinin SİM'e göre mevcut durumlarının orta seviyenin üstünde bulunduğu ancak bu sonuçlar olası bir afet yaşandığı zaman özellikle afet bölgesinde çalışan personel için yetersiz seviyede olacağı ifade edilmiştir. Sağlık personelinin hem bireysel hem de ekip olarak afet olaylarına yönelik hazırlıklarının iyi seviyede veya iyi seviyenin yukarısında olduğu belirtilmiştir.

Kaya (2020) yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında İstanbul ilinde görev yapan 351 UMKE görevlisinin katıldığı ve afet olaylarına yönelik hazırlık kapsamında SİM ölçeğini kullanarak UMKE personelinin afet olaylarına hazırlık durumlarını ve afet sonrasında devam eden görevlerine ilişkin mevcut durumlarını incelemiştir. Araştırmanın sonucunda çalışmaya katılan personelin afetlere yönelik bireysel olarak hazırlık eğitimlerini aldığı, afet konularında eğitim alan personelin diğer personellere göre daha yüksek puanlar aldığı ve afet konularında eğitimin bir kez daha önemli olduğu belirtilmiştir. Düşük puan alan bireylere bakıldığında ise afet olaylarına hazırlık yapmada daha önemli görevlerinin olduğu, yeteri kadar bilgiye sahip olmadığı veya hazırlık için yeteri kadar zaman veya maddi kaynağın olmadığı aktarılmıştır. Yine afet olaylarında müdahalede bulunan personellerin afetlere hazırlık süreçlerinde daha yüksek puan aldıkları ifade edilmiştir. Araştırmacı tarafından UMKE personelinin afet olaylarına hazırlıklı olması için hem teknik yeterliliklerinin olması hem de sürdürülebilir eğitimlerin yapılması bireysel hazırlıkta önemli olduğu vurgulanmıştır.

Özen (2020) yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında iki farklı lisede öğrenim gören 426 öğrencinin afet bilinci seviyelerini ortaya koymaya çalışmıştır. Çalışma kapsamında sosyo-demografik özellikler veri formu ve SİM ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda çalışmaya katılan öğrencilerin afet konusunda herhangi bir eğitim almadığı ve afetlere yönelik yeterince hazır olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aydoğmuş Atalay (2020) tarafından yapılan yüksek lisans tez çalışmasında kronik olarak hasta olan bireylerin afet durumlarında gösterdikleri tepkiler ve afetlere hazırlık düzey durumlarını inceleyen bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında SİM ölçeği ve sosyo-demografik özelliklerin olduğu anket kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda araştırmanın yapıldığı birimde afete hazırlık durumunun orta düzeyde olduğu belirtilmiştir. Yaşın ve eğitim seviyesinin artış göstermesi afetlere karşı hazırlık durumunu etkilediği ve kronik olarak hasta olan bireylerde kullanılan ilaç miktarının artış göstermesi de afetlere hazırlıkta yararlı olduğu fikri ifade edilmiştir.

Pehlivan (2021) yapmış olduğu yüksek lisans tez çalışmasında havalimanında çalışan personellerin afetlere hazırlık seviyelerini ve bu alandaki inanç durumlarını incelemiştir. Bu kapsamda havalimanında görev yapan 205 personele SİM ölçeği ve sosyo-demografik

özelliklerin olduğu anket formu uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda söz konusu personelin afetlere hazırlık konusunda toplam puan ortalamalarının yüksek seviyelerde olduğu belirtilmiştir. Afetlere hazırlık sürecinde ilgili personellere afet eğitimlerinin sadece bir dönem değil de aralıklı olarak belirli dönemlerde verilmesinin faydalı olabileceği önerilmiştir.

Ertuğrul ve Ünal (2020) tarafından özel bir üniversitede öğrenimlerine devam eden öğrencilerin afetler konusunda mevcut durumları ve hazırlıkları kapsamında SİM ölçeği kullanılarak bir çalışma yapılmıştır. Araştırmaya önlisans düzeyinde sağlık hizmetleri bünyesinde yer alan 10 farklı programdan 400 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda ilgili öğrencilerin afet olaylarına karşın afete hazırlık kapsamında puanlarının ortalamanın üzerinde olduğundan söz edilmiştir. Afete hazırlık kapsamında puanlar incelendiğinde kız öğrencilerin, eğitim görenlerin, afet planı ile ilgili bilgisi olan ve toplanma yerlerini bilen ve acil durumlarda ya da afetlerde kullanılan çantaya sahip olan öğrencilerin daha yüksek puan aldığı belirtilmiştir.

Rostami-Moez vd. (2020) tarafından İran'da SİM'e göre hane halklarının ve belirleyicilerinin depreme hazır olma düzeyi ile ilgili bir çalışma yürütülmüştür. Bu çalışma; 2019 yılında İran'ın batısında yer alan Hamadan ilinde bulunan 933 hane üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın yöntem kısmı, gözlemsel tanımlayıcı ve analitik bir çalışma olmakla birlikte çalışmaya katılan katılımcıların seçilmesinde rastgele çok aşamalı küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların en az 18 yaşında olması ve soruları cevaplayabildikleri belirtilmiştir. Araştırmanın sonucunda katılımcıların ortalama deprem hazırlık puanları düşük çıkmıştır. Depreme hazırlık kısmında, cinsiyet, ev sahibi olma, evlilik durumu, eğitim ve önceki deprem deneyimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sonuç olarak yapılan çalışmada depreme hazırlığın yetersiz olduğu belirtilmiştir.

Astuti vd. (2021) Endonezya ülkesinin Central Sulawesi bölgesinde öğretmenlerin afet riskini azaltma müfredatı uygulamasına ilişkin bilgi, tutum ve algıları üzerinde doğrudan afet deneyiminin etkilerini araştıran bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Endonezya'nın afetlere yatkın bir ülke olduğu ve son on yılda sık sık doğal afetlerin yaşandığı belirtilmiştir. Yapılan önceki araştırmalarda eğitimin yanı sıra afet deneyimlerinin de afetlere ilişkin bilginin artmasına neden olduğu gözlemlenmiştir. Bu çalışma, Palu, Central Sulawesi'yi

etkileyen son afet deneyiminin öğretmenlerin bilgi, tutum ve afet riskini azaltma algılarını nasıl etkilediğini araştırmayı amaçlamıştır. Okul afet riskini azaltma etkinliklerinde ve okul müfredatında afet riskini azaltma durumlar katılımında iyileşmeler olduğu araştırmacılar tarafından ifade edilmiştir.

Amini vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada İran'ın Hamadan şehrinde yaşayan kadınlarda SİM'e dayalı eğitimin depreme etkisi ve kadınlarda hazırlık durumu araştırılmıştır. Depremlerin sağlık riski oluşturduğu ve tüm dünyada insan sağlığını olumsuz etkilediği, İran ülkesinin depreme açık bir bölgede yer aldığı ve İran halkının depremlere karşı uygun hazırlık göstermediği ifade edilmiştir. Kadınların ise deprem riskinin azaltılmasında kritik bir rol oynadığı vurgulanmıştır. Kadınların ve ailelerin hazırlık aşamasında deprem eğitim programlarının büyük önem taşıdığı belirtilmiştir. Davranış teorisine dayalı eğitimin, depreme hazırlıklı olmayı kolaylaştırmak için etkili bir çerçeve olabileceği düşünülmüştür. Bu çalışma, İran'ın Hamadan şehrinde yaşayan kadınlarda SİM'e dayalı eğitimin depreme hazırlıklı olma durumuna etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, SİM temelli eğitimden sonra müdahale grubunda farkındalık, SİM yapıları, yani algılanan duyarlılık, algılanan hizmet, algılanan faydalar, algılanan öz-yeterlik yapıları (eylem ipuçları hariç) ve depreme hazırlık puanları karşılaştırıldığında müdahale grubunda kontrol grubuna göre artışın olduğu görülmüştür. SİM temelli eğitimin farkındalık, SİM yapılarının çoğu ve depreme hazırlık üzerindeki olumlu etkisi göz önüne alındığında, SİM tabanlı eğitimin depreme hazırlık için eylem ipuçlarına daha fazla odaklanarak uygulanması önerilmiştir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde hem Türkiye'de hem de yurt dışında afet eğitimlerinin önemli olduğu ve afet öncesinde yapılacak hazırlıkların toplum sağlığını koruyacağı aşikârdır. Afetlere hazırlıkta bireysel hazırlığın toplumsal hazırlığa dönüşeceği göz önüne alındığında afet eğitimlerin teorik ve uygulamalı yapılması, yapılan eğitimlerin denetlenmesi ve geri dönütlerin alınması da afetlere hazırlıkta ayrıca önem arz etmektedir.

Literatür taraması yapıldığında öğretmenlerin afete hazırlık durumlarını inceleyen ve araştıran makale ve yüksek lisans tezleri bulunmaktadır. Ancak orta öğretim kurumlarında öğretmenler ile ilgili sağlık inanç modeline dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyinin yapıldığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışma ile birlikte elde edilecek bulguların

daha sonra yapılacak benzer çalışmalara y6nelik bir kaynak sağlayacağı ayrıca yine araştırma sonrası elde edilecek bulguların ve sonuçlarının ilgili eğitim kurumları ile paylaşılarak gerekli politikaların hazırlanmasına katkı sağlayacağı d6ř6n6lmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması uygulama aşamaları ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

3.1. Araştırma Modeli

Öğretmenlerin sağlık inanç modeline dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu çalışma tarama modelinde kesitsel araştırma olarak tasarlanmıştır. Çalışma belirli bir dönem içerisinde (sadece 2019 – 2020 Eğitim-Öğretim yılında) gerçekleştiğinden kesitsel araştırma kullanılmıştır. Kesitsel çalışmalarda bireylerin etkilendiği durumlar ve etki sonuçları aynı zamanda değerlendirilmektedir (Özhan Çaparlar ve Dönmez, 2016). Çalışmanın gerçekleştiği Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı liselerde görev yapan öğretmenlerin, sağlık inanç modeline dayalı afete hazırlık inanç düzeylerinin ne düzeyde olduğu tanımlanmaya çalışılmıştır. Tarama modellerindeki amaç, neden sonuç durumunu ortaya koymaktan çok belirli bir durumun nasıl bir dağılıma sahip olduğunu belirtmektir.

3.2. Evren ve Örneklem

Evren, bir olay ya da olgu hakkında bilgi alınan ve farklı unsurların yer aldığı geniş bir veri kitlesine sahip öğelerden oluşan ve araştırma sonrası ortaya konulan canlı ya da cansız bütün sonuçların genellendiği elemanları kapsamaktadır. İki türlü evrenden söz edilmektedir. Bunlardan ilki genel evren, ikincisi ise çalışma evreni olarak ifade edilmektedir. Genel evren, genellikle soyut kavram olarak belirtilmektedir. Bazı durumlarda genel evrene ulaşmak kolay olmayabilir bu yüzden çoğu zaman araştırmalarda genel evren yerine çalışma evreni kullanılmaktadır. Çalışma evreninde ise genel evrenden farklı olarak ulaşılabilecek evren söz konusudur. Bu yüzden çalışma evreni bu yönü ile somut olmaktadır. Çalışma evreninin tümüne ulaşılması ise tamsayım olarak ifade edilmektedir. Araştırmadan elde edilecek sonuçlar sadece çalışma evrenine genellenebilmekte, genel evrene genelleme yapılmamaktadır (Karasar 2018; Özbaşı, 2019). Örneklem, çalışma evrenini temsil ettiği varsayılan, çalışma evreni içerisinde farklı teknikler kullanılarak seçilen ve araştırma

sonuçlarının çalışma evrenine genellendiği grupları ifade etmektedir. Araştırmanın maliyet güçlükleri, kontrol güçlükleri ve etik zorunlulukları gereğince çalışma evreni yerine örneklem kullanılmaktadır. Örnekleme ise çalışma evrenine uygun olan örneklemin belirlendiği süreç olarak ifade edilmektedir (Balcı, 2018).

Araştırmanın çalışma evrenini 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılı Burdur İli Merkez İlçesi'nde yer alan MEB'e bağlı belirtilen 14 ortaöğretim kurumunda görev yapan lise öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma evreni Tablo 9'da aşağıda yer almaktadır.

Tablo 9

Çalışma evreni

2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı Burdur İli Merkez İlçesi Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmen Sayıları	
15 Temmuz Şehitler Anadolu Lisesi	42
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Anadolu Lisesi	33
Ercan Akın Fen Lisesi	29
Burdur Güzel Sanatlar Lisesi	23
Burdur Lisesi	34
İbn - i Sina Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	27
Mehmet Uzal Sosyal Bilimler Lisesi	22
Burdur USO Anadolu Lisesi	40
Cumhuriyet Anadolu Lisesi	40
Burdur Anadolu İmam Hatip Lisesi	36
Emekvler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	43
Çayboyu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	35
Burdur Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	78
Burdur Spor Lisesi	13
Toplam	495

Tablo 10

Öğretmenlerin demografik özelliklerine ait frekans analizi tablosu

Değişken	Dağılım	Toplam Sayı (N)	Yüzde (%)	
Cinsiyet	Erkek	174	47,9	
	Kadın	189	52,1	
Yaş	20 – 29	53	14,6	
	30 – 39	154	42,4	
	40 – 49	109	30,0	
	50 +	47	12,9	
	Öğrenim Durumu	Lisans	292	80,4
	Lisansüstü	71	19,6	
	Beden Eğitimi Öğretmeni	19	5,2	
	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni	5	1,4	
	Matematik Öğretmeni	63	17,4	
	Fizik Öğretmeni	11	3,0	
	Kimya Öğretmeni	10	2,8	
	Biyoloji Öğretmeni	15	4,1	
	Tarih Öğretmeni	39	10,7	
	Coğrafya Öğretmeni	16	4,4	
	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	62	17,1	
Branş	Almanca Öğretmeni	5	1,4	
	İngilizce Öğretmeni	23	6,3	
	Felsefe Öğretmeni	6	1,7	
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni	24	6,6	
	Müzik Öğretmeni	11	3,0	
	Rehberlik Öğretmeni	19	5,2	
	Görsel Sanatlar Öğretmeni	6	1,7	
	Resim Öğretmeni	1	0,3	
	Sağlık Meslek Dersi Öğretmeni	23	6,3	
	Sosyoloji Öğretmeni	2	0,6	
	Elektrik Öğretmeni	3	0,8	
	Mesleki Kıdem	0 – 9 yıl	132	36,4
		10 – 19 yıl	114	31,4
		20 – 29 yıl	98	27,0
30 yıl ve üzeri		19	5,2	

Araştırmada çalışma evreninin tamamına ulaşılması hedeflendiğinden çalışma grubunun belirlenmesinde tam sayım yapılmıştır. Araştırmanın yapıldığı dönem 2019-2020 verilerine göre 495 olan tüm çalışma evreni sayısından 396 öğretmene ulaşılmıştır. Ancak

araştırma kapsamında sorulan sorulara eksik veya geçersiz yanıt veren 33 veri çıkartılarak 363 veri üzerinde inceleme yapılmıştır. Çalışma evreninin % 80'ine ulaşılmıştır. Araştırmada evrene tamsayım yolu ile ulaşılmaya çalışıldığından araştırmaya katılmayı kabul eden 363 öğretmene ölçme aracı uygulanmıştır. Öğretmenlerin demografik özelliklerine ait frekans analizi tablosu Tablo 10'da aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 10'a göre öğretmenlerin demografik özellikleri incelendiğinde; öğretmenlerin %47,9'u (n:174) erkek, %52,1'i (n:189) kadından oluşmaktadır. Öğretmenlerin yaş durumları incelendiğinde; en fazla 30-39 (%42,4, n:154) yaş aralığına sahip grup iken, en az öğretmen sayısına sahip grup 50 yaş ve üzeri (%12,9, n:47) bireylerden oluşmaktadır. Öğretmenlerin öğrenim durumları değişkeninde, lisans mezunu (%80,4, n:292) öğretmenlerin, lisansüstü mezunu (%19,6, n:71) öğretmenlerden daha fazla olduğu belirtilmektedir. Öğretmenlerin branşları incelendiğinde; en fazla katılımın %17,4 (n:63) ile Matematik branşı öğretmenlerinden olduğu ve bunu %17,1 (n:62) ile Türk Dili ve Edebiyatı branşı öğretmenlerinin takip ettiği, en az katılımın ise %0,3 (n:1) ile Resim branşı öğretmenlerinden olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri incelendiğinde; en az %5,2 ile 30 yıl ve üzerinde 19 öğretmenin olduğu, en fazla %36,4 ile 0 – 9 yıl arası çalışan 132 öğretmenin olduğu gözlemlenmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak aracı olarak öğretmenlere Ek 4'te yer alan iki aşamadan oluşan toplamda 61 maddelik anket soruları yöneltilmiştir. Birinci aşamada, 16 maddeden oluşan öğretmenlerin sosyo-demografik özelliklerini içeren sorular ve ikinci aşamada 45 maddeden oluşan Sağlık İnanç Modeline Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeyleri Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1. Sosyo-Demografik Özellikler Veri Toplama Formu

Öğretmenlere yaşını, cinsiyetini, öğrenim durumunu, medeni durumunu, çocuk sayısını, aylık gelirlerini, branşlarını, haftalık ortalama kaç saat derse girdiklerini mesleki kıdemlerini içeren sorular yöneltilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin yaşadıkları yeri kira olup olmadığı, daha önce afet yaşayıp yaşamadıkları, afetlere yeterince hazırlıklı olup

olmadıkları, bireysel afet çantasına sahip olup olmadıkları, afetlere ilişkin acil durum planı hazırlayıp hazırlamadıkları, afetler konusunda okul haricinde herhangi bir eğitim alıp almadıkları ve eğitim almışlar ise hangi eğitimleri aldıklarını belirten 16 maddeden oluşan sosyo-demografik özellikler formu uygulanmıştır. Çalışma kapsamında söz konusu sosyo-demografik özelliklerden 16 maddenin tamamı değerlendirilmemiş olup; öğretmenlerin cinsiyetleri, yaşları, mesleki kıdemleri, öğrenim durumları, daha önce afet yaşama durumları, bireysel afet çantası bulundurma durumları ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumları ele alınmıştır.

3.3.2. Sağlık İnanç Modeline Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeyleri Ölçeği

Araştırmanın ikinci aşamasında kullanılan Sağlık İnanç Modeli'ne dayalı acil durumlara/afetlere karşı bireylerin hazırlıklarının ölçülmesi ile ilgili İnal ve Doğan (2018) tarafından geliştirilen bir ölçek bulunmaktadır. Bu ölçek toplamda 45 maddeden oluşup 6 alt boyut bulunmaktadır. Bu alt boyutlar 6 maddeden oluşan (1 – 6. maddeler) algılanan duyarlılığı, 4 maddeden oluşan (7 – 10. maddeler) algılanan ciddiyeti, 6 maddeden oluşan (11 – 16. maddeler) algılanan yararı, 14 maddeden oluşan (17 – 30. maddeler) algılanan engelleri, 5 maddeden oluşan (31 – 35. maddeler) eyleme geçiricileri ve 10 maddeden oluşan (36 – 45. maddeler) öz yeterliliği ifade etmektedir.

İnal ve Doğan (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada elde edilen 45 maddelik ölçekte, karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI), uyum iyiliği indeksi (GFI) ve düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi (AGFI) 0,95'in üzerinde bulunmuş ve toplam ölçeğin (45 madde) tabakalı Cronbach's Alpha değeri ise $\alpha=0,93$ tespit edilmiş olup yüksek güvenilirlik elde edilmiştir.

Bu araştırmada doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen veriler Schermelleh-Engel, Moosbrygger ve Müller'e göre (2003) verilerin yaklaşık hataların ortalama karekökü (RMSEA), ki-kare (Chi-Square), uyum iyiliği indeksi (GFI), düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi (AGFI), karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI) değerleri incelenmiştir. Ayrıca normlaştırılmış uyum indeksi (NFI), normlaştırılmamış uyum indeksi (NNFI), standartlaştırılmış hata kareleri ortalamasının karekökü (SRMR), görel uyum indeksi (RFI),

artımlı uyum indeksi (IFI), tutarlı normlaştırılmış uyum indeksi (PNFI), tutarlı uyum iyiliği indeksi (PGFI) değerleri incelenerek yapısal eşitlik modeli incelenerek geçerlilik tespiti yapılmıştır. Güvenirliğin analizi için iç tutarlılık hususunda Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Cronbach's Alpha (α) katsayısı ölçeğin güvenilirlik değerini ifade etmektedir. Bu katsayı 0 ile 1 arasında değerler almaktadır. α değeri 0 ile 0,40 arasında ise güvenilir değil, α değeri 0,40 ile 0,60 arasında ise düşük güvenilirlikte, α değeri 0,60 ile 0,80 arasında ise oldukça güvenilir son olarak α değeri 0,80 ile 1,00 arasında ise yüksek güvenilirlikte olduğu ifade edilmektedir (Yaşar, 2014). Toplam ölçeğin (45 madde) Cronbach's Alpha değeri $\alpha=0,854$ olarak hesaplanmış yüksek güvenilirlikte olduğu saptanmıştır. Ölçek alt boyutlarında ise “algılanan duyarlılık” düzeyinde $\alpha=0,549$ ve “algılanan ciddiyet” düzeyinde $\alpha=0,466$ düşük güvenilirlikte olduğu, “algılanan yarar” düzeyinde $\alpha=0,766$, “eyleme geçiriciler” düzeyinde $\alpha=0,647$ ve “öz yeterlilik” düzeyinde $\alpha=0,720$ güvenilir olarak bulunmuştur. “algılanan engeller” düzeyinde ise $\alpha=0,833$ yüksek güvenilirlikte olduğu görülmüştür.

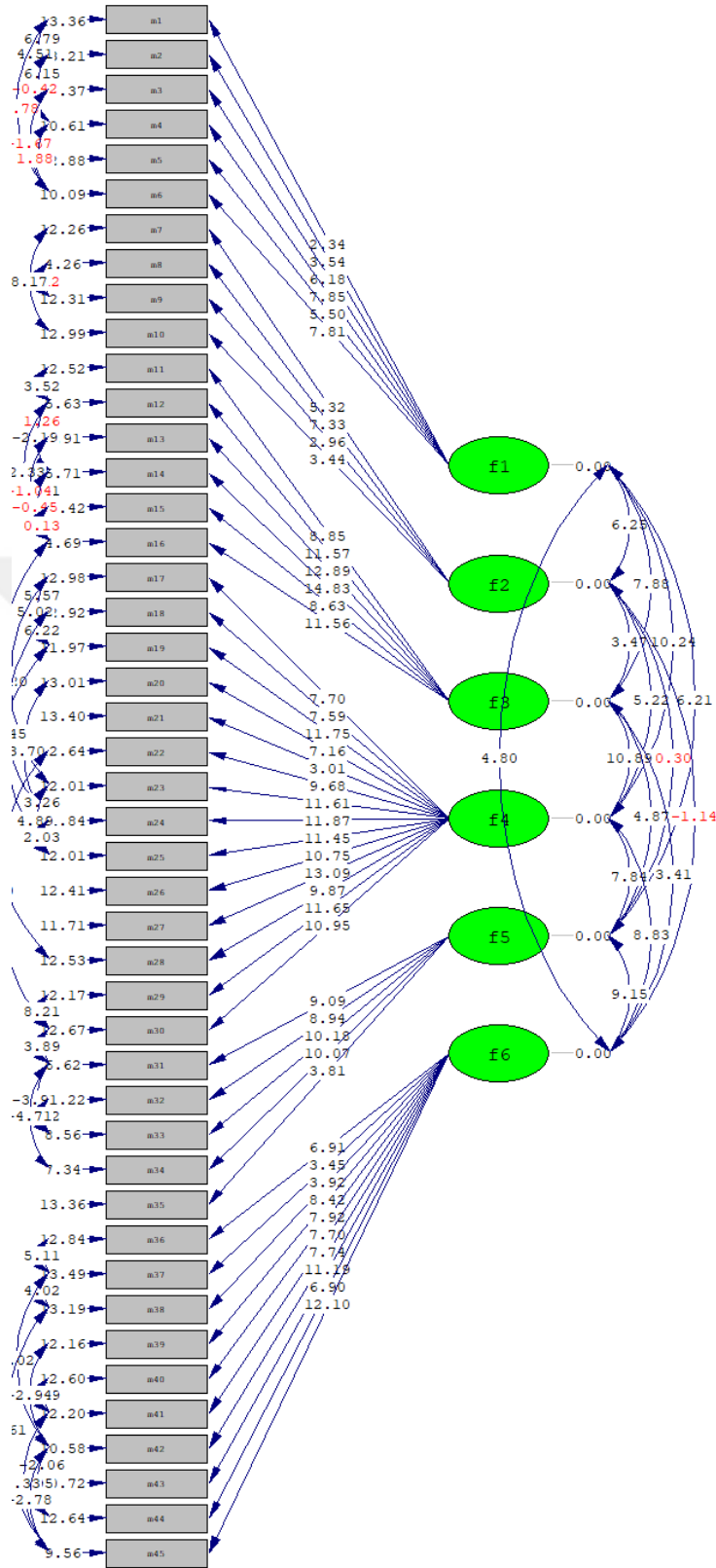
Doğrulayıcı faktör analizi ile ilgili uyum indeksleri Tablo 11’de verilmiş olup uyum indeksleri tabloda bahsedilen ölçüt değerlere (Schermele-Engel, Moosbrygger ve Müller, 2003) göre değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 11

Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonucu Elde Edilen Uyum İndeksleri

İndeksler	Modele İlişkin Değerler	Mükemmel Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
X^2/sd	1,99	$X^2/sd \leq 2$	$2 < X^2/sd \leq 3$
RMSEA	0,05	$0 \leq RMSEA \leq ,05$	$,05 < RMSEA \leq ,08$
GFI	0,93	$,95 \leq GFI \leq 1,00$	$,90 \leq GFI < ,95$
AGFI	0,80	$,90 \leq AGFI \leq 1,00$	$,85 \leq AGFI < 90$
CFI	0,820	$,97 \leq CFI \leq 1,00$	$,95 \leq CFI < ,97$
NFI	0,781	$,95 \leq NFI \leq 1,00$	$,90 \leq NFI < ,95$
NNFI	0,864	$,97 \leq NNFI \leq 1,00$	$,95 \leq NNFI < ,97$
IFI	0,90	$,95 \leq IFI \leq 1,00$	$,90 \leq IFI < ,95$

Ki-kare: 1765.36, sd: 886

Chi-Square=1765.36, df=886, P-value=0.00000, RMSEA=0.052

Şekil 4. 45 maddelik ölçek için doğrulayıcı faktör analizi

Araştırmada kullanılan ölçek için puanlama işleminde olumlu ifadeler için değerlendirme; (1) Kesinlikle katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle katılıyorum şeklinde yapılırken, olumsuz ifadeler için değerlendirme; (5) Kesinlikle katılmıyorum, (4) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (2) Katılıyorum, (1) Kesinlikle katılıyorum şeklinde yapılmıştır. Maddeler arasında 4, 6, 8, 9, 17-30 (17 ve 30 dâhil), 31, 35, 37, 38, 42, 44 olumsuz ifadelerin yer aldığı maddelerdir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında kullanılacak anketlerin öğretmenlere yüz yüze uygulanabilmesi için Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden resmi yazı ile talepte bulunulmuştur. Söz konusu talep 02.01.2020 tarihindeki araştırma izni yazısı ile olumlu karşılanmış izin sonucu Ek 3a'da sunulmuştur. Araştırma kapsamında kullanılacak verilerin toplanması için Ocak/Mart 2020 tarihleri arasında resmi olarak alınan izin yazısı doğrultusunda Burdur İli Merkez İlçesi'nde yer alan 14 ortaöğretim kurumunda görev yapan öğretmenlere anketler yüz yüze uygulanmıştır. Belirtilen tarihler aralığında 112 anket verisine ulaşılmıştır. Ancak 2020 Mart ayında ülkemizde de görülen COVID-19 pandemisi nedeniyle veri toplama araçları yüzyüze uygulanamamıştır. Bu nedenden dolayı anketlerin çevrimiçi olarak yapılabilmesi için Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden tekrar yazılı talepte bulunulmuştur. Söz konusu talep 03.12.2020 tarihinde tekrar olumlu karşılanmış olup izin sonucu Ek 3b'de gösterilmiştir. Olumlu olarak karşılanan talep sonrasında dijital ortama (Google Form üzerinden) aktarılan anket formlarının bağlantı adresleri Aralık 2020/Mayıs 2021 tarihleri arasında ilgili ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlere ulaştırılmıştır. 284 öğretmen tarafından çevrimiçi olarak anketler doldurulmuştur. Toplamda 396 anket verisine ulaşılmış olup yüzyüze alınan anketlerde veri kaybı söz konusu olmazken çevrimiçi olarak doldurulan anketler arasında 33 anketin eksik doldurulduğu tespit edilmiştir ve araştırma kapsamında değerlendirmeye alınmamıştır. Toplamda 363 anket verisine ulaşılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analiz kısmında Sosyal bilimler için istatistik programı olan "Statistic Package for Social Sciences" SPSS 25 programı kullanılmıştır.

Veri analizi öncesinde ölçek içerisinde yer alan 4, 6, 8, 9, 17-30 (17 ve 30 dâhil), 31, 35, 37, 38, 42, 44 olumsuz ifadeler için ters kodlama yapılmıştır. Öğretmenlerin yaş, mesleki kıdem ve öğrenim durumları gruplara ayrılmıştır. Öğretmenlerin cinsiyetleri, yaşları, mesleki kıdemleri, öğrenim durumları, daha önce afet yaşama durumu, bireysel afet çantası bulundurma durumu ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenleri açısından frekans ve yüzde gibi betimsel istatistikleri hesaplanmıştır. Ayrıca ölçeğin her bir alt boyutuna ait verilerin ortalama değerleri, standart sapma değerleri ile minimum ve maksimum değerleri hesaplanmıştır.

Verilerin analizleri sırasında öncelikle her bir alt boyutun bağımsız değişkenlerinin her bir düzeyinde ayrı ayrı çarpıklık Z değerleri ± 3 arasında olup olmadığı incelenmiş olup, ± 3 aralığı dışında olan maddelere ilişkin veriler tezden çıkarılmıştır. Bu kapsamda 17 veri değerlendirme dışında tutularak toplam 347 veri üzerinden analizler yapılmıştır. 347 kişinin verilerine ilişkin olarak her alt boyutun ortalama puanları alınmış ve bu alt boyutların alt amaçlara uygun bir şekilde bağımsız değişkenlerin her bir kategorisindeki çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanarak Tablo 12’de gösterilmiştir. Büyüköztürk (2014)’e göre çarpıklık ve basıklık katsayı değerlerinin standart hataya bölünmesiyle bulunan z-istatistik değerinin $\pm 1,96$ arasında olması normalden aşırı sapma göstermediği şeklinde yorumlanırken, Kalaycı (2009)’a göre ± 3 arasındaki değerlerin de normal dağılıma ait bir gösterge olduğu ifade edilmektedir.

Tabachnick ve Fidell (2013) e göre çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri -1,5 ile +1,5 arasında olduğunda normal dağılım sergilediği kabul edildiğinden dolayı Tablo 12’de yer alan çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerlerine göre verilerin normal dağılım sergilediği kabul edilmiştir. Verilerin analizinde normallik test sonuçlarına göre parametrik testlerin yapılması uygun bulunmuştur.

Tablo 12

Ölçek boyutlarının normallik testi sonuçları

Boyutlar		1. Algılanan Duyarlılık		2. Algılanan Ciddiyet		3. Algılanan Yarar	
		Çarpıklık	Basıklık	Çarpıklık	Basıklık	Çarpıklık	Basıklık
Cinsiyet	Erkek	-,762	,586	-,408	-,531	-,598	-,501
	Kadın	-,230	-,260	-,819	-,158	-,481	-1,034
Yaş	20 – 29	-,819	1,796	-,813	-,626	-,571	-,869
	30 – 39	-,931	1,031	-,710	-,089	-,610	-,727
	40 – 49	-,143	-,764	-,707	,038	-,661	-,542
	50 +	-,089	,433	-,119	-,739	,044	-,926
	0 – 9 yıl	-,855	,858	-,933	,000	-,627	-,673
Mesleki kıdem	10 – 19 yıl	-,780	1,223	-,573	-,399	-,442	-1,005
	20 – 29 yıl	,029	-,704	-,553	-,085	-,495	-,704
	30 yıl ve +	-,852	1,541	,250	-,401	-,501	-,703
Öğrenim durumu	Lisans	-,345	-,187	-,697	-,114	-,552	-,744
	Lisansüstü	-1,061	1,264	-,501	-1,047	-,421	-1,021
Daha önce afet yaşama durumu	Evet	-,885	1,977	-,613	-,436	-,672	-,652
	Hayır	-,407	-,270	-,680	-,196	-,411	-,907
Bireysel afet çantası bulundurma durumu	Evet	-,556	-,497	-,049	-,137	-,957	,192
	Hayır	-,596	,548	-,710	-,307	-,478	-,871
Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu	Evet	-,646	-,198	-,482	-,676	-,735	-,516
	Hayır	-,629	,708	-,691	-,207	-,478	-,861
		4. Algılanan Engeller		5. Eyleme Geçiriciler		6. Öz yeterlilik	
		Çarpıklık	Basıklık	Çarpıklık	Basıklık	Çarpıklık	Basıklık
Cinsiyet	Erkek	-,586	,946	-,419	,456	,101	-,368
	Kadın	-,555	,456	-,424	,344	-,234	-,226
Yaş	20 – 29	-,458	-,481	-,229	-,331	-,579	-,655
	30 – 39	-,246	-,083	-,563	,695	,256	-,435
	40 – 49	-,996	2,162	-,181	-,107	-,369	,528
	50 +	-,464	-,330	-,111	-,600	,647	-,248
	0 – 9 yıl	-,305	-,480	-,302	-,051	-,149	-,617
Mesleki kıdem	10 – 19 yıl	-,763	2,379	-,740	1,221	,351	-,554
	20 – 29 yıl	-,696	1,268	-,194	,076	-,552	1,181
	30 yıl ve +	-,689	-,711	-,745	-,354	,639	-,603
Öğrenim durumu	Lisans	-,646	,866	-,460	,424	-,150	,087
	Lisansüstü	-,060	-,431	-,473	,755	,067	-1,022
Daha önce afet yaşama durumu	Evet	-,661	1,058	-,289	-,259	-,230	,040
	Hayır	-,479	,498	-,576	1,057	-,039	-,319
Bireysel afet çantası bulundurma durumu	Evet	-,468	-,850	-,231	,066	-,189	-,441
	Hayır	-,598	,837	-,453	,438	-,094	-,132
Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu	Evet	-,454	-,844	-,825	,586	-,664	,033
	Hayır	-,605	,895	-,406	,590	-,051	,037

Parametrik testler için de ikili karşılaştırmalar için Bağımsız Örneklem t-Testi, bağımsız değişkende ikiden fazla kategoriler için de Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testlerinden yararlanılmıştır. Öğretmenlerin cinsiyetleri, öğrenim durumları, daha önce afet yaşama durumu, bireysel afet çantası bulundurma durumu ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenleri ikili karşılaştırma olduğu için Bağımsız Örneklem t-Testi kullanılmıştır. Bağımsız örneklem için t testinin daha güvenilir sonuçlar vermesi için bazı şartlar gerekmektedir (Can, 2018). Bu şartlara bakıldığında;

- a) Ortalamaları kıyaslanacak veriler için her birinin dağılımının normal dağılım özelliği taşıması gerekmektedir.
- b) Grup varyanslarının eşit olması gerekmektedir.
- c) Her bir verinin diğerlerinden bağımsız olması gerekmektedir.

Öğretmenlerin yaş ve mesleki kıdem durumu ikiden fazla kategori içerdiği için de Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testleri kullanılmıştır. ANOVA'nın daha güvenilir sonuçlar vermesi için de aşağıda yer alan varsayımların sağlanmış olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2014).

- a) Bağımlı değişkene ait ölçümlerin en az aralıkta olması ve normal dağılım özelliği taşıması gerekmektedir.
- b) Ortalamaları kıyaslanacak grupların varyanslarının eşit olması gerekmektedir.
- c) Her bir verinin diğerlerinden bağımsız olması gerekmektedir.

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testlerinin kullanıldığı değişkenlerde varyansların homojenliği testine bakılmaktadır. Bu araştırmada varyansların eşit olduğu durumlar için Least Significant Difference (LSD) testi ve Tukey test istatistik sonuçları analiz edilmiştir. Varyansların eşit olmadığı durumlarda ise Dunnett's C testi ve Games-Howell ve Brown-Forsythe ve Welch istatistik testlerinden yararlanılmıştır. Ayrıca gruplar arasında anlamlı fark olduğunda etki büyüklüğüne bakmak için eta-kare (η^2) katsayısı hesaplanmıştır. Eta-kare (η^2) değişkenler (bağımlı-bağımsız) arasında ne kadar etki olduğunu ifade etmektedir. Eta-kare (η^2) 0 ile 1 arasında bir değer almaktadır (Cevahir, 2020). Büyüköztürk'e (2020) göre eta-kare (η^2) değerleri 0,01, 0,06 ve 0,14 düzeyinde küçük, orta ve geniş etki büyüklüğü olarak belirtilmektedir. Cevahir'e (2020) göre bağımsız

örneklem için t testinde “Eta-kare (η^2) = $t^2 / (t^2 + (N_1+N_2 -2))$ ” eta-kare değeri bu formülle hesaplanırken, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testinde “Eta-kare (η^2)= Gruplar arası kareler toplamı / Toplam kareler toplamı” formülü ile hesaplanmaktadır. Verilerin analiz kısmında hangi istatistik testlerin kullanıldığı bulgular kısmında verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde araştırmada kullanılan öğretmenlere ait sosyo-demografik özelliklerin ve ölçek alt boyutlarının frekans analizlerine göre elde edilen bulgulara yönelik açıklamalar yapılmıştır.

Tablo 13

Ölçek ve alt boyutlarının toplam puan ortalamaları ve standart sapma değerleri

Ölçek Boyutları	Madde Sayısı	Toplam Sayı (N)	Madde Puan	
			Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (ss)
Algılanan Duyarlılık	6	347	4,1220	0,53925
Algılanan Ciddiyet	4	347	4,0901	0,79421
Algılanan Yarar	6	347	4,3958	0,52897
Algılanan Engeller	14	347	3,8958	0,63712
Eyleme Geçiriciler	5	347	3,5522	0,73815
Öz yeterlilik	10	347	3,7078	0,59109
Toplam	45	347	3,9606	0,37985

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeğinin ve alt boyutlarının toplam puan ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 13'te gösterilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçekte maddelerin puanlanması işlemindeki ifadelerin değerlendirilmesi için aşağıdaki sınırlar dikkate alınmıştır.

Tablo 14

Ölçek madde puanlama işlemindeki ifadeler

İfadeler	Değer	Sınırlar
Kesinlikle katılmıyorum	1	1,00 – 1,80
Katılmıyorum	2	1,81 – 2,60
Kararsızım	3	2,61 – 3,40
Katılıyorum	4	3,41 – 4,20
Kesinlikle katılıyorum	5	4,21 – 5,00

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği puanlarının (\bar{X} =3,9606) Tablo 14'e göre iyi düzeyde olduğu görülmüştür. Ölçek alt boyutlarına bakıldığında ise en yüksek düzeyde algılanan yarar puan ortalamalarının (\bar{X} =4,3958) olduğu

görülürken diğer alt boyutlarda da puan ortalamalarının (algılanan duyarlılık düzeyi $\bar{X}=4,1220$, algılanan ciddiyet düzeyi $\bar{X}=4,0901$, algılanan engeller düzeyi $\bar{X}=3,8958$, eyleme geçiriciler düzeyi $\bar{X}=3,5522$ ve öz yeterlilik düzeyi $\bar{X}=3,7078$) iyi düzeyde olduğu saptanmıştır.

4.1. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarının cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 15

Cinsiyete göre ölçek boyutları puanlarına yönelik bağımsız örneklem t-testi sonuçları

Ölçek Boyutları	Cinsiyet	Toplam Sayı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (ss)	t testi			Eta-kare (η^2)
					sd	t	p	
Algılanan Duyarlılık	Kadın	178	4,1283	0,47893	321,78	-,221	,825	0,0001
	Erkek	169	4,1154	0,59761				
Algılanan Ciddiyet	Kadın	178	4,3315	0,68197	326,152	-6,078	,001*	0,0968*
	Erkek	169	3,8358	0,82603				
Algılanan Yarar	Kadın	178	4,4026	0,54480	345	-,247	,805	0,0001
	Erkek	169	4,3886	0,51329				
Algılanan Engeller	Kadın	178	3,9799	0,63643	345	-2,543	,011*	0,0184*
	Erkek	169	3,8073	0,62760				
Eyleme Geçiriciler	Kadın	178	3,6360	0,69644	345	-2,182	,030*	0,0137*
	Erkek	169	3,4639	0,77194				
Öz yeterlilik	Kadın	178	3,6258	0,60423	345	2,674	,008*	0,0203*
	Erkek	169	3,7941	0,56597				

*p<,05

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutları olan algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar, algılanan engeller, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik düzeylerinin cinsiyet değişkeni açısından incelenmesine ilişkin yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 15'te gösterilmiştir.

4.1.1. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 15 incelendiğinde öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılıkları düzeyi, cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(321,78)}=-,221$; $p>,05$]. Buna göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan duyarlılık düzeyi, cinsiyet açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan duyarlılık düzeyi puanlarının cinsiyet açısından birbirine yakın olduğu ifade edilebilir.

4.1.2. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 15'e bakıldığında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyi, cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$t_{(326,152)}=-6,078$; $p<,05$; $\eta^2=0,0968$]. Kadın öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyleri ($\bar{X}=4,3315$), erkek öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeylerinden ($\bar{X}=3,8358$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; "algılanan ciddiyet" alt boyutundaki puanların cinsiyet açısından 0,097 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, cinsiyet değişkeninin algılanan ciddiyet alt boyutunda orta derecenin üzerinde etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan kadın öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algıladığı ciddiyet, erkek öğretmenlerden anlamlı düzeyde orta derecenin üzerinde etkiye sahip olduğu ifade edilebilir.

4.1.3. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 15'e göre öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyi, cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir [$t_{(345)}=-,21$; $p>,05$]. Buna göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan yarar düzeyi, cinsiyet açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan yarar düzeyi puanlarının cinsiyet açısından birbirine yakın olduğu ifade edilebilir.

4.1.4. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 15 incelendiğinde öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyi, cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=-2,543$; $p<,05$; $\eta^2=0,0184$]. Kadın öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyleri ($\bar{X}=3,9799$), erkek öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeylerinden ($\bar{X}=3,8073$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; "algılanan engeller" alt boyutundaki puanların cinsiyet açısından 0,018 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, cinsiyet değişkeninin algılanan engeller alt boyutunda küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan kadın öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algıladığı engeller, erkek öğretmenlerden anlamlı düzeyde küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir.

4.1.5. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçirciler düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 15'e bakıldığında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçirciler düzeyi, cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=-2,182$; $p<,05$; $\eta^2=0,0137$]. Kadın öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçirciler düzeyleri ($\bar{X}=3,6360$),

erkek öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan eyleme geçiriciler düzeylerinden ($\bar{X}=3,4639$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; “eyleme geçiriciler” alt boyutundaki puanların cinsiyet açısından 0,014 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, cinsiyet değişkeninin eyleme geçiriciler alt boyutunda küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan kadın öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda eyleme geçiriciler düzeyleri erkek öğretmenlerden anlamlı düzeyde küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir.

4.1.6. Öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 15 incelendiğinde öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyi, cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=2,674$; $p<,05$; $\eta^2=0,0203$]. Erkek öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyleri ($\bar{X}=3,7941$), kadın öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeylerinden ($\bar{X}=3,6258$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; “öz yeterlilik” alt boyutundaki puanların cinsiyet açısından 0,020 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, cinsiyet değişkeninin öz yeterlilik alt boyutunda küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan erkek öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda öz yeterlilikleri kadın öğretmenlerden anlamlı düzeyde küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir.

4.2. Öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarının yaş değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin yaş gruplarına göre ölçek boyutları puanlarının betimsel istatistikleri Tablo 16’da gösterilmiştir. Tablo 16’ya göre ortalamalar incelendiğinde öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarından olan algılanan duyarlılıkta 20-29 yaş grubunda olan öğretmenlerin puan ortalamalarının ($\bar{X}=4,1987$) diğer

tüm yaş grubunda olan öğretmen puan ortalamalarından daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. 20-29 yaş grubunda olan öğretmenlerin diğer gruplara göre algılanan duyarlılık puan ortalamalarından daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 16 incelendiğinde öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarından olan algılanan ciddiyette 30-39 yaş grubunda olan öğretmenlerin ($\bar{X}=4,1976$) puan ortalamalarının diğer yaş grubunda olan öğretmen puan ortalamalarından daha yüksek olduğu saptanmıştır. 30-39 yaş grubunda olan öğretmenlerin diğer gruplara göre algılanan ciddiyet puan ortalamalarından daha fazla olduğu ifade edilebilir.

Tablo 16

Yaş gruplarına göre ölçek boyutları puanlarının betimsel istatistikleri

Ölçek Boyutları	Yaş Aralıkları	Toplam	Aritmetik	Standart Sapma
		Sayı (N)	Ortalama (\bar{X})	(ss)
Algılanan Duyarlılık	20-29	52	4,1987	,45738
	30-39	148	4,0901	,56323
	40-49	103	4,1440	,56738
	50 ve üzeri	44	4,0871	,48021
	Toplam	347	4,1220	,53925
Algılanan Ciddiyet	20-29	52	4,1587	,88980
	30-39	148	4,1976	,73033
	40-49	103	4,0194	,81099
	50 ve üzeri	44	3,8125	,78527
	Toplam	347	4,0901	,79421
Algılanan Yarar	20-29	52	4,4391	,52708
	30-39	148	4,3930	,54329
	40-49	103	4,4417	,51222
	50 ve üzeri	44	4,2462	,51022
	Toplam	347	4,3958	,52897
Algılanan Engeller	20-29	52	3,9698	,62227
	30-39	148	3,8205	,57816
	40-49	103	3,9397	,69640
	50 ve üzeri	44	3,9594	,69208
	Toplam	347	3,8958	,63712
Eyleme Geçiriciler	20-29	52	3,4346	,85104
	30-39	148	3,4459	,76739
	40-49	103	3,6369	,61596
	50 ve üzeri	44	3,8500	,66978
	Toplam	347	3,5522	,73815
Öz yeterlilik	20-29	52	3,7731	,57090
	30-39	148	3,6034	,60107
	40-49	103	3,7466	,62164
	50 ve üzeri	44	3,8909	,43872
	Toplam	347	3,7078	,59109

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarından olan algılanan yararda 40-49 yaş grubunda olan öğretmenlerin puan ortalamalarının ($\bar{X}=4,4417$) diğer yaş grubu puan ortalamalarından daha yüksek olduğu Tablo 16'da gösterilmiştir. 40-49 yaş grubunda olan öğretmenlerin diğer gruplara göre algılanan yarar puan ortalamalarından daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 16’da öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarından olan algılanan engellerde 20-29 yaş grubunda olan öğretmenlerin puan ortalamalarının ($\bar{X}=3,9698$) diğer yaş grubu puan ortalamalarından daha yüksek olduğu sonucu belirtilmiştir. 20-29 yaş grubunda olan öğretmenlerin puan ortalamalarının diğer gruplara göre algılanan engeller puan ortalamalarından daha fazla olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarından olan eyleme geçiricilerde 50 yaş ve üzerinde olan öğretmenlerin ($\bar{X}=3,85$) diğer yaş grubu puan ortalamalarından daha yüksek olduğu Tablo 16’da belirtilmiştir. 50 yaş ve üzerinde olan öğretmenlerin puan ortalamalarının diğer gruplara göre eyleme geçiriciler puan ortalamalarından daha fazla olduğu ifade edilebilir.

Öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarından olan öz yeterlilikte 50 yaş ve üzerinde olan öğretmenlerin puan ortalamalarının ($\bar{X}=3,8909$) diğer yaş grubu puan ortalamalarından daha yüksek olduğu Tablo 16’da belirtilmiştir. 50 yaş ve üzerinde olan öğretmenlerin puan ortalamalarının diğer gruplara göre öz yeterlilik puan ortalamalarından daha fazla olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarının yaş değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark gösterip göstermediği ANOVA testi ile değerlendirilmiş olup varyansların homojenliği test sonuçları Tablo 17’de gösterilmiştir.

Tablo 17

Yaş değişkeni açısından varyansların homojenliği test sonuçları

Ölçek Boyutu	Levene Statistic (F)	Serbestlik Derecesi (df1)	Serbestlik Derecesi (df2)	Anlamlılık düzeyi (p)
Algılanan Duyarlılık	2,571	3	343	,054
Algılanan Ciddiyet	1,526	3	343	,207
Algılanan Yarar	,423	3	343	,737
Algılanan Engeller	1,068	3	343	,362
Eyleme Geçiriciler	2,700	3	343	,046*
Öz yeterlilik	2,261	3	343	,081

*p<,05

Tablo 18

Yaş gruplarına göre ölçek boyutları puanlarına yönelik ANOVA testi sonuçları

Ölçek Boyutu	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark Yaş Grupları	Eta-kare (η^2)
Algılanan Duyarlılık	Gruplar arası	,560	3	,187	,640	,590		,006
	Grup içi	100,053	343	,292			-	
	Toplam	100,613	346					
Algılanan Ciddiyet	Gruplar arası	5,861	3	1,954	3,155	,025*	30-39 ile 50 ve üzeri yaş grubu arasında anlamlı fark bulunmaktadır.	,027*
	Grup içi	212,387	343	,619				
	Toplam	218,248	346					
Algılanan Yarar	Gruplar arası	1,301	3	,434	1,557	,200		,013
	Grup içi	95,513	343	,278			-	
	Toplam	96,814	346					
Algılanan Engeller	Gruplar arası	1,501	3	,500	1,235	,297		,011
	Grup içi	138,949	343	,405			-	
	Toplam	140,450	346					
Öz yeterlilik	Gruplar arası	3,466	3	1,155	3,374	,019*	30-39 ile 50 ve üzeri yaş grubu arasında anlamlı fark bulunmaktadır.	0,029*
	Grup içi	117,423	343	,342				
	Toplam	120,889	346					

*p<,05

Varyansların homojenliği test sonuçları için ANOVA testinde LSD testi, Tukey testi ve varyansların eşit olmadığı durumlarda Dunnett's C istatistik testler kullanılmıştır. Varyansların homojenliği testleri incelendiğinde eyleme geçiriciler [$F_{(3-343)}=2,700$; $p<,05$] dışındaki alt boyutlarda varyansların homojenliği test sonuçlarında anlamlı bir fark

bulunmamıştır. Tablo 17'ye göre eyleme geçiriciler dışında kalan bütün alt boyutlar düzeyinde varyanslar homojen olarak belirtilmiştir. Eyleme geçiriciler alt boyutu için ANOVA testinde Brown-Forsythe ve Welch test istatistikleri uygulanmıştır. Yaş gruplarına göre ölçek boyutları puanlarına yönelik ANOVA testi sonuçları Tablo 18'de gösterilmiştir.

4.2.1. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık düzeyinin yaş değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 18 incelendiğinde öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılıkları düzeyi yaş gruplarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$F_{(3-343)}=,640$; $p>,05$]. Buna göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan duyarlılık düzeyi yaş grupları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan duyarlılık düzeyi puanlarının yaş grupları açısından birbirine yakın olduğu ifade edilebilir.

4.2.2. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyinin yaş değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 18'e göre öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyi yaş gruplarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$F_{(3-343)}=3,155$; $p<,05$; $\eta^2=0,027$]. 30-39 arası yaş grubu öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyleri puan ortalamaları ($\bar{X}=4,1976$), 50 yaş ve üzeri olan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,8125$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında, "algılanan ciddiyet" alt boyutundaki puanların yaş değişkeni açısından 0,027 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, yaş değişkeninin algılanan ciddiyet alt boyutunda küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan 30-39 arası yaş grubundaki öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algılanan ciddiyet düzeylerinin 50 yaş ve üzeri öğretmenlerden küçük derecede etkiye sahip olduğu ifade edilebilir.

4.2.3. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin yaş değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyi yaş gruplarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$F_{(3-343)}=1,557$; $p>,05$]. Buna göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan yarar düzeyi, yaş grupları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan yarar düzeyi puanlarının yaş grupları açısından birbirine yakın olduğu söylenebilir.

4.2.4. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinin yaş değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 18'e bakıldığında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyi yaş gruplarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$F_{(3-343)}=1,235$; $p>,05$]. Buna göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan engeller düzeyi yaş grupları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan engeller düzeyi puanlarının yaş grupları açısından birbirine yakın olduğu ifade edilebilir.

4.2.5. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin yaş değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 18 incelendiğinde öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyi yaş gruplarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$F_{(3-343)}=3,374$; $p<,05$; $\eta^2=0,029$]. 30-39 arası yaş grubu öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik puan ortalamaları ($\bar{X}=3,6034$), 50 yaş ve üzeri olan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği

alt boyutu olan öz yeterlilik puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,8909$) daha azdır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında, “öz yeterlilik” alt boyutundaki puanların yaş değişkeni açısından 0,029 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, yaş değişkeninin öz yeterlilik alt boyutunda küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan 50 yaş ve üzeri öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda öz yeterlilik düzeylerinin 30-39 yaş grubundaki öğretmenlerden küçük derecede etkiye sahip olduğu ifade edilebilir.

4.2.6. Öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyinin yaş değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyinin yaş değişkenine göre ölçek alt boyutu puanlarına yönelik ANOVA sonuçlarına bakıldığında, yaş ortalamaları kıyaslanan gruplar arasında birden fazla grup ortalamasının farklı olduğu görülmüştür. Tablo 17’de yer alan Levene varyans eşitliği testine göre varyansların homojen dağılmadığı gözlemlenmiştir. Bu sebeple varyanslar homojen dağılmadığından, yaş gruplarına göre eyleme geçiriciler ölçek alt boyutu için ANOVA testinde Dunnett’s C ve Welch ve Brown-Forsythe istatistik testleri uygulanmıştır. ANOVA testinde uygulanan Welch ve Brown-Forsythe istatistik testleri sonuçları Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19

Yaş gruplarına göre eyleme geçiriciler alt boyutu için ANOVA testinde Brown-Forsythe ve Welch istatistik test sonuçları

Ölçek Boyutu		F	Serbestlik Derecesi (df1)	Serbestlik Derecesi (df2)	Anlamlılık düzeyi (p)	Anlamlı Fark Yaş Grupları
Eyleme Geçiriciler	Welch	4,637	3	127,302	,004*	20-29 ile 50 ve üzeri yaş grubu arasında ve
	Brown-Forsythe	4,362	3	208,274	,005*	30-39 ile 50 ve üzeri yaş grubu arasında anlamlı fark bulunmaktadır.

*p<,05

Tablo 19 incelendiğinde öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyi yaş gruplarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$F_{(3-127,302)}[\text{Welch}] = 4,637$; $p < ,05$, $F_{(3-208,274)}[\text{Brown-Forsythe}] = 4,362$; $p < ,05$]. 20-29 arası yaş grubu öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyleri ($\bar{X}=3,4346$) ve 30-39 arası yaş grubu öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyleri ($\bar{X}=3,4459$), 50 yaş ve üzeri olan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeylerinden ($\bar{X}=3,8500$) daha azdır. Bu durumda araştırmaya katılan 50 yaş ve üzeri öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda eyleme geçiriciler düzeylerinin 20-29 arası yaş grubundaki öğretmenlerden ve 30-39 arası yaş grubundaki öğretmenlerden daha yüksek olduğu ifade edilebilir.

4.3. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarının mesleki kıdem açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin mesleki kıdem gruplarına ilişkin ölçek boyutları puanlarının betimsel istatistikleri Tablo 20'de verilmiştir. Tablo 20'ye göre istatistiklere bakıldığında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarından olan algılanan duyarlılıkta 0-9 yıl arasında çalışan öğretmenlerin puan ortalamalarının ($\bar{X}=4,2119$) diğer yıllara göre çalışan öğretmenlerin algılanan duyarlılık puan ortalamalarından daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 20'de mesleki kıdemlerine göre öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarından olan algılanan ciddiyette 0-9 yıl arasında çalışan öğretmenlerin puan ortalamalarının ($\bar{X}=4,2093$) diğer yıllara göre çalışan öğretmenlerden algılanan ciddiyet puan ortalamalarından daha fazla olduğu yorumlanabilir.

Tablo 20'ye göre öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarından olan algılanan yararlar mesleki kıdemlerine göre 0-9 yıl arası çalışan öğretmenlerin ($\bar{X}=4,4496$) diğer yıllara göre çalışan öğretmenlerden algılanan yarar düzeyinin daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 20

Mesleki kıdem gruplarına göre ölçek boyutları puanlarının betimsel istatistikleri

Ölçek Boyutları	Mesleki Kıdem	Toplam	Aritmetik	Standart Sapma
		Sayı (N)	Ortalama (\bar{X})	(ss)
Algılanan Duyarlılık	0 – 9 yıl	129	4,2119	,48266
	10 – 19 yıl	107	4,0498	,57289
	20 – 29 yıl	94	4,0762	,56621
	30 yıl ve üzeri	17	4,1471	,52335
	Toplam	347	4,1220	,53925
Algılanan Ciddiyet	0 – 9 yıl	129	4,2093	,80936
	10 – 19 yıl	107	4,1542	,73221
	20 – 29 yıl	94	3,9335	,78987
	30 yıl ve üzeri	17	3,6471	,85266
	Toplam	347	4,0901	,79421
Algılanan Yarar	0 – 9 yıl	129	4,4496	,50458
	10 – 19 yıl	107	4,3489	,56335
	20 – 29 yıl	94	4,3723	,52502
	30 yıl ve üzeri	17	4,4118	,51746
	Toplam	347	4,3958	,52897
Algılanan Engeller	0 – 9 yıl	129	3,8616	,62211
	10 – 19 yıl	107	3,8952	,58855
	20 – 29 yıl	94	3,9255	,66231
	30 yıl ve üzeri	17	3,9958	,90120
	Toplam	347	3,8958	,63712
Eyleme Geçiriciler	0 – 9 yıl	129	3,4682	,79863
	10 – 19 yıl	107	3,5028	,73632
	20 – 29 yıl	94	3,6213	,59710
	30 yıl ve üzeri	17	4,1176	,75848
	Toplam	347	3,5522	,73815
Öz yeterlilik	0 – 9 yıl	129	3,6674	,61735
	10 – 19 yıl	107	3,6673	,56465
	20 – 29 yıl	94	3,7723	,59177
	30 yıl ve üzeri	17	3,9118	,51585
	Toplam	347	3,7078	,59109

Tablo 20’de öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarından olan algılanan engellerde 30 yıl ve üzeri çalışan öğretmenlerin ($\bar{X}=3,9958$) diğer yıllara göre çalışan öğretmenlerden algılanan engel düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarından olan eyleme geçiricilerde 30 yıl ve üzeri çalışan öğretmenlerin puan ortalamalarının ($\bar{X}=4,1176$) diğer yıllara göre çalışan öğretmenlerin eyleme geçiriciler puan ortalamalarından daha fazla olduğu yorumlanabilir.

Mesleki kıdem durumuna göre öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarından olan öz yeterlilikte 30 yıl ve üzeri çalışan öğretmenlerin ($\bar{X}=3,9118$) diğer yıllara göre çalışan öğretmenlerden öz yeterlilik düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 21

Mesleki kıdem değişkeni açısından varyansların homojenliği test sonuçları

Ölçek Boyutu	Levene Statistic (F)	Serbestlik Derecesi (df1)	Serbestlik Derecesi (df2)	Anlamlılık düzeyi (p)
Algılanan Duyarlılık	2,103	3	343	,100
Algılanan Ciddiyet	,391	3	343	,760
Algılanan Yarar	1,093	3	343	,352
Algılanan Engeller	3,009	3	343	,030*
Eyleme Geçiriciler	3,392	3	343	,018*
Öz yeterlilik	,799	3	343	,495

*p<,05

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarının mesleki kıdem değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark gösterip göstermediği ANOVA testi ile değerlendirilmiş olup varyansların homojenliği test sonuçları Tablo 21'de gösterilmiştir.

Mesleki kıdem açısından varyansların homojenliği test sonuçları için ANOVA testi incelendiğinde algılanan engeller [$F_{(3-343)}=3,009$; $p<,05$] ve eyleme geçiriciler [$F_{(3-343)}=3,392$; $p<,05$] dışındaki alt boyutlarda varyanslar homojen olarak bulunmuştur. Tablo 21'e göre algılanan engeller ve eyleme geçiriciler dışında kalan bütün alt boyutlar düzeyinde varyanslar homojen olarak gözlemlenmiştir. Algılanan engeller ve eyleme geçiriciler alt boyutları için ANOVA testinde Brown-Forsythe ve Welch test istatistikleri uygulanmıştır. Mesleki kıdem gruplarına göre algılanan engeller ve eyleme geçiriciler alt boyutları

dışındaki diğer ölçek boyutları puanlarına yönelik ANOVA testi sonuçları Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22

Mesleki kıdem gruplarına göre ölçek boyutları puanlarına yönelik ANOVA testi sonuçları

Ölçek Boyutu	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark Mesleki Kıdem Grupları	Eta-kare (η^2)
Algılanan Duyarlılık	Gruplar arası	1,807	3	,602	2,091	,101	-	0,018
	Grup içi	98,806	343	,288				
	Toplam	100,613	346					
Algılanan Ciddiyet	Gruplar arası	7,914	3	2,638	4,302	,005*	0-9 yıl arası çalışan öğretmenlerin 20-29 yıl ve 30 yıl ve üzerinde çalışan öğretmenler ile ve 10-19 yıl arası çalışan öğretmenlerin 20-29 yıl ve 30 yıl ve üzerinde çalışan öğretmenler ile arasında anlamlı fark bulunmaktadır.	0,036*
	Grup içi	210,334	343	,613				
	Toplam	218,248	346					
Algılanan Yarar	Gruplar arası	,665	3	,222	,791	,500	-	0,007
	Grup içi	96,149	343	,280				
	Toplam	96,814	346					
Öz yeterlilik	Gruplar arası	1,484	3	,495	1,421	,236		0,012
	Grup içi	119,405	343	,348				
	Toplam	120,889	346					

*p<,05

4.3.1. Öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık düzeyinin mesleki kıdem değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 22'ye bakıldığında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılıkları düzeyi mesleki kıdem gruplarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$F_{(3-343)}=2,091$; $p>,05$]. Buna göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan duyarlılık düzeyi mesleki kıdem grupları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan duyarlılık düzeyi puanlarının mesleki kıdem grupları açısından birbirine yakın olduğu söylenebilir.

4.3.2. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiye düzeyinin mesleki kıdem değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiye düzeyi mesleki kıdem gruplarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$F_{(3-343)}=4,302$; $p<,05$; $\eta^2=0,036$]. Öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan ciddiye düzeyi, mesleki kıdem grupları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. 0-9 yıl arası çalışan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiye puan ortalamaları ($\bar{X}=4,2093$), 20-29 yıl arasında çalışan öğretmenlerin algılanan ciddiye puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,9335$) ve 30 yıl ve üzerinde çalışan öğretmenlerin algılanan ciddiye puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,6471$) daha fazladır. 10-19 yıl arasında çalışan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiye puan ortalamaları ($\bar{X}=4,1542$), 20-29 yıl arasında çalışan öğretmenlerin algılanan ciddiye puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,9335$) ve 30 yıl ve üzerinde çalışan öğretmenlerin algılanan ciddiye puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,6471$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında, "algılanan ciddiye" alt boyutundaki puanların mesleki kıdem açısından 0,036 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, mesleki kıdem değişkeninin algılanan ciddiye alt boyutunda küçük derecenin üzerinde etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan 0-9 yıl arası çalışan öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algılanan ciddiye düzeylerinin 20-29 yıl arası çalışan öğretmenlerden ve 30 yıl ve üzerinde çalışan öğretmenlerden küçük derecenin üzerinde etkiye sahip olduğu ifade

edilebilir. Ayrıca araştırmaya katılan 10-19 yıl arası çalışan öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algılanan ciddiyet düzeylerinin 20-29 yıl arası çalışan öğretmenlerden ve 30 yıl ve üzerinde çalışan öğretmenlerden küçük derecenin üzerinde etkiye sahip olduğu da söylenebilir.

4.3.3. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri lği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin mesleki kıdem değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 22 incelendiğinde ğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri lği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyi mesleki kıdem gruplarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$F_{(3-343)}=,791$; $p>,05$]. Buna göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan yarar düzeyi, mesleki kıdem grupları açısından anlamlı bir Şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan yarar düzeyi puanlarının mesleki kıdem grupları açısından birbirine yakın olduğu söylenebilir.

4.3.4. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri lği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin mesleki kıdem değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 22'ye bakıldığında ğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri lği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyi mesleki kıdem gruplarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$F_{(3-343)}=1,421$; $p>,05$]. Buna göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki öz yeterlilik düzeyi, mesleki kıdem grupları açısından anlamlı bir Şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki öz yeterlilik düzeyi puanlarının mesleki kıdem grupları açısından birbirine yakın olduğu söylenebilir.

4.3.5. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri lği alt boyutu olan algılanan engel düzeyinin mesleki kıdem değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engel düzeyinin mesleki kıdem değişkenine göre ölçek alt boyutu puanlarına yönelik ANOVA sonuçlarına bakıldığında mesleki kıdem ortalamaları kıyaslanan gruplar arasında birden fazla grup ortalamasının farklı olduğu görülmüştür. Tablo 21'de yer alan Levene varyans eşitliği testine göre varyansların homojen dağılmadığı gözlemlenmiştir. Bu sebeple varyanslar homojen dağılmadığından, mesleki kıdem gruplarına göre algılanan engeller ölçek alt boyutları için ANOVA testinde Games-Howell ve Welch ve Brown-Forsythe istatistik testleri uygulanmıştır. ANOVA testinde uygulanan Welch ve Brown-Forsythe istatistik testleri sonuçları Tablo 23'te gösterilmiştir.

Tablo 23

Mesleki kıdem gruplarına göre algılanan engeller alt boyutu için ANOVA testinde Brown-Forsythe ve Welch istatistik test sonuçları

Ölçek Boyutu		F	Serbestlik Derecesi (df1)	Serbestlik Derecesi (df2)	Anlamlılık düzeyi (p)	Anlamlı Fark Mesleki Kıdem Grupları
Algılanan Engeller	Welch	,254	3	68,813	,858	-
	Brown-Forsythe	,257	3	62,972	,856	-

*p<,05

Tablo 23 incelendiğinde öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyi mesleki kıdem gruplarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$F_{(3-68,813)}[\text{Welch}] = ,254; p >,05$, $F_{(3-62,972)}[\text{Brown-Forsythe}] = ,257; p >,05$]. Buna göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan engeller düzeyi, mesleki kıdem grupları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan engeller düzeyi puanlarının mesleki kıdem grupları açısından birbirine yakın olduğu söylenebilir.

4.3.6. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyinin mesleki kıdem değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyinin mesleki kıdem değişkenine göre ölçek alt boyutu puanlarına yönelik ANOVA sonuçlarına bakıldığında mesleki kıdem ortalamaları kıyaslanan gruplar arasında birden fazla grup ortalamasının farklı olduğu görülmüştür. Tablo 21'de yer alan Levene varyans eşitliği testine göre varyansların homojen dağılmadığı gözlemlenmiştir. Bu sebeple varyanslar homojen dağılmadığından, mesleki kıdem gruplarına göre eyleme geçiriciler ölçek alt boyutları için ANOVA testinde Games-Howell ve Welch ve Brown-Forsythe istatistik testleri uygulanmıştır. ANOVA testinde uygulanan Welch ve Brown-Forsythe istatistik testleri sonuçları Tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 24

Mesleki kıdem gruplarına göre eyleme geçiriciler alt boyutu için ANOVA testinde Brown-Forsythe ve Welch istatistik test sonuçları

Ölçek Boyutu		F	Serbestlik Derecesi (df1)	Serbestlik Derecesi (df2)	Anlamlılık düzeyi (p)	Anlamli Fark Mesleki Kıdem Grupları
Eyleme Geçiriciler	Welch	4,096	3	71,276	,010*	0-9 yıl ile 30 yıl ve üzeri mesleki kıdem grubu arasında ve
	Brown-Forsythe	4,457	3	113,786	,005*	10-19 yıl ile 30 yıl ve üzeri mesleki kıdem grubu arasında anlamlı fark bulunmaktadır.

*p<,05

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyi Tablo 24'e bakıldığında mesleki kıdem gruplarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$F_{(3-71,276)[Welch]}=4,096$; $p<,05$, $F_{(3-113,786)[Brown-Forsythe]}=4,457$; $p<,05$]. 0-9 yıl arasında çalışan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler puan ortalamalarının ($\bar{X}=3,4682$) ve 10-19 yıl arasında çalışan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,5028$), 30 yıl ve üzeri çalışan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler puan ortalamalarından ($\bar{X}=4,1176$)

daha düşük olduğu görülmektedir. Bu durumda araştırmaya katılan 30 yıl ve üzeri çalışan öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda eyleme geçiriciler düzeylerinin 0-9 yıl arası çalışan öğretmenlerden ve 10-19 yıl arası çalışan öğretmenlerden daha yüksek olduğu ifade edilebilir.

4.4. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarının öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutları olan algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar, algılanan engeller, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik düzeylerinin öğrenim durumu değişkeni açısından incelenmesine ilişkin yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 25'te gösterilmiştir.

Tablo 25

Öğrenim durumuna göre ölçek boyutları puanlarına yönelik bağımsız örneklem t-testi sonuçları

Ölçek Boyutları	Öğrenim durumu	Toplam Sayı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (ss)	t testi			Eta-kare (η^2)
					sd	t	p	
Algılanan Duyarlılık	Lisans	280	4,1304	,51265	345	,590	,556	0,0010
Algılanan Ciddiyet	Lisansüstü	67	4,0871	,64181	345	-,593	,554	0,0010
Algılanan Yarar	Lisans	280	4,0777	,78744	345	1,076	,283	0,0033
Algılanan Engeller	Lisansüstü	67	4,1418	,82598	345	,401	,689	0,0004
Eyleme Geçiriciler	Lisans	280	3,6007	,73333	345	2,524	,012*	0,0181*
Öz yeterlilik	Lisansüstü	67	3,3493	,72892	345	2,039	,042*	0,0119*
	Lisans	280	3,7393	,58508	345	2,039	,042*	0,0119*
	Lisansüstü	67	3,5761	,60229	345	2,039	,042*	0,0119*

*p<,05

4.4.1. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılıkları düzeyi öğrenim durumlarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(345)}=-,590$; $p>,05$]. Tablo 25'e göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan duyarlılık düzeyi, öğrenim durumları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan duyarlılık düzeyi puanlarının öğrenim durumu açısından birbirine yakın olduğu söylenebilir.

4.4.2. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 25 incelendiğinde öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyi öğrenim durumlarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(345)}=-,593$; $p>,05$]. Buna göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan ciddiyet düzeyi, öğrenim durumlarının lisans veya lisansüstü mezunu olmaları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan ciddiyet düzeyi puanlarının öğrenim durumu açısından birbirine yakın olduğu ifade edilebilir.

4.4.3. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 25'e bakıldığında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyi öğrenim durumlarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(345)}=1,076$; $p>,05$]. Buna göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan yarar düzeyi, öğrenim durumları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç

düzeylerindeki algılanan yarar düzeyi puanlarının öğrenim durumu açısından birbirine yakın olduğu yorumlanabilir.

4.4.4. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyi öğrenim durumlarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(345)}=,401$; $p>,05$]. Tablo 25'e göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan engeller düzeyi, öğrenim durumlarının lisans veya lisansüstü mezunu olmaları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan engeller düzeyi puanlarının öğrenim durumu açısından birbirine yakın olduğu söylenebilir.

4.4.5. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 25'e bakıldığında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyi öğrenim durumlarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=2,524$; $p<,05$; $\eta^2=0,0181$]. Lisans mezunu öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler puan ortalamaları ($\bar{X}=3,6007$) lisansüstü öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,3493$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; "eyleme geçiriciler" alt boyutundaki puanların öğrenim durumu açısından 0,018 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, öğrenim durumu değişkeninin eyleme geçiriciler alt boyutunda küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan lisans mezunu öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda eyleme geçiriciler düzeylerinin lisansüstü mezun öğretmenlerden anlamlı düzeyde küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir.

4.4.6. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 25 incelendiğinde öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyi öğrenim durumlarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=2,039$; $p<,05$; $\eta^2=0,0119$]. Lisans mezunu öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik puan ortalamaları ($\bar{X}=3,7393$) lisansüstü öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,5761$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; “öz yeterlilik” alt boyutundaki puanların öğrenim durumu açısından 0,012 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, öğrenim durumu değişkeninin öz yeterlilik alt boyutunda küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan lisans mezunu öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda öz yeterlilik düzeylerinin lisansüstü mezun öğretmenlerden anlamlı düzeyde küçük derecede etkiye sahip olduğu yorumlanabilir.

4.5. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarının daha önce afet yaşama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutları olan algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar, algılanan engeller, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik düzeylerinin daha önce afet yaşama durumu değişkeni açısından incelenmesine ilişkin yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 26

Daha önce afet yaşama durumuna göre ölçek boyutları puanlarına yönelik bağımsız örneklem t-testi sonuçları

Ölçek Boyutları	Daha önce afet yaşama durumu	Toplam Sayı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (ss)	t testi			Eta-kare (η^2)
					sd	t	p	
Algılanan Duyarlılık	Evet	147	4,2063	,53220	345	2,52	,012*	0,0180*
Algılanan Ciddiyet	Hayır	200	4,0600	,53729	345	-,17	,866	0,0001
Algılanan Yarar	Evet	147	4,0816	,80248	345	2,41	,016*	0,0165*
Algılanan Engeller	Hayır	200	4,4751	,49208	345	2,40	,017*	0,016*
Eyleme Geçiriciler	Evet	147	3,9908	,62316	345	-,32	,750	0,0002
Öz yeterlilik	Hayır	200	3,5374	,74972	345	1,46	,144	0,0061
	Hayır	200	3,5630	,73123	345	1,46	,144	0,0061
	Evet	147	3,7619	,61235	345	1,46	,144	0,0061
	Hayır	200	3,6680	,57325	345	1,46	,144	0,0061

*p<,05

4.5.1. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 26 incelendiğinde öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık düzeyi öğretmenlerin daha önce afet yaşama durumlarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=2,52$; $p<,05$; $\eta^2=0,0180$]. Daha önce afet yaşayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık puan ortalamalarının ($\bar{X}=4,2063$) daha önce afet yaşamayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık puan ortalamalarından ($\bar{X}=4,0600$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; "algılanan duyarlılık" alt boyutundaki puanların daha önce afet yaşama durumu açısından 0,018 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, daha önce afet yaşama durumu değişkeninin algılanan duyarlılık alt boyutunda küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan

daha önce afet yaşayan öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algılanan duyarlılık düzeylerinin daha önce afet yaşamayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde küçük derecede etkiye sahip olduğu ifade edilebilir.

4.5.2. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyi daha önce afet yaşama durumlarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(345)}=-,17$; $p>,05$]. Tablo 26'ya göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan ciddiyet düzeyi daha önce afet yaşayıp yaşamama durumları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan ciddiyet düzeyi puanlarının daha önce afet yaşama durumu açısından birbirine yakın olduğu yorumlanabilir.

4.5.3. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 26'ya bakıldığında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyi öğretmenlerin daha önce afet yaşama durumlarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=2,41$; $p<,05$; $\eta^2=0,0165$]. Daha önce afet yaşayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar puan ortalamaları ($\bar{X}=4,4751$) daha önce afet yaşamayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar puan ortalamalarından ($\bar{X}=4,3375$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; “algılanan yarar” alt boyutundaki puanların daha önce afet yaşama durumu açısından 0,016 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, daha önce afet yaşama durumu değişkeninin algılanan yarar alt boyutunda küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan daha önce afet yaşayan öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algılanan yarar düzeylerinin daha önce afet yaşamayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde küçük derecede etkiye sahip olduğu yorumlanabilir.

4.5.4. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 26 incelendiğinde öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyi öğretmenlerin daha önce afet yaşama durumlarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=2,40$; $p<,05$; $\eta^2=0,016$]. Daha önce afet yaşayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller puan ortalamaları ($\bar{X}=3,9908$) daha önce afet yaşamayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,8261$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; “algılanan engeller” alt boyutundaki puanların daha önce afet yaşama durumu açısından 0,016 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, daha önce afet yaşama durumu değişkeninin algılanan engeller alt boyutunda küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan daha önce afet yaşayan öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algılanan engeller düzeylerinin daha önce afet yaşamayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir.

4.5.5. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyi daha önce afet yaşama durumlarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(345)}=-,32$; $p>,05$]. Tablo 26'ya göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki eyleme geçiriciler düzeyi daha önce afet yaşayıp yaşamama durumları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki eyleme geçiriciler düzeyi puanlarının daha önce afet yaşama durumu açısından birbirine yakın olduğu ifade edilebilir.

4.5.6. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyi daha önce afet yaşama durumlarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(345)}=1,46$; $p>,05$]. Tablo 26'ya göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki öz yeterlilik düzeyi daha önce afet yaşayıp yaşamama durumları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki öz yeterlilik düzeyi puanlarının daha önce afet yaşama durumu açısından birbirine yakın olduğu söylenebilir.

4.6. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarının bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutları olan algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar, algılanan engeller, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik düzeylerinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkeni açısından incelenmesine ilişkin yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 27'de gösterilmiştir.

Tablo 27

Bireysel afet çantası bulundurma durumuna göre ölçek boyutları puanlarına yönelik bağımsız örneklem t-testi sonuçları

Ölçek Boyutları	Bireysel afet çantası bulundurma durumu	Toplam Sayı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (ss)	t testi			Eta-kare (η^2)
					sd	t	p	
Algılanan Duyarlılık	Evet	41	4,4431	,45278	345	4,154	,001*	0,0476*
	Hayır	306	4,0790	,53598				
Algılanan Ciddiyet	Evet	41	3,9512	,61548	60,522	-1,474	,146	0,0062
	Hayır	306	4,1087	,81422				
Algılanan Yarar	Evet	41	4,5163	,46964	345	1,556	,121	0,0069
	Hayır	306	4,3796	,53505				
Algılanan Engeller	Evet	41	4,2021	,62554	345	3,325	,001*	0,0310
	Hayır	306	3,8548	,62839				
Eyleme Geçiriciler	Evet	41	3,8293	,65507	345	2,581	,010*	0,0189
	Hayır	306	3,5150	,74171				
Öz yeterlilik	Evet	41	4,0171	,53894	345	3,630	,001*	0,0367
	Hayır	306	3,6663	,58624				

*p<,05

4.6.1. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 27'ye bakıldığında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık düzeyi öğretmenlerin bireysel afet çantası bulundurma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=4,154$; $p<,05$; $\eta^2=0,0476$]. Bireysel afet çantası bulunduran öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık puan ortalamaları ($\bar{X}=4,4431$) bireysel afet çantası bulundurmayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık puan ortalamalarından ($\bar{X}=4,0790$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; “algılanan duyarlılık” alt boyutundaki puanların bireysel afet çantası bulundurma durumu açısından 0,048 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, bireysel afet çantası bulundurma durumu

değişkeninin algılanan duyarlılık alt boyutunda küçük derecenin üzerinde etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan bireysel afet çantası bulunduran öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algılanan duyarlılık düzeylerinin bireysel afet çantası bulundurmayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde küçük derecenin üzerinde etkiye sahip olduğu yorumlanabilir.

4.6.2. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyi öğretmenlerin bireysel afet çantası bulundurma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(60,522)}=-1,474$; $p>,05$]. Tablo 27'ye göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan ciddiyet düzeyi bireysel afet çantası bulundurma durumları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan ciddiyet düzeyi puanlarının bireysel afet çantası bulundurma durumu açısından birbirine yakın olduğu yorumlanabilir.

4.6.3. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 27 incelendiğinde öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyi öğretmenlerin bireysel afet çantası bulundurma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(345)}=1,556$; $p>,05$]. Buna göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan yarar düzeyi bireysel afet çantası bulundurma durumları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan yarar düzeyi puanlarının bireysel afet çantası bulundurma durumu açısından birbirine yakın olduğu ifade edilebilir.

4.6.4. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 27'ye bakıldığında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyi öğretmenlerin bireysel afet çantası bulundurma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=3,325$; $p<,05$; $\eta^2=0,0310$]. Bireysel afet çantası bulunduran öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller puan ortalamaları ($\bar{X}=4,2021$) bireysel afet çantası bulundurmayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,8548$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; “algılanan engeller” alt boyutundaki puanların bireysel afet çantası bulundurma durumu açısından 0,031 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkeninin algılanan engeller alt boyutunda küçük derecenin üzerinde etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan bireysel afet çantası bulunduran öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algılanan engeller düzeylerinin bireysel afet çantası bulundurmayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde küçük derecenin üzerinde etkiye sahip olduğu söylenebilir.

4.6.5. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 27 incelendiğinde öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyi öğretmenlerin bireysel afet çantası bulundurma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=2,581$; $p<,05$; $\eta^2=0,0189$]. Bireysel afet çantası bulunduran öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler puan ortalamaları ($\bar{X}=3,8293$) bireysel afet çantası bulundurmayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,5150$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; “eyleme geçiriciler” alt boyutundaki puanların bireysel afet

çantası bulundurma durumu açısından 0,019 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkeninin eyleme geçiriciler alt boyutunda küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan bireysel afet çantası bulunduran öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda eyleme geçiriciler düzeylerinin bireysel afet çantası bulundurmayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde küçük derecede etkiye sahip olduğu ifade edilebilir.

4.6.6. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 27'ye bakıldığında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyi öğretmenlerin bireysel afet çantası bulundurma durumlarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=3,630$; $p<,05$; $\eta^2=0,0367$]. Bireysel afet çantası bulunduran öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik puan ortalamaları ($\bar{X}=4,0171$) bireysel afet çantası bulundurmayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,6663$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; “öz yeterlilik” alt boyutundaki puanların bireysel afet çantası bulundurma durumu açısından 0,037 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkeninin öz yeterlilik alt boyutunda küçük derecenin üzerinde etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan bireysel afet çantası bulunduran öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda öz yeterlilik düzeylerinin bireysel afet çantası bulundurmayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde küçük derecenin üzerinde etkiye sahip olduğu söylenebilir.

4.7. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutlarının afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutları olan algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar, algılanan engeller, eyleme

geçiriciler ve öz yeterlilik düzeylerinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkeni açısından incelenmesine ilişkin yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçları Tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 28

Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumuna göre ölçek boyutları puanlarına yönelik bağımsız örneklem t-testi sonuçları

Ölçek Boyutları	Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu	Toplam Sayı (N)	Aritmetik Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma (ss)	t testi			Eta-kare (η^2)
					sd	t	p	
Algılanan Duyarlılık	Evet	65	4,3205	,53547	345	3,340	,001*	0,0313*
Algılanan Ciddiyet	Hayır	282	4,0762	,53060	345	-,407	,684	0,0004
Algılanan Yarar	Evet	65	4,4821	,47610	345	1,461	,145	0,0061
Algılanan Engeller	Hayır	282	4,3759	,53925	345	4,767	,001*	0,0617*
Eyleme Geçiriciler	Evet	65	4,2253	,58046	345	2,576	,010*	0,0188*
Öz yeterlilik	Hayır	282	3,5035	,71391	345	4,167	,001*	0,0479*
	Evet	65	3,9769	,62719				
	Hayır	282	3,6457	,56569				

*p<,05

4.7.1. Öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Tablo 28 incelendiğinde öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık düzeyi öğretmenlerin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumlarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=3,340$; $p<,05$; $\eta^2=0,0313$]. Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlayan öğretmenlerin genel afete hazırlık

inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık puan ortalamaları ($\bar{X}=4,3205$) afetlere ilişkin acil durum planı hazırlamayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık puan ortalamalarından ($\bar{X}=4,0762$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; “algılanan duyarlılık” alt boyutundaki puanların afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu açısından 0,031 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkeninin algılanan duyarlılık alt boyutunda küçük derecenin üzerinde etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan afetlere ilişkin acil durum planı hazırlayan öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algılanan duyarlılık düzeylerinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlamayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde küçük derecenin üzerinde etkiye sahip olduğu ifade edilebilir.

4.7.2. Öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiye düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiye düzeyi öğretmenlerin afetlere ilişkin acil durum planı durumlarına göre anlamlı bir fark göstermemektedir [$t_{(345)}=-,407$; $p>,05$]. Tablo 28’e göre öğretmenlerin afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan ciddiye düzeyi afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumları açısından anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan ciddiye düzeyi puanlarının afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumları açısından birbirine yakın olduğu ifade edilebilir.

4.7.3. Öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM’e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyi öğretmenlerin afetlere ilişkin acil durum planı durumlarına göre

anlamli bir fark gostermemektedir [$t_{(345)}=1,461$; $p>,05$]. Tablo 28 incelendiginde, ogretmenlerin afete hazirlik inanç düzeylerindeki algılanan yarar düzeyi afetlere ilişkin acil durum planı hazirlama durumları açısından anlamli bir şekilde farklılaşmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin SİM'e dayalı genel afete hazirlik inanç düzeylerindeki algılanan yarar düzeyi puanlarının afetlere ilişkin acil durum planı hazirlama durumları açısından birbirine yakın olduğu söylenebilir.

4.7.4. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazirlik inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazirlama durumu değişkeni açısından aralarında anlamli bir fark göstermek midir?

Tablo 28'e bakıldığında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazirlik inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyi öğretmenlerin afetlere ilişkin acil durum planı hazirlama durumlarına göre anlamli bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=4,767$; $p<,05$; $\eta^2=0,0617$]. Afetlere ilişkin acil durum planı hazirlayan öğretmenlerin genel afete hazirlik inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller puan ortalamaları ($\bar{X}=4,2253$) afetlere ilişkin acil durum planı hazirlamayan öğretmenlerin genel afete hazirlik inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,8199$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; “algılanan engeller” alt boyutundaki puanların afetlere ilişkin acil durum planı hazirlama açısından 0,062 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, afetlere ilişkin acil durum planı hazirlama durumu değişkeninin algılanan engeller alt boyutunda orta derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan afetlere ilişkin acil durum planı hazirlayan öğretmenlerin afete hazirlik inanç durumunda algılanan engeller düzeylerinin afetlere ilişkin acil durum planı hazirlamayan öğretmenlerden anlamli düzeyde orta derecede etkiye sahip olduğu yorumlanabilir.

4.7.5. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazirlik inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazirlama durumu değişkeni açısından aralarında anlamli bir fark göstermek midir?

Tablo 28 incelendiğinde öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyi öğretmenlerin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumlarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=2,576$; $p<,059$; $\eta^2=0,0188$]. Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler puan ortalamaları ($\bar{X}=3,7631$) afetlere ilişkin acil durum planı hazırlamayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,5035$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; “eyleme geçiriciler” alt boyutundaki puanların afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama açısından 0,019 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkeninin eyleme geçiriciler alt boyutunda küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir. Bu durumda araştırmaya katılan afetlere ilişkin acil durum planı hazırlayan öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda eyleme geçiriciler düzeylerinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlamayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde küçük derecede etkiye sahip olduğu söylenebilir.

4.7.6. Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir?

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyi öğretmenlerin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumlarına göre anlamlı bir fark göstermektedir [$t_{(345)}=4,167$; $p<,05$; $\eta^2=0,0479$]. Tablo 28'e bakıldığında afetlere ilişkin acil durum planı hazırlayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik puan ortalamaları ($\bar{X}=3,9769$) afetlere ilişkin acil durum planı hazırlamayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik puan ortalamalarından ($\bar{X}=3,6457$) daha fazladır. Eta-kare (η^2) değerine bakıldığında; “öz yeterlilik” alt boyutundaki puanların afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama açısından 0,048 düzeyinde etki büyüklüğüne sahip olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü yorumlandığında, afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkeninin öz yeterlilik alt boyutunda orta dereceye yakın düzeyde

etkiye sahip olduğu sylenabilir. Bu durumda araştırmaya katılan afetlere ilişkin acil durum planı hazırlayan öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda öz yeterlilik düzeylerinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlamayan öğretmenlerden anlamlı düzeyde orta dereceye yakın düzeyde etkiye sahip olduğu ifade edilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada kullanılan analiz sonuçlarına göre ortaya konulan bulgular doğrultusunda tartışma, sonuç ve konuyla ilişkili yapılacak çalışmalara yönelik öneriler açıklanmıştır.

5.1. Tartışma

Yapılan araştırma ile öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre ilişki durumları incelenmiştir. Bu kapsamda ölçek alt boyutları düzeylerinin; cinsiyete, yaşa, mesleki kıdeme, öğrenim durumuna, daha önce afet yaşama durumuna, bireysel afet çantası bulundurma durumuna ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumuna göre farklılık gösterip göstermediği ele alınmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkenlerini ölçek alt boyutları (algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar, algılanan engeller, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilikler) oluşturmaktadır. Bağımsız değişkenlerini ise araştırma kapsamında kullanılan cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, daha önce afet yaşama durumu, bireysel afet çantası bulundurma durumu ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu oluşturmaktadır. Bu kapsamda bağımlı değişkene ilişkin tartışmalara bakıldığında:

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılık düzeyinin; cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, daha önce afet yaşama durumu, bireysel afet çantası bulundurma durumu ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenleri açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir? söz konusu birinci araştırma sorusu ve alt soruları sonuçlarına göre elde edilen bulgular incelendiğinde:

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılıkları düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından yapılan çalışmada algılanan duyarlılık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği, erkeklerin algıladıkları duyarlılığın kadınlardan daha fazla olduğu belirtilmiştir.

Yılmaz vd. (2019) ortopedik engelli bireyler ile yapmış oldukları araştırmada algılanan duyarlılık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını ifade etmiştir. Çelik (2020) ilkokul öğretmenleri ile yapmış olduğu çalışmada algılanan duyarlılık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı yönünde sonuçlar elde etmiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) öğrenciler ile yaptıkları çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını ve kadın öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada sağlık personellerinin genel afete hazırlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını ifade etmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan duyarlılık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediğini belirtmiştir. Özen (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldan birinde yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği ve kadın öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin erkek öğrencilerden daha fazla olduğunu aktarmıştır. Kaya vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan duyarlılık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği, gruplar arasında farklılıkların olduğu ve kadın öğretmenlerin algıladıkları duyarlılıkların erkeklerden daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan duyarlılığın cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark göstermediği belirtilmiştir. Buna göre, alan yazında yapılan çalışmalardan bazılarının kadınlar lehine anlamlı fark oluştuğu, diğerlerinde ise herhangi bir fark bulunmadığı raporlanmıştır. Bu yönüyle, SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılıkları düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark göstermesi çalışmadan çalışmaya değişkenlik gösterdiği ifade edilebilir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılıkları düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. Alan yazında bazı çalışmalarda yaş değişkenine göre anlamlı fark bulunsa da bazılarında bulunmamıştır. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından yapılan çalışmada algılanan duyarlılık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği belirtilmiştir. Yılmaz vd. (2019) yapmış oldukları çalışmada algılanan duyarlılık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğunu belirtmişlerdir. Çelik (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan duyarlılık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığını aktarmıştır. Ertuğrul ve Ünal (2020) yaptıkları çalışmada genel

afete hazırlık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark görülmediğini belirtmişlerdir. Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını ifade etmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan duyarlılık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediğini belirtmiştir. Kaya vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan duyarlılığın yaş değişkenine göre gruplar arasında farklılıkların olduğu ve 31-40 yaş grubundaki öğretmenlerin algıladıkları duyarlılıkların diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan duyarlılığın yaş değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği 33 ve üstü yaşındaki bireylerin algıladıkları duyarlılıkların 32 ve altı yaş grubundaki bireylere göre daha yüksek olduğu ifade edilmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılıkları düzeyinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. Ancak Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan duyarlılığın mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği 6 yıl üzeri çalışan bireylerin algılanan duyarlılıklarının 0-6 yıl arası çalışan bireylere göre daha fazla olduğu belirtilmiştir. Çelik (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan duyarlılık düzeyinin mesleki kıdeme göre anlamlı bir fark olmadığı yönünde sonuçlar elde etmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılıkları düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından yapılan çalışmada algılanan duyarlılık düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği lisansüstü bireylerin algılanan duyarlılıklarının lisans mezunu bireylere göre daha yüksek olduğu belirtilse de, Yılmaz vd. (2019) tarafından yapılan araştırmada algılanan duyarlılık düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını ifade etmişlerdir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan duyarlılık düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediğini belirtmiştir. Kaya vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan duyarlılığın öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği ifade edilmiştir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan duyarlılığın öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı fark göstermediği belirtilmiştir. Bu bağlamda genel afete hazırlık

inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılıkları düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemesi yukarıda belirtildiği üzere birçok çalışma tarafından da desteklenmektedir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılıkları düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. Daha önce afet yaşayan öğretmenlerin afet yaşamayan öğretmenlere göre algıladıkları duyarlılığın daha fazla olduğu görülmüştür. Bu bulgu yapılan araştırmalar ile de paralellik göstermektedir. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada algılanan duyarlılığın daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği daha önce afet yaşayan bireylerin afet yaşamayan bireylere göre algıladıkları duyarlılığın daha fazla olduğu belirtilmiştir. Çelik (2020) yapmış olduğu çalışmada da afet yaşayan öğretmenlerin afet yaşamamış öğretmenlere göre algıladıkları duyarlılığın daha olumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin daha önce afet yaşama değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını ifade etmişlerdir. Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin bireysel veya meslek hayatında afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını belirtmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan duyarlılık düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğunu gözlemlemiştir. Daha önce afet yaşamayanların algılanan duyarlılık düzeyinin daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Özen (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldan birinde yer alan öğrencilerin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği ve daha önce afet yaşayan öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin afet yaşamayan öğrencilere göre daha fazla olduğunu aktarmıştır. Pehlivan (2021) yapmış olduğu çalışmada algılanan duyarlılığın daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini belirtmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan duyarlılıkları düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. Bireysel afet çantası bulunduran öğretmenlerin bireysel afet çantası bulundurmayan öğretmenlere göre algıladıkları duyarlılığın daha yüksek olduğu bulunmuştur. Benzer bulgular alan yazında

yapılan araştırmalar ile de benzerlik göstermektedir. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada algılanan duyarlılığın bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği; bireysel afet çantası bulunduran bireylerin bireysel afet çantası bulundurmayan bireylere göre algıladıkları duyarlılığın daha yüksek olduğu aktarılmıştır. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin evde acil durum çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğunu evde afet çantası bulunduran bireylerin, afet çantası bulundurmayan bireylere göre genel afete hazırlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan duyarlılık düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğunu gözlemlemiştir. Bireysel afet çantası bulunduran bireylerin, bireysel afet çantası bulundurmayan bireylere göre algıladıkları duyarlılığın daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Özen (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin evde afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini aktarmıştır.

Araştırma kapsamında ğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri lği alt boyutu olan algılanan duyarlılıkları düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlayan öğretmenlerin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlamayan öğretmenlere göre algıladıkları duyarlılığın daha fazla olduğu bulunmuştur. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenine göre aralarında anlamlı fark gösterdiğini ve okulda acil durum planı hazırlama bilgisi olan bireylerin, bilgisi olmayan bireylere göre afetlere ilişkin genel afete hazırlık düzeyinin daha fazla olduğunu belirtmiştir.

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri lği alt boyutu olan algılanan ciddiye düzeyinin; cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, daha önce afet yaşama durumu, bireysel afet çantası bulundurma durumu ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenleri açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir? söz konusu ikinci araştırma sorusu ve alt soruları sonuçlarına göre elde edilen bulgular incelendiğinde:

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermiştir. Kadın öğretmenlerin algıladıkları ciddiyet durumu, erkek öğretmenlere göre daha fazla olduğu görülmüştür. Benzer bulgular yapılan araştırmada da mevcuttur. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada algılanan ciddiyet durumunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği ve erkeklerin algıladığı ciddiyetin kadınlardan daha fazla olduğu ifade edilmiştir. Yılmaz vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada algılanan ciddiyetin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark göstermediği belirtilmiştir. Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada algılanan ciddiyet düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği kadınların algıladığı ciddiyetin erkeklerden daha fazla olduğu aktarılmıştır. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği ve kadınların genel afete hazırlık düzeylerinin erkeklerden daha fazla olduğunu ifade etmiştir. Tan (2020) tarafından yapılan çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı belirtilmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan ciddiyet düzeyinin cinsiyet açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını aktarmıştır. Özen (2020) tarafından yapılan çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldaki birinde yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği ve kadın öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin erkek öğrencilerden daha fazla olduğu ifade edilmiştir. Kaya vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan ciddiyet düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olduğunu ve kadınların algıladığı ciddiyetin erkeklerden daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan ciddiyet düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olduğunu ve kadınların algıladığı ciddiyetin erkeklerden daha fazla olduğunu belirtmiştir.

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark göstermiştir. 30-39 yaş grubunda olan öğretmenlerin algıladıkları ciddiyet durumu diğer yaş grubundaki öğretmenlerden daha fazla olduğu görülmüştür. Bu bulgu bazı araştırmalar ile benzerlik gösterse de benzerlik göstermeyen araştırmalar da alan yazında mevcuttur. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada algılanan ciddiyet düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğu ifade edilmiştir. Yılmaz vd. (2019) tarafından

yapılan çalışmada algılanan ciddiyetin yaş değişkeni açısından anlamlı bir fark göstermediği belirtilmiştir. Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada algılanan ciddiyet düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı fark göstermediği aktarılmıştır. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini ifade etmiştir. Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını belirtmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan ciddiyet düzeyinin yaş açısından aralarında anlamlı bir farkın olduğunu ifade etmiştir. Kaya vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan ciddiyet düzeyinin yaş değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını aktarmışlardır. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan ciddiyet düzeyinin yaş değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını belirtmiştir.

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark göstermiştir. Çalışmaya katılan 0-9 yıl arası çalışan öğretmenlerin algıladıkları ciddiyet 9 yıl ve sonrası çalışan öğretmenlerden daha fazla olduğu görülmüştür. Benzer bulgu Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada da bulunmuştur. Pehlivan (2021) algılanan ciddiyet düzeyinin mesleki kıdem değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olduğu 6 yıl ve üzerinde çalışanların algıladıkları ciddiyet düzeylerinin 0-6 yıl arası çalışanlardan daha fazla olduğu belirtmiştir.

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemiştir. Benzer sonuçlar alan yazında yapılan çalışmalarda da bulunmuştur. Yılmaz vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada algılanan ciddiyetin öğrenim durumu değişkeni açısından anlamlı bir fark göstermediği belirtilmiştir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan ciddiyet düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını ifade etmiştir. Ancak farklı sonuçlar elde eden çalışmalar da olmuştur. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada algılanan ciddiyet düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğu ve lisansüstü olan bireylerin lisans mezunu bireylere göre algıladığı ciddiyetin daha yüksek bulunduğu belirtilmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada algılanan ciddiyet düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark

olduğu ve ortaokul mezunu bireylerin diğer bireylere gore algıladığı ciddiyyetin daha fazla olduğu ifade edilmiştir. Kaya vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan ciddiyyet duzeyinin ğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olduğunu ve lisansstu olan bireylerin lisans ve yuksekokulu mezunu ğretmenlere gore algıladığı ciddiyyetin daha yuksek bulunduğunu aktarmışlardır.

ğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç duzeyleri leği alt boyutu olan algılanan ciddiyyet duzeyinin daha nce afet yaşama durumu değişkenine gore anlamlı bir fark gostermemiştir. Alan yazında yapılan farklı çalışmalarda benzer bulgular elde edilmiştir. elik (2020) tarafından yapılan çalışmada algılanan ciddiyyet duzeyinin daha nce afet yaşama durumu değişkenine gore anlamlı fark gostemediği belirtilmiştir. Ertuğrul ve nal (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık duzeyinin daha nce afet yaşama durumu değişkenine gore anlamlı fark gostemediğini ifade etmiştir. Tan (2020) tarafından çalışmada genel afete hazırlık duzeyinin bireysel veya meslek hayatında afet yaşama durumu değişkenine gore anlamlı bir fark oluşturmadığı belirtilmiştir. Pehlivan (2021) yapmış olduğu çalışmada algılanan ciddiyyet duzeyinin daha nce afet yaşama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını belirtmiştir. Ancak bazı çalışmalarda da algılanan ciddiyyet duzeyinin daha nce afet yaşama durumu değişkenine gore anlamlı fark bulunmuştur. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) gerçekleştirmiş oldukları çalışmada algılanan ciddiyyeti duzeyinin daha nce afet yaşama durumu değişkenine gore aralarında anlamlı bir fark olduğunu ve daha nce afet yaşamış bireylerin afet yaşamamış bireylere gore algıladığı ciddiyyetin daha yuksek olduğunu aktarmıştır. Aydoğmuş Atalay (2020) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada algılanan ciddiyyet duzeyinin daha nce afet yaşama durumu değişkenine gore anlamlı bir fark oluşturduğunu gozlemlemiştir. Daha nce afet yaşamayanların algılanan ciddiyyet duzeyinin daha yuksek olduğunu ifade etmiştir. zen (2020) tarafından yapılan çalışmada genel afete hazırlık duzeyinin iki okuldan birinde yer alan ğrencilerin daha nce afet yaşama durumu değişkenine gore anlamlı fark gosterdiği ve daha nce afet yaşayan ğrencilerin genel afete hazırlık duzeylerinin afet yaşamayan ğrencilerden daha fazla olduğu ifade edilmiştir.

ğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç duzeyleri leği alt boyutu olan algılanan ciddiyyet duzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine gore anlamlı bir fark gostermemiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada

algılanan ciddiyet düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını ifade etmiştir. Özen (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldan birinde yer alan öğrencilerin evde afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini ifade etmiştir. Ancak İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından yapılan çalışmada algılanan ciddiyeti düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre aralarında anlamlı bir fark olduğunu ve bireysel afet çantasına sahip bireylerin bireysel afet çantasına sahip olmayan bireylere göre algıladığı ciddiyetin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre aralarında anlamlı fark gösterdiğini ve evde bireysel afet çantasına sahip olan bireylerin bireysel afet çantasına sahip olmayan bireylere göre genel afete hazırlık düzeylerinin daha fazla olduğunu aktarmıştır.

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan ciddiyet düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark göstermemiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenine göre aralarında anlamlı fark gösterdiğini ve okulda acil durum planı hazırlama bilgisi olan bireylerin bilgisi olmayan bireylere göre genel afete hazırlık düzeylerinin daha fazla olduğunu belirtmiştir.

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin; cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, daha önce afet yaşama durumu, bireysel afet çantası bulundurma durumu ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenleri açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir? söz konusu üçüncü araştırma sorusu ve alt soruları sonuçlarına göre elde edilen bulgular incelendiğinde:

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. Yılmaz vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada algılanan yarar düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark göstermediği belirtilmiştir. Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada algılanan yarar düzeyinin cinsiyet değişkenine

göre anlamlı fark göstermediği aktarılmıştır. Tan (2020) tarafından yapılan çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı belirtilmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan yarar düzeyinin cinsiyet açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını söylemiştir. Kaya vd. (2021) yapmış oldukları çalışmada algılanan yarar düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını belirtmişlerdir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan yarar düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını ifade etmiştir. Ancak bazı çalışmalarda cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklar bulunmuştur. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından yapılan çalışmada algılanan yarar düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği ve erkeklerin algıladıkları yararın kadınlardan daha fazla olduğu ifade edilmiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) tarafından yapılan çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği, kadınların genel afete hazırlık düzeyinin erkeklere göre daha fazla olduğu ifade edilmiştir. Özen (2020) tarafından yapılan çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldaki birinde yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği ve kadın öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin erkek öğrencilerden daha fazla olduğu ifade edilmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. Yılmaz vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada algılanan yarar düzeyinin yaş değişkeni açısından anlamlı bir fark göstermediği belirtilmiştir. Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada algılanan yarar düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı fark göstermediği aktarılmıştır. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini ifade etmiştir. Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını belirtmiştir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan yarar düzeyinin yaş değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını aktarmıştır. Ancak İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından yapılan çalışmada algılanan yarar düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğunu 35-39 yaş grubundaki bireylerin algılanan yarar düzeylerinin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan yarar düzeyinin yaş açısından aralarında anlamlı bir farkın olduğunu, 65 ve üstü yaş grubunun algıladığı yarar

düzeyinin diğer yaş gruplarından daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Kaya vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan yarar düzeyinin yaş değişkenine göre gruplar arasında farklılıkların olduğu ve 41-50 yaş aralığındaki bireylerin algıladıkları yararların diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada algılanan yarar düzeyinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı fark göstermediği ifade edilmiştir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan yarar düzeyinin mesleki kıdem değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığı belirtilmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. Bu bulgu sadece Kaya vd. (2021) yapmış oldukları çalışmada ile benzerlik göstermekte olup, Kaya vd. (2021) algılanan yarar düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark görülmediğini aktarmışlardır. Ancak diğer çalışmalarda öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklar bulunmuştur. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) yapmış oldukları çalışmada algılanan yarar düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğunu ve lisansüstü olan bireylerin lisans mezunu bireylere göre algıladığı yararın daha yüksek bulunduğunu aktarmıştır. Yılmaz vd. (2019) yapmış oldukları çalışmada algılanan yarar düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından anlamlı bir fark gösterdiğini lisans mezunu bireylerin diğer bireylere göre algıladığı yararın daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Aydoğmuş Atalay (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada algılanan yarar düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark olduğu ve ortaokul mezunu bireylerin diğer bireylere göre algıladığı yararın daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan yarar düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olduğunu yüksek lisans mezunu bireylerin diğer bireylere göre algıladığı yararın daha düşük olduğunu ifade etmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin daha önce afet yaşama durumu

değişkenine göre anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Daha önce afet yaşayan öğretmenlerin algılanan yarar düzeylerinin daha önce afet yaşamayan öğretmenlere göre daha fazla olduğu bulunmuştur. Benzer bulgular yapılan çalışmalarda da belirtilmiştir. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) yapmış oldukları araştırmada algılanan yarar düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre aralarında anlamlı bir farkın olduğunu ve daha önce afet yaşamış bireylerin afet yaşamamış bireylere göre algıladığı yararın daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Çelik (2020) tarafından yapılan araştırmada algılanan yarar düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark göstermediği belirtilmiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış oldukları çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini aktarmışlardır. Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin bireysel veya meslek hayatında afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını belirtmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan yarar düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğunu belirtmiştir. Daha önce afet yaşamayanların algılanan yarar düzeyinin daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Özen (2020) yapmış olduğu araştırmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldaki birinde yer alan öğrencilerin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark gösterdiğini ve daha önce afet yaşayan öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin afet yaşamayan öğrencilerden daha fazla olduğunu aktarmıştır.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği bulunmuştur. Benzer bulgu Aydoğmuş Atalay (2020) tarafından yapılan çalışmada da belirtilmiştir. Yapılan çalışmada algılanan yarar düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını belirtmiştir. Özen (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldaki birinde yer alan öğrencilerin evde afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini belirtmiştir. Ancak İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) gerçekleştirmiş oldukları çalışmada bireysel afet çantasına sahip bireylerin, bireysel afet çantasına sahip olmayan bireylere göre algıladığı yararın daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre aralarında anlamlı fark

gösterdiğini ve evde bireysel afet çantasına sahip olan bireylerin bireysel afet çantasına sahip olmayan bireylere göre genel afete hazırlık düzeylerinin daha fazla olduğunu aktarmıştır.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan yarar düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. Ertuğrul ve Ünal (2020) tarafından yapılan araştırmada genel afete hazırlık düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenine göre aralarında anlamlı fark gösterdiğini ve okulda acil durum planı hazırlama bilgisi olan bireylerin bilgisi olmayan bireylere göre genel afete hazırlık düzeylerinin daha yüksek olduğu ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinin; cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, daha önce afet yaşama durumu, bireysel afet çantası bulundurma durumu ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenleri açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir? söz konusu dördüncü araştırma sorusu ve alt soruları sonuçlarına göre elde edilen bulgular incelendiğinde:

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. Kadın öğretmenlerin algılanan engeller düzeylerinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer bulgular alan yazında çalışmalarda da bulunmuştur. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından yapılan çalışmada algılanan engeller düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği, erkeklerin algılanan engel düzeylerinin kadınlardan daha fazla olduğu belirtilmiştir. Yılmaz vd. (2019) yapmış oldukları çalışmada algılanan engeller düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark göstermediğini aktarmışlardır. Çelik (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan engeller düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini ifade etmiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış oldukları çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiğini, kadınların genel afete hazırlık düzeyinin erkeklere göre daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Tan (2020) gerçekleştirmiş olduğu araştırmada genel afete hazırlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını ifade etmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu

çalışmada algılanan engeller düzeyinin cinsiyet açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını söylemiştir. Özen (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldan birinde yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiğini, kadın öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin erkek öğrencilerden daha fazla olduğunu belirtmiştir. Ancak bazı çalışmalarda da anlamlı fark bulunmadığı raporlanmıştır. Kaya vd. (2021) yapmış oldukları çalışmada algılanan engeller düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını aktarmışlardır. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan engeller düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını belirtmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği bulunmuştur. Benzer şekilde İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada algılanan engeller düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir farkın oluşturmadığını belirtmiştir. Yılmaz vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada algılanan engeller düzeyinin yaş değişkeni açısından anlamlı bir fark göstermediği ifade edilmiştir. Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada algılanan engeller düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı fark göstermediği belirtilmiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini ifade etmiştir. Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını aktarmıştır. Aydoğmuş Atalay (2020) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada algılanan engeller düzeyinin yaş açısından aralarında anlamlı bir fark oluşturmadığını belirtmiştir. Ancak Kaya vd. (2021) yapmış oldukları çalışmada algılanan engeller düzeyinin yaş değişkenine göre gruplar arasında farklılıkların olduğunu ve 31-40 yaş grubundaki bireylerin algılanan engel düzeylerinin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan engeller düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği 33 ve üstü yaşındaki bireylerin algılanan engeller düzeylerinin 32 ve altı yaş grubundaki bireylere göre daha yüksek olduğu ifade edilmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada

algılanan engeller düzeyinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı fark göstermediği belirtilmiştir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada algılanan engeller düzeyinin mesleki kıdem değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığı ifade edilmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada algılanan engeller düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı belirtilmiştir. Yılmaz vd. (2019) yapmış oldukları çalışmada algılanan engeller düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından anlamlı bir fark gösterdiğini lisansüstü mezunu bireylerin diğer bireylere göre algılanan engeller düzeyinin daha fazla olduğunu aktarmışlardır. Aydoğmuş Atalay (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada algılanan engeller düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark olduğu ve ortaokul mezunu bireylerin diğer bireylere göre algılanan engeller düzeyinin daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Kaya vd. (2021) yapmış oldukları çalışmada algılanan engeller düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark görülmediğini belirtmişlerdir. Pehlivan (2021) yapmış olduğu araştırmada algılanan engeller düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olduğunu lisans mezunu bireylerin diğer bireylere göre algılanan engeller düzeyinin daha yüksek olduğunu aktarmıştır.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. Daha önce afet yaşayan öğretmenlerin algılanan engeller düzeylerinin daha önce afet yaşamayan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgu yapılan çalışmalar ile de paralellik göstermektedir. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) gerçekleştirmiş oldukları çalışmada algılanan engeller düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre aralarında anlamlı bir farkın olduğunu ve daha önce afet yaşamış bireylerin afet yaşamamış bireylere göre algılanan engel düzeylerinin daha fazla olduğunu aktarmıştır. Özen (2020) yapmış olduğu araştırmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldan birinde yer alan öğrencilerin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark gösterdiğini ve daha önce afet yaşayan öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin afet yaşamayan öğrencilerden daha

fazla olduğunu ifade etmiştir. Ancak farklı bulgular elde eden çalışmalar da mevcuttur. Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada algılanan engeller düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark göstermediği ifade edilmiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış oldukları çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini belirtmişlerdir. Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin bireysel veya meslek hayatında afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını aktarmıştır. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan engeller düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğunu gözlemlemiştir. Daha önce afet yaşamayanların algılanan engeller düzeyinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Pehlivan (2021) yapmış olduğu çalışmada algılanan engeller düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark olmadığını belirtmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur. Bireysel afet çantası bulunduran öğretmenlerin algılanan engeller düzeyinin bireysel afet çantasına sahip olmayan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) gerçekleştirmiş oldukları çalışmada algılanan engeller düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre incelendiğinde anlamlı bir fark olduğunu ve bireysel afet çantasına sahip bireylerin algılanan engeller düzeyinin bireysel afet çantasına sahip olmayan bireylere göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre aralarında anlamlı fark gösterdiğini ve evde bireysel afet çantasına sahip olan bireylerin bireysel afet çantasına sahip olmayan bireylere göre genel afete hazırlık düzeylerinin daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada algılanan engeller düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğunu gözlemlemiştir. Bireysel afet çantası bulunduran bireylerin, bireysel afet çantası bulundurmeyen bireylere göre algılanan engeller düzeyinin daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Ancak Özen (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldan birinde yer alan öğrencilerin evde afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini aktarmıştır.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlayan öğretmenlerin algılanan engeller düzeylerinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlamayan öğretmenlerden önemli derecede daha yüksek olduğu görülmüştür. Ertuğrul ve Ünal (2020) tarafından yapılan araştırmada genel afete hazırlık düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenine göre aralarında anlamlı fark gösterdiğini ve okulda acil durum planı hazırlama bilgisi olan bireylerin bilgisi olmayan bireylere göre genel afete hazırlık düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçirciler düzeyinin; cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, daha önce afet yaşama durumu, bireysel afet çantası bulundurma durumu ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenleri açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir? söz konusu beşinci araştırma sorusu ve alt soruları sonuçlarına göre elde edilen bulgular incelendiğinde:

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçirciler düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. Kadın öğretmenlerin eyleme geçirciler düzeylerinin erkek öğretmenlere göre daha fazla olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış oldukları çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiğini, kadınların genel afete hazırlık düzeyinin erkeklere göre daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Ancak diğer çalışmalarda anlamlı farkın olmadığı raporlanmıştır. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından yapılan çalışmada eyleme geçirciler düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği ifade edilmiştir. Yılmaz vd. (2019) yapmış oldukları çalışmada eyleme geçirciler düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark göstermediğini belirtmişlerdir. Çelik (2020) yapmış olduğu çalışmada eyleme geçirciler düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini aktarmıştır. Tan (2020) gerçekleştirmiş olduğu araştırmada genel afete hazırlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını belirtmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada eyleme geçirciler düzeyinin cinsiyet

açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını ifade etmiştir. Özen (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldan birinde yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiğini, kadın öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin erkek öğrencilerden daha fazla olduğunu belirtmiştir. Kaya vd. (2021) yapmış oldukları araştırmada eyleme geçiriciler düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını ifade etmişlerdir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada eyleme geçiriciler düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını aktarmıştır.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. 50 yaş ve üzerinde olan öğretmenlerin eyleme geçiriciler düzeylerinin diğer yaş grubundaki öğretmenlerden daha fazla olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada eyleme geçiriciler düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği 33 ve üstü yaşındaki bireylerin eyleme geçiriciler düzeylerinin 32 ve altı yaş grubundaki bireylere göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Ancak Yılmaz vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada eyleme geçiriciler düzeyinin yaş değişkeni açısından anlamlı bir fark gösterdiğini, 25 yaş altı bireylerin eyleme geçiriciler düzeylerinin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Ancak bazı çalışmalarda da eyleme geçiriciler açısından yaş düzeyinin anlamlı bir fark oluşturmadığı raporlanmıştır. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından yapılan çalışmada eyleme geçiriciler düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığı ifade edilmiştir. Çelik (2020) tarafından yapılan araştırmada eyleme geçiriciler düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı fark göstermediği aktarılmıştır. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini belirtmişlerdir. Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını ifade etmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) gerçekleştirmiş olduğu araştırmada eyleme geçiriciler düzeyinin yaş açısından aralarında anlamlı bir fark oluşturmadığını aktarmıştır. Kaya vd. (2021) yapmış oldukları çalışmada eyleme geçiriciler düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini ifade etmişlerdir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçirciler düzeyinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. 30 yıl ve üzerinde çalışan öğretmenlerin eyleme geçirciler düzeylerinin 30 yıldan daha az çalışan öğretmenlerden daha fazla olduğu görülmüştür. Ancak yapılan çalışmalarda mesleki kıdem anlamlı bir fark oluşturmadığı belirtilmiştir. Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada eyleme geçirciler düzeyinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı fark göstermediği ifade edilmiştir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada eyleme geçirciler düzeyinin mesleki kıdem değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığı belirtilmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçirciler düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. Lisans mezunu öğretmenlerin eyleme geçirciler düzeylerinin lisansüstü mezunu öğretmenlerden daha fazla olduğu görülmüştür. Ancak İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada eyleme geçirciler düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü, lisansüstü mezunu bireylerin eyleme geçirciler düzeylerinin lisans mezunu bireylerden daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Yapılan diğer çalışmalarda ise öğrenim durumu değişkeninin fark oluşturmadığı belirtilmiştir. Yılmaz vd. (2019) yapmış oldukları çalışmada eyleme geçirciler düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından anlamlı bir fark görülmediğini belirtmişlerdir. Aydoğmuş Atalay (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada eyleme geçirciler düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark olduğu ve üniversite mezunu bireylerin diğer bireylere göre eyleme geçirciler düzeyinin daha yüksek olduğu aktarılmıştır. Kaya vd. (2021) yapmış oldukları çalışmada eyleme geçirciler düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark görülmediğini ifade etmişlerdir. Pehlivan (2021) yapmış olduğu araştırmada eyleme geçirciler düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın görülmediğini belirtmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçirciler düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. Benzer bulgular yapılan çalışmalarda da belirtilmiştir. Çelik (2020) yapmış olduğu araştırmada eyleme geçirciler düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini

aktarmıştır. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış oldukları çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini ifade etmişlerdir. Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin bireysel veya meslek hayatında afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını belirtmiştir. Pehlivan (2021) yapmış olduğu çalışmada eyleme geçiriciler düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını ifade etmiştir. Ancak bazı çalışmalarda ise bu bulguya göre farklı sonuçlar elde etmişlerdir. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada eyleme geçiriciler düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre incelendiğinden aralarında anlamlı bir fark olduğu ve daha önce afet yaşamış bireylerin afet yaşamamış bireylere göre eyleme geçiriciler düzeylerinin daha fazla olduğu belirtilmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada eyleme geçiriciler düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğunu gözlemlemiştir. Daha önce afet yaşamayanların eyleme geçiriciler düzeyinin daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Özen (2020) yapmış olduğu araştırmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldan birinde yer alan öğrencilerin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark gösterdiğini ve daha önce afet yaşayan öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin afet yaşamayan öğrencilerden daha fazla olduğunu aktarmıştır.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. Bireysel afet çantası bulunduran öğretmenlerin eyleme geçiriciler düzeyinin bireysel afet çantasına sahip olmayan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer bulgular yapılan çalışmalarda da bulunmuştur. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) yapmış oldukları çalışmada eyleme geçiriciler düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre incelendiğinde aralarında anlamlı bir farkın olduğunu ve bireysel afet çantasına sahip bireylerin eyleme geçiriciler düzeyinin bireysel afet çantasına sahip olmayan bireylere göre daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre aralarında anlamlı fark gösterdiğini ve evde bireysel afet çantasına sahip olan bireylerin bireysel afet çantasına sahip olmayan bireylere göre genel afete hazırlık düzeylerinin daha fazla olduğunu belirtmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada eyleme

geçiriciler düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğunu gözlemlemiştir. Bireysel afet çantası bulunduran bireylerin, bireysel afet çantası bulundurmayan bireylere göre eyleme geçiriciler düzeyinin daha yüksek olduğunu aktarmıştır.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan eyleme geçiriciler düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlayan öğretmenlerin eyleme geçiriciler düzeylerinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlamayan öğretmenlerden önemli derecede daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenine göre aralarında anlamlı fark gösterdiğini ve okulda acil durum planı hazırlama bilgisi olan bireylerin bilgisi olmayan bireylere göre genel afete hazırlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin; cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, daha önce afet yaşama durumu, bireysel afet çantası bulundurma durumu ve afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenleri açısından aralarında anlamlı bir fark göstermek midir? söz konusu altıncı araştırma sorusu ve alt soruları sonuçlarına göre elde edilen bulgular incelendiğinde:

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. Erkek öğretmenlerin öz yeterlilik düzeylerinin kadın öğretmenlere göre daha fazla olduğu görülmüştür. Benzer bulgu yapılan çalışmalarda da bulunmuştur. Örneğin, İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öz yeterlilik düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği, erkeklerin öz yeterlilik düzeylerinin kadınlardan daha fazla olduğu ifade edilmiştir. Çelik (2020) yapmış olduğu çalışmada öz yeterlilik düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiğini, erkek bireylerin öz yeterlilik düzeylerinin kadın bireylerden daha fazla olduğunu belirtmiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) ise, yapmış oldukları çalışmada genel afete

hazırlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiğini, kadınların genel afete hazırlık düzeyinin erkeklere göre daha fazla olduğunu aktarmışlardır. Özen (2020) de, yapmış olduğu araştırmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldan birinde yer alan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiğini, kadın öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin erkek öğrencilerden daha fazla olduğunu aktarmıştır. Ancak Yılmaz vd. (2019) yapmış oldukları çalışmada öz yeterlilik düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark göstermediğini aktarmışlardır. Tan (2020) gerçekleştirmiş olduğu araştırmada genel afete hazırlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını ifade etmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada öz yeterlilik düzeyinin cinsiyet açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını belirtmiştir. Kaya vd. (2021) yapmış oldukları araştırmada öz yeterlilik düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını belirtmişlerdir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada öz yeterlilik düzeyinin cinsiyet değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını ifade etmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. 50 yaş ve üzerinde olan öğretmenlerin öz yeterlilik düzeylerinin diğer yaş grubundaki öğretmenlerden daha fazla olduğu görülmüştür. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise, öz yeterlilik düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğu 35-39 yaş grubundaki bireylerin öz yeterlilik düzeylerinin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) gerçekleştirmiş olduğu araştırmada öz yeterlilik düzeyinin yaş açısından aralarında anlamlı bir fark gösterdiğini, 0-24 yaş aralığında olan bireylerin öz yeterlilik düzeylerinin diğer yaş grubundaki bireylerden daha fazla olduğunu belirtmiştir. Ancak alan yazında yapılan diğer çalışmalarda yaş düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı belirtilmiştir. Yılmaz vd. (2019) yapmış olduğu çalışmada öz yeterlilik düzeyinin yaş değişkeni açısından anlamlı bir fark göstermediğini ifade etmiştir. Çelik (2020) tarafından yapılan araştırmada öz yeterlilik düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı fark göstermediği belirtilmiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini ifade etmişlerdir. Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını aktarmıştır. Kaya vd. (2021) yapmış oldukları çalışmada öz yeterlilik düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı

fark göstermediğini aktarmışlardır. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada öz yeterlilik düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı fark göstermediği ifade edilmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. Benzer şekilde, Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada öz yeterlilik düzeyinin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı fark göstermediği belirtilmiştir. Pehlivan (2021) tarafından yapılan çalışmada öz yeterlilik düzeyinin mesleki kıdem değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığı ifade edilmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. Lisans mezunu öğretmenlerin öz yeterlilik düzeylerinin lisansüstü mezunu öğretmenlerden daha fazla olduğu görülmüştür. Ancak İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öz yeterlilik düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü, lisansüstü mezunu bireylerin öz yeterlilik düzeylerinin lisans mezunu bireylerden daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öz yeterlilik düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark olduğu ve üniversite mezunu bireylerin diğer bireylere göre öz yeterlilik düzeyinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Ancak alan yazında yapılan diğer çalışmalarda öğrenim durumu düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı belirtilmiştir. Yılmaz vd. (2019) yapmış oldukları çalışmada öz yeterlilik düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından anlamlı bir fark gösterdiğini üniversite mezunu bireylerin diğer bireylere göre öz yeterlilik düzeyinin daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Kaya vd. (2021) yapmış oldukları çalışmada öz yeterlilik düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir fark görülmediğini aktarmışlardır. Pehlivan (2021) yapmış olduğu araştırmada öz yeterlilik düzeyinin öğrenim durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın görülmediğini ifade etmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür. Benzer şekilde, Çelik (2020) yapmış olduğu araştırmada öz yeterlilik düzeyinin daha önce afet yaşama durumu

değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini belirtmiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış oldukları çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini aktarmışlardır. Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin bireysel veya meslek hayatında afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını ifade etmiştir. Pehlivan (2021) yapmış olduğu çalışmada öz yeterlilik düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkeni açısından aralarında anlamlı bir farkın olmadığını aktarmıştır. Ancak İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öz yeterlilik düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre incelendiğinde aralarında anlamlı bir farkın olduğu ve daha önce afet yaşamış bireylerin afet yaşamamış bireylere göre eyleme geçiriciler düzeylerinin daha fazla olduğu ifade edilmiştir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada öz yeterlilik düzeyinin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğunu gözlemlemiştir. Daha önce afet yaşamayanların öz yeterlilik düzeyinin daha yüksek olduğunu aktarmıştır. Özen (2020) yapmış olduğu araştırmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldan birinde yer alan öğrencilerin daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark gösterdiğini ve daha önce afet yaşayan öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin afet yaşamayan öğrencilerden daha fazla olduğunu belirtmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. Bireysel afet çantası bulunduran öğretmenlerin öz yeterlilik düzeylerinin bireysel afet çantası bulundurmayan öğretmenlere göre daha fazla olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öz yeterlilik düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre incelendiğinde aralarında anlamlı bir farkın olduğu ve bireysel afet çantasına sahip bireylerin öz yeterlilik düzeyinin bireysel afet çantasına sahip olmayan bireylere göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış oldukları çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre aralarında anlamlı fark gösterdiğini ve evde bireysel afet çantasına sahip olan bireylerin, bireysel afet çantasına sahip olmayan bireylere göre genel afete hazırlık düzeylerinin daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Aydoğmuş Atalay (2020) yapmış olduğu çalışmada öz yeterlilik düzeyinin bireysel afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturduğunu gözlemlemiştir. Bireysel afet çantası bulunduran bireylerin,

bireysel afet çantası bulundurmayan bireylere göre öz yeterlilik düzeyinin daha yüksek olduğunu aktarmıştır. Ancak Özen (2020) yapmış olduğu araştırmada genel afete hazırlık düzeyinin iki okuldan birinde yer alan öğrencilerin evde afet çantası bulundurma durumu değişkenine göre anlamlı fark göstermediğini belirtmiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan öz yeterlilik düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü bulunmuştur. Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlayan öğretmenlerin öz yeterlilik düzeylerinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlamayan öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulguyla paralel bir şekilde, Ertuğrul ve Ünal (2020) yapmış oldukları çalışmada genel afete hazırlık düzeyinin afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu değişkenine göre aralarında anlamlı fark gösterdiğini ve okulda acil durum planı hazırlama bilgisi olan bireylerin bilgisi olmayan bireylere göre genel afete hazırlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

5.2. Sonuç

Bu tez çalışma kapsamında Burdur İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Merkez İlçe'sinde yer alan ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmanın bulguları göz önüne alınarak aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerinin ortalamasının üzerinde iyi düzeyde oldukları sonucu elde edilmiştir.

Cinsiyet açısından öğretmenlerin algılanan duyarlılık ve yarar alt boyutlarında anlamlı fark görülmediği saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan duyarlılık ve yarar düzeyi puanlarının cinsiyet açısından birbirine yakın olduğu söylenilebilir. Ancak öğretmenlerin algılanan ciddiyet, engel, eyleme geçirciler ve öz yeterlilik alt boyutlarında anlamlı fark görüldüğü saptanmıştır. Erkek öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki öz yeterlilikleri, kadın öğretmenlerden daha fazladır. Kadın öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan ciddiyet, engel, eyleme geçirciler alt boyutlarının erkek öğretmenlerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Yaş açısından öğretmenlerin algılanan duyarlılık, yarar ve engel alt boyutlarında anlamlı fark görülmemiştir. Ancak algılanan ciddiyet, eyleme geçirciler ve öz yeterlilik alt boyutlarında yaşa göre anlamlı fark görüldüğü bulunmuştur. Araştırmaya katılan 30-39 yaş grubundaki öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algılanan ciddiyet düzeylerinin 50 yaş ve üzeri öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. 50 yaş ve üzeri öğretmenlerin öz yeterlilik düzeylerinin 30-39 yaş grubundaki öğretmenlerden daha fazla olduğu saptanmıştır. 50 yaş ve üzeri öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda eyleme geçirciler düzeylerinin 20-29 yaş grubundaki öğretmenlerden ve 30-39 arası yaş grubundaki öğretmenlerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Mesleki kıdem açısından öğretmenlerin algılanan duyarlılık, yarar, engel ve öz yeterlilik alt boyutlarında anlamlı fark görülmemiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin algılanan ciddiyet ve eyleme geçirciler alt boyutlarında mesleki kıdeme göre anlamlı fark

görüldüğü bulunmuştur. 0-9 yıl arası çalışan öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algılanan ciddiyet düzeylerinin 20-29 yıl arası çalışan öğretmenlerden ve 30 yıl ve üzerinde çalışan öğretmenlerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. 10-19 yıl arası çalışan öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algılanan ciddiyet düzeylerinin 20-29 yıl arası çalışan öğretmenlerden ve 30 yıl ve üzerinde çalışan öğretmenlerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca 30 yıl ve üzeri çalışan öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda eyleme geçiriciler düzeylerinin 0-9 yıl arası çalışan öğretmenlerden ve 10-19 yıl arası çalışan öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Öğrenim durumu açısından öğretmenlerin algılanan duyarlılık, ciddiyet, engel alt boyutlarında anlamlı fark görülmemiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik alt boyutlarında anlamlı fark görüldüğü bulunmuştur. Lisans mezunu öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik düzeyinin lisansüstü mezun olan öğretmenlerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Daha önce afet yaşama durumu açısından öğretmenlerin algılanan ciddiyet, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik alt boyutlarında anlamlı fark görülmemiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin algılanan duyarlılık, yarar ve engel alt boyutlarında anlamlı fark görüldüğü bulunmuştur. Daha önce afet yaşayan öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç durumunda algılanan duyarlılık, yarar ve engel düzeyinin, daha önce afet yaşamayan öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bireysel afet çantası bulundurma durumu açısından öğretmenlerin algılanan ciddiyet ve algılanan yarar alt boyutlarında anlamlı fark görülmemiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin algılanan duyarlılık, engel, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik alt boyutlarında anlamlı fark görüldüğü bulunmuştur. Bireysel afet çantası bulunduran öğretmenlerin genel afete hazırlık inanç durumunda algılanan duyarlılık, engel, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik düzeyinin, bireysel afet çantası bulundurmayan öğretmenlerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama durumu açısından öğretmenlerin algılanan ciddiyet ve algılanan yarar alt boyutlarında anlamlı fark görülmemiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin algılanan duyarlılık, engel, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik alt boyutlarında

anlamalı fark görüldüğü bulunmuştur. Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlayan öğretmenlerin afete hazırlık inanç durumunda algılanan duyarlılık, engel, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik düzeyi, afetlere ilişkin acil durum planı hazırlamayan öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

5.3. Öneriler

Araştırma sonrasında elde edilen bulgular ve sonuçlar neticesinde gerçekleştirilen araştırma ve gerçekleştirilecek araştırmalar için aşağıda yer alan öneriler geliştirilmiştir.

Gerçekleştirilen araştırma kapsamında öneriler:

- Cinsiyet açısından kadın öğretmenlerin algılanan ciddiye, yarar, eyleme geçirciler alt boyutlarının erkek öğretmenlere göre daha fazla olmasından dolayı erkek öğretmenlerin algılanan ciddiye, engel, eyleme geçirciler alt boyutlarındaki eksikliklerin giderilmesine yönelik eğitim programları, içerikleri düzenlenebilir.
- Cinsiyet açısından erkek öğretmenlerin öz yeterlilik alt boyutlarının kadın öğretmenlere göre daha fazla olması nedeniyle de kadın öğretmenlere öz yeterlilik alt boyutundaki eksikliklerin giderilmesine yönelik eğitim programları, içerikleri oluşturulabilir.
- Yaş açısından 30-39 yaş grubundaki öğretmenlerin algılanan ciddiye düzeylerinin 50 yaş ve üzeri öğretmenlerden daha yüksek olması nedeniyle diğer yaş gruplarının algılanan ciddiye düzeylerini arttırmak için eğitim programları yapılabilir.
- Yaş açısından 50 yaş ve üzeri öğretmenlerin öz yeterlilik düzeylerinin 30-39 yaş grubundaki öğretmenlerden daha fazla olması nedeniyle diğer yaş gruplarının öz yeterlilik düzeylerinin geliştirilmesi için eğitim programları oluşturulabilir.
- Yaş açısından 50 yaş ve üzeri öğretmenlerin eyleme geçirciler düzeylerinin 20-29 yaş grubundaki öğretmenlerden ve 30-39 arası yaş grubundaki öğretmenlerden daha yüksek olması nedeniyle diğer yaş gruplarının eyleme geçirciler düzeylerini arttırmak için eğitim programları düzenlenebilir.
- Mesleki kıdem açısından 0-9 yıl ve üzeri çalışan öğretmenlerin algılanan ciddiye düzeylerinin 20-29 yıl arası çalışan öğretmenlerden ve 30 yıl ve üzerinde çalışan öğretmenlerden daha yüksek olması nedeniyle 20-29 yıl arası ve 30 yıl ve üzeri çalışan öğretmenlerin algılanan ciddiye düzeylerini geliştirmek için eğitim programları, içerikleri oluşturulabilir.
- Mesleki kıdem açısından 30 yıl ve üzeri çalışan öğretmenlerin eyleme geçirciler düzeylerinin 0-9 yıl arası çalışan öğretmenlerden ve 10-19 yıl arası çalışan öğretmenlerden daha yüksek olması nedeniyle 0-9 yıl arası ve 10-19 yıl arası çalışan

öğretmenlerin eyleme geçiriciler düzeylerini arttırmak için eğitim programları, içerikleri düzenlenebilir.

- Öğrenim durumu açısından lisans mezunu öğretmenlerin eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik düzeyinin lisansüstü mezun olan öğretmenlere göre daha fazla olması nedeniyle lisansüstü mezun olan öğretmenlerde eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik düzeyinin geliştirilmesi için eğitim programları oluşturulabilir.
- Daha önce afet yaşama durumu açısından öğretmenlerin algılanan duyarlılık, yarar ve engel düzeyinin daha önce afet yaşamayan öğretmenlerden daha yüksek olması nedeniyle daha önce afet yaşamayan öğretmenlerde algılanan duyarlılık, yarar ve engel düzeyinin artırılması için eğitim programları, içerikleri düzenlenebilir.
- Bireysel afet çantası bulundurmayan öğretmenlerde algılanan duyarlılık, engel, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik düzeyinin artırılması için eğitim programları, içerikleri yapılabilir ve bütün öğretmenlerin bireysel afet çantasına sahip olması için gerekli düzenlemeler sağlanabilir.
- Afetlere ilişkin acil durum planı hazırlamayan öğretmenlerin algılanan duyarlılık, engel, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik düzeyini arttırmak için afetlere ilişkin acil durum planı hazırlama konusunda eğitimler hem teorik hem de uygulamalı olarak yapılabilir.

Gerçekleştirilecek araştırmalar için öneriler:

- Söz konusu çalışma Burdur ilinde yapıldığından, öğretmenlere ilişkin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri çalışmaları, Türkiye'nin diğer il ve ilçelerinde yer alan ortaöğretim kurumlarında da gerçekleştirilebilir.
- Yapılacak araştırmaların hedef kitlesi ilköğretim ve ortaokul öğretmenleri olarak değiştirilebilir ilköğretim seviyesinde de araştırmalar yapıp araştırmaların sonuçları karşılaştırılabilir.
- Araştırma kapsamında yer alan bağımsız değişkenler artırılabilir ve çalışmanın alanı geniş tutulabilir.
- Söz konusu çalışmada sağlık inanç modeline dayalı genel afete hazırlık inanç ölçeği kullanıldığından, genel afete hazırlık kapsamında toplum sağlığının geliştirilmesi için diğer sağlık davranış modellerinin ve teorilerinin de farklı araştırmalar için kullanılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Abayhan, Y. (2015). *Sağlık Psikolojisi: Gelişim ve Bağlam*. Erişim: 09 Mayıs 2019, (<https://prezi.com/mfz3uuxxgox6/elestirel-saglk-psikolojisi-saglk-davrans-degisimine-y/>).
- Abraham, C. ve Sheeran, P. (2015). “The health belief model”. In M. Conner ve P. Norman (Eds.), *Predicting and changing health behaviour: Research and practice with social cognition models* (3rd ed., pp. 30–69). Open University Press. Maidenhead.
- AFAD (2014). *Açıklamalı afet yönetimi terimleri sözlüğü*. Erişim: 02 Mayıs 2019, (<https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu>).
- AFAD (2018). *Afete dirençli toplum uygulama örnekleri*. Erişim: 01 Temmuz 2019) (https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/35435/xfiles/Afete_Direncli_Toplum_Uygulama_Ornekleri.pdf).
- AFAD (2019). *Afet ve acil durum çantası nasıl hazırlanmalı?* Erişim: 10 Mayıs 2019, (<https://www.afad.gov.tr/afet-ve-acil-durum-cantasi-nasil-hazirlanmalı>).
- AFAD (2020). *Afet yönetimi kapsamında 2019 yılına bakış ve doğa kaynaklı olay istatistikleri*. Erişim: 01 Ekim 2020, (https://www.afad.gov.tr/kurumlar/afad.gov.tr/e_Kutuphane/Kurumsal-Raporlar/Afet_Istatistikleri_2020_web.pdf).
- Akar, S. (2013). “Doğal afetlerin kamu maliyesine ve makro ekonomiye etkileri: Türkiye değerlendirmesi”. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 11(21), 185-206.
- Akdur, R. (2000a). “Afetler ve afetlerde sağlık hizmetleri”, *III. Türkiye Sorunlarına Çözüm Konferansı*, (25-27 Ocak 2000), 21. Yüzyılda Türkiye, Ankara.
- Akdur, R. (2000b). “Deprem yönetimi ve depremde sağlık konu ve amaçları”. *Sağlık ve Toplum 10 (Özel Sayı)*, 25-38, Ankara.
- Akın, C. (2012). “Teknolojik afetler”. *65th Geological Congress of Turkey*. Ankara.
- Akyel, R. (2007). *Afet Yönetim Sistemi: Türk Afet Yönetiminde Karşılaşılan Sorunların Tespit ve Çözümüne İlişkin Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Altun, F. (2018). “Afetlerin ekonomik ve sosyal etkileri: Türkiye örneği üzerinden bir değerlendirme”. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 2(1), 1-15.
- Alu, A. (2017). “Sağlığın temel kavramları”. *Sağlık Yönetimi Dergisi*, 1(2), 32-41.

- Amini, R., Biglari, F., Khodaveisi, M. ve Tapak, L. (2021). "Effect of education based on the health belief model on earthquake preparedness in women". *International Journal of Disaster Risk Reduction*. (<https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2020.101954>).
- Astuti, N.M.W, Werdhiana I. K. ve Wahyono, U. (2021). "Impacts of direct disaster experience on teachers' knowledge, attitudes and perceptions of disaster risk reduction curriculum implementation in Central Sulawesi, Indonesia". *International Journal of Disaster Risk Reduction* 53. (<https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2020.101992>).
- Awad Allah M.B., Salem G.M. ve Said R. M. (2016). "Enhancement of disaster management and first aid rules for primary school teachers in egypt". *Journal of High Institute of Public Health*. 46(2), 61-68.
- Aydemir, A. (2021). "Afet yönetim sisteminin incelenmesinde gönüllülük hizmetleri ve bazı sivil toplum kuruluşları". *Afet ve Risk Dergisi* 4(2), (387-394). (<https://doi.org/10.35341/afet.986933>).
- Aydoğmuş Atalay, G. (2020). Kronik Hastalığa Sahip Bireylerin Afetlere Hazırlık Seviyeleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Bahar, Z. ve Açıl, D. (2014). "Sağlığı geliştirme modeli: Kavramsal yapı". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(1), 59-67.
- Balcı, A. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.
- Bozyiğit, R. ve Kaya, B. (2017). "Coğrafya öğretmen adaylarının doğal afetlerle ilgili bazı kavramlar hakkındaki bilişsel yapılarının belirlenmesi". *Marmara Coğrafya Dergisi*, 35, 55-67.
- Böhm, G. ve Pfister, H.R. (2015). How people explain their own and others' behavior: a theory of lay causal explanations. *Frontiers in psychology*. 6, 139. (<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00139>).
- Buldu, M. (2014). "Öğretmen yeterlik düzeyi değerlendirmesi ve mesleki gelişim eğitimleri planlanması üzerine bir öneri". *Milli Eğitim Dergisi*, 44(204), 114-134.
- Bulduk, S., Yurt, S., Dinçer, Y. ve Ardıç, E. (2015). "Sağlık davranışı modelleri". *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 28-34.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi. Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum* (28. Baskı). Pegem Akademi. Ankara.

- Can, A. (2018). "İki farklı grubun ortalamalarını karşılaştırma", *SPSS ile nicel veri analizi*. (s.115-134), 6.Baskı. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.
- Cevahir, E. (2020). *SPSS ile nicel veri analizi rehberi*. Kibele Yayınları. İstanbul.
- Conner, M. ve Norman, P. (2005). "*Predicting health behaviour: Research and practice with social cognition models*". Open University Press, Maidenhead.
- Çalık, A. ve Kapucu, S. (2017). "Diyabetli hastalarda sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını geliştirme: Pender'in sağlığı geliştirme modeli". *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 4(2), 62-75.
- Çelik, A. A. (2020). İlkokul Öğretmenlerinin Afete Hazırlık Düzeyleri İle Afet Eğitiminin Eğitim Programlarındaki Yerine Yönelik Görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Danış, A. G. M. Z. (2006). Davranış bilimlerinde ekolojik sistem yaklaşımı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9), 45-54.
- Değerli, H. ve Yiğit, A. (2020). Sağlığın korunması ve geliştirilmesinde bireylerin sağlıklı yaşam biçimi davranış düzeyinin belirlenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 11(27), 573-586.
- Değirmenci, Y. ve İltar, İ. (2013). "Coğrafya dersi öğretim programında doğal afetler". *Marmara Coğrafya Dergisi*, (28), 276-303.
- Demir, E. ve Köse, M. (2016). "Öğretmenlerin rol modelliği hakkında öğretmen görüşleri". *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (53), 38-57.
- Demir, K. (2006). "Rogers'in yeniliğin yayılması teorisi ve internetten ders kaydı". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 47(47), 367-391.
- Demirci, A. ve Karakuyu, M. (2004). "Afet yönetiminde coğrafi bilgi teknolojilerinin rolü / the role of geographic information technologies on disaster management". *Doğu Coğrafya Dergisi*, 9 (12). 67-100.
- Dikmenli, Y. ve Yakar, H. (2019). "Öğretmen adaylarının afet bilinci algı düzeylerinin incelenmesi". *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal of Education Faculty)*, 16(1), 386-416. (<http://dx.doi.org/10.23891/efdyyu.2019.130>).
- EM-DAT (2019). *EM-DAT sözlüğü*. Erişim: 02 Mayıs 2019, (<https://www.emdat.be/Glossary>).
- EM-DAT (2021). *Acil durumlar veritabanı. Genel sınıflandırma*. Erişim: 02 Mayıs 2019, (<https://www.emdat.be/classification>).

- Erdur Baker, Ö., Kasapoğlu, K., ve Yılmaz, E. (2015). "The objectives of disaster education from teachers' perspectives". *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 975-990. (<http://dx.doi.org/10.14687/ijhs.v12i1.3196>).
- Erkal, T. ve Değerliyurt, M. (2009). "Türkiye'de afet yönetimi". *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14 (22), 147-164.
- Erkan E.A. (2010). Afet yönetiminde risk azaltma ve Türkiye'de yaşanan sorunlar. DPT Uzmanlık Tezleri. Yayın No:2812, Ankara.
- Ertuğrul, B. ve Ünal, S.D. (2020). "Bir vakıf üniversitesi sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin genel afete hazırlıklı olma inanç durumlarının belirlenmesi". *Afet ve Risk Dergisi*, 3(1), (31-45).
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*, Yelkentepe Yayınları, Ankara.
- Fishburn, P. (2001). Utility and subjective probability: Contemporary theories. In N. J. Smelser & P. B. Baltes (Eds.), *International encyclopedia of the social and behavioral sciences* 24, 16113-16121. London: Elsevier
- Foot, A. (2015). "Importance of teacher-student relationships in response to disaster trauma". *Journal of Initial Teacher Inquiry*. 1, 48-50.
- Fritz, C.E. (1961) Disaster. In: Merton, R.K. ve Nisbet, R.A., Eds., *Contemporary social problems*, Harcourt, Brace and World, New York, 651-694.
- Glanz, K., Rimer, B.K. ve Lewis F.M. (2002). *Health behavior and health education*. Jossey-Boss CO: San Francisco.
- Gözüm S. ve Bağ, B. (1998). "Etkin sağlık eğitiminde sosyal bilişsel öğrenme kuramının kullanımı". *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 1(2), 32-43.
- Gözüm, S. ve Çapık, C. (2014). "Sağlık davranışlarının geliştirilmesinde bir rehber: Sağlık inanç modeli". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 7(3), 230-237.
- Güler, Ç. ve Çobanoğlu, Z. (1997). *Afetlerde çevre sağlığı önlemleri (Birinci basım)*. Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü Temel Kaynak Dizisi No:39, S.9, Ankara.
- IFRC (2019). *Afet nedir?* Erişim: 02 Mayıs 2019, (<https://www.ifrc.org/en/what-we-do/disaster-management/about-disasters/what-is-a-disaster/>).
- İnal, E. (2015). Acil Durumlara/Afetlere Bireysel Hazırlığı Değerlendirmek İçin Sağlık İnanç Modeli'ne Dayalı Ölçek Geliştirme. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Halk Sağlığı Enstitüsü, Ankara.

- İnal, E. ve Doğan, N. (2018). "Improvement of general disaster preparedness belief scale based on health belief model". *Prehospital and Disaster Medicine*, 33(6), 627-636.
- İnal, E., Altıntaş, K. H. ve Doğan, N. (2018). "The development of a general disaster preparedness belief scale using the health belief model as a theoretical framework". *International Journal of Assessment Tools in Education*, 5(1), 146-158. (<https://doi.org/10.21449/ijate.366825>)
- İnal, E., Altıntaş, K. H. Ve Doğan, N. (2019). "General disaster preparedness beliefs and related sociodemographic characteristics: The example of Yalova University, Turkey". *Turkish Journal of Public Health*, 17(1), 1-15. (<https://doi.org/10.20518/tjph.381667>).
- İnan, H.F., Kurt, Z.ve Kubilay, İ. (2011). *Temel ilkyardım uygulamaları eğitim kitabı*, Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü İlkyardım ve Acil Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığı, Ankara.
- Kadıoğlu, M. (2008). "Modern, bütünleşik afet yönetimin temel ilkeleri". M. Kadıoğlu ve E. Özdamar (ed.), *Afet zararlarını azaltmanın temel ilkeleri*, (1-34). JICA Türkiye Ofisi, Yayın No:2, Ankara.
- Kadıoğlu, M. (2011). *Afet yönetimi beklenilmeyeni beklemek, en kötüsünü yönetmek*. T.C. Marmara belediyeler birliği yayını, Yayın no: 65, İstanbul.
- Kadıoğlu, M. (2005): "Afete hazırlık ve afet bilinci eğitiminde verilen mesajların standardizasyonu". *Deprem Sempozyumu*. Kocaeli Üniversitesi, Veziroğlu Kampüsü Yer ve Uzay Bilimleri Araştırma Merkezi.
- Kalanlar, B. ve Kubilay, G. (2015). "An important concept of protecting public health in disaster situations: Disaster nursing". *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 23 (1), 57-65.
- Kalaycı, Ş. (2009). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karabulut, D. ve Bekler, T. (2019). "Doğal afetlerin çocuklar ve ergenler üzerindeki etkileri". *Artvin Çoruh Üniversitesi, Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 5(2), 368-376.
- Karakuş, U. ve Önger, S. (2017). "8. sınıf öğrencilerinin doğal afet ve afet eğitimi kavramını anlama düzeyleri". *Journal of History Culture and Art Research*, 6(6), 482-491. (<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v6i6.1247>)
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi*, 33.Baskı, Nobel Yayınevi: Ankara.

- Kaya, A., Moçoşoğlu, B. ve Sevim, H.İ. (2021). “Sağlık inanç modeline dayalı olarak öğretmenler ve okul yöneticilerinin salgına yönelik bireysel hazırlık algılarının incelenmesi”. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18 (40), 2345-2374. (<https://doi.org/10.26466/opus.868717>)
- Kaya, E. (2020). Medikal Kurtarma Ekibi Üyelerinin Acil Durum/Afetlere Yönelik Bireysel Hazırlıkları Ve Afet Sonrası İş Sürekliliği Değerlendirmesi: İstanbul Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kırıkkaya, E., Ünver, A. ve Çakın, O. (2011). “İlköğretim fen ve teknoloji programında yer alan afet eğitimi konularına ilişkin öğretmen görüşleri”. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 5(1), 24-42.
- Kitagawa, K. (2015). “Continuity and change in disaster education in Japan”. *History of Education*, 44(3), 371-390. (<https://doi.org/10.1080/0046760X.2014.979255>).
- Kumar, G. S. J. (2000). “Disaster management and social development”. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 20, 66–81.
- Leblebici, Ö. (2014). “Afetlerde kamu yönetiminin rolü ve toplum temelli afet yönetimine doğru”. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 457-477.
- Lei, B.Y. (2014). Teachers’ perceptions and perspectives of school disaster management over the medium term following the 2008 earthquake in Sichuan province China. Thesis submitted for the award of Doctor of Philosophy. University of Leicester. School of Education.
- Limoncu, S. ve Bayülgen, C. (2005). “Türkiye’de afet sonrası yaşanan barınma sorunları”. *Megaron YTÜ Mimarlık Fakültesi e-Dergisi*, 1(1), 18-27.
- Macit, İ. (2018). “Bütünleşik afet yönetim sistemlerinde karar destek sistemi geliştirilmesi: Mobil uygulama örneği”. *Uluslararası Yönetim Bilişim Sistemleri ve Bilgisayar Bilimleri Dergisi*, 2(1), 23-41.
- Maya, İ. ve Sarı, B. (2016). “Türkiye’de afet eğitimi ve MEB müfredatındaki afet eğitimi konularının değerlendirilmesi”. 8. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- MEB (2018). “T.C. İçişleri Bakanlığı ile T.C. Milli Eğitim Bakanlığı afet ve acil durum eğitimi hizmetlerine ilişkin işbirliği protokolü”. Erişim: 30 Mayıs 2019, (http://merkezisgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/09150233_AFAD_MEB_ProtokolY_31.10.2018.pdf).

- MEB (2019). “Öğretmenlere okul tabanlı afet eğitimi”. Erişim: 29 Mayıs 2019, (<https://www.meb.gov.tr/ogretmenlere-okul-tabanli-afet-egitimi/haber/18746/tr>).
- Mızrak, S. (2018). “Eğitim, afet eğitimi ve afete dirençli toplum”. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 56-67.
- Odabaş, Z.Y. (2010). *Sürdürülebilir Afet Yönetimi ve Kadın*. Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları: 256, s.11, Ankara
- Okazaki, K. (2007). “Disaster Education. Building Research Institute (BRI) National Graduate Institute for Policy Studies (GRIPS)”. Section for Disaster Reduction UNESCO, Paris.
- Öcal, A. (2003). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Deprem Eğitiminin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Öcal, A., Yıldırım, E., Yakar, H. ve Erdoğan, E. (2016). “Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının afetlere yönelik inanışlarının incelenmesi”. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 59-72.
- Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (2019). “Okul tabanlı afet eğitimi mesleki gelişim programı II. faz eğitimleri başlıyor”. Erişim: 25 Haziran 2019, (<http://oygm.meb.gov.tr/www/okul-tabanli-afet-egitimi-mesleki-gelisim-programi-ii-faz-egitimleribasliyor/icerik/736>).
- Öz, F. (2004). *Sağlık alanında temel kavramlar*. Ankara, İmaj İç ve Dış Tic. A.Ş.
- Özbaşı, D. (2019). “Örnekleme belirleme”. K. Yılmaz ve R. S. Arık (ed.), *Eğitimde araştırma yöntemleri*. (s.102-126), Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.
- Özelmacı, Ş. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Afete Ve Afet Hazırlıklarına İlişkin Algılarının İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özen, B. (2020). Malatya Kent Merkezindeki Farklı İki Lisede Afet Bilinç Düzeylerinin Ölçülmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Özgen, N., Ünaldı Eser, Ü. ve Bindak, R. (2011). “Öğretmen adaylarının doğal afetler konusuna yönelik "etkili öğrenme biçimleri"nin belirlenmesi”. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 12(4), 303-323.
- Özhan Çaparlar, C. ve Dönmez, A. (2016). “Bilimsel araştırma nedir, nasıl yapılır?”. *Turk J Anaesthesiol Reanim*, 44,(4), 212-218. <http://doi.org/10.5152/TJAR.2016.34711>

- Özkan Duvan, A. (2018). Avrupa insan hakları sözleşmesi 2. maddesi çerçevesinde yaşam hakkının korunmasında devletin yükümlülüğü. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 24 (2), 660-681. (<https://doi.org/10.33433/maruhad.502940>).
- Özmen, B. ve İnce, Z. D. (2017). “Okul tabanlı afet eğitimi”. *Journal of Resilience*, 1(1), 21-29.
- Öztürk, E. ve Şahinöz, T. (2018). “Afet ve acil durum kayıtlarından 50 yılın (1960-2010) analizi: Gümüşhane ili örneği”. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 95-101.
- Öztürk, M. K. (2013). “Sınıf öğretmeni adaylarının deprem deneyimleri üzerine bir araştırma”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 28(1), 308-319.
- Pehlivan, E. (2021). Devlet Hava Meydanları İşletmesi Bünyesinde Çalışan Personellerin Genel Afete Hazırlıklı Olma İnanç Durumlarının Belirlenmesi (Bingöl Havalimanı örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gümüşhane Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gümüşhane.
- Ploughman, P. (1997). “Disasters, the Media and Social Structures: A Typology of Credibility Hierarchy Persistence Based on Newspaper Coverage of the Love Canal and Six Other Disasters”. *Disasters*, 21, 118-137.
- Resmi Gazete (2009). Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun. T.C. Resmi Gazete (27261, 17 Haziran 2009).
- Resmi Gazete (2011). Bakanlar Kurulu Kararı “Türkiye Afet Risklerinin Azaltılması Platformunun Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları”. T.C. Resmi Gazete (27844, 12 Şubat 2011).
- Rostami-Moez, M., Rabiee-Yeganeh, M., Shokouhi, M., Dosti-Irani, A. ve Rezapur-Shahkolai, F. (2020). “Earthquake preparedness of households and its predictors based on health belief model”. *BMC Public Health*, 20 (1). (<https://doi.org/10.1186/s12889-020-08814-2>).
- Sarı, B. (2016). Türkiye’de Afet Eğitimi Uygulamalarının Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. ve Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Seyle, D. C., Widyatmoko, C. S. ve Silver, R. C. (2013). Coping with natural disasters in Yogyakarta, Indonesia: A study of elementary school teachers. *School Psychology International*, 34(4), 387–404. (<https://doi.org/10.1177/0143034312446889>).
- Sharpe, J. ve Kelman, I. (2011). “Improving the disaster-related component of secondary school geography education in England”. *International Research in Geographical and Environmental Education*, 20(4), 327-343, (<https://doi.org/10.1080/10382046.2011.619810>).
- Shaw R., Takeuchi, Y. ve Rouhban, B. (2009). Education, Capacity Building and Public Awareness for Disaster Reduction. In: Sassa K., Canuti P. (eds) “*Landslides – disaster risk reduction*”. Springer, Berlin, Heidelberg.
- Sonkaya, E., Gültekin, G. ve Ulutaş, B. (2019). “Afet farkındalık eğitimlerinde verimliliği arttıran modeller.” *Resilience Journal*, 3(1), 55-69. (<https://doi.org/10.32569/resilience.563230>).
- Sözcü, U. ve Aydınöz, D. (2019). “Examining the natural disaster literacy levels of pre-service teachers according to some variables”. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 40, 79-91.
- Şahin, C. ve Sipahioğlu, Ş. (2003). “*Doğal afetler ve Türkiye*”. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.
- Şahin, Ş. ve Üçgül, İ. (2019). “Türkiye’de afet yönetimi ve iş sağlığı güvenliği”. *Afet ve Risk Dergisi*, 2(1), 43-63. (<https://doi.org/10.35341/afet.498594>).
- Şahinöz, T., Şahinöz, S. ve Kıvanç, A. (2017). “Sağlığı geliştirmenin en kolay yolu: okul sağlığı”. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(4), 303-312.
- Şentürk, T. (2020). Sosyal pazarlamada kullanılan teori ve modeller. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23 (2) , 603-621. (<https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.785966>).
- Tabachnick, B.G. ve Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics (sixth ed.)*. Boston: Pearson.
- TAMP (2014). “*Türkiye Afet Müdahale Planı*”. Erişim: 20 Mayıs 2019, (<https://www.afad.gov.tr/turkiye-afet-mudahale-planı>).

- Tan, Y. F. (2020). Denizli İl Ambulans Servisi Başhekimliği, Acil Sağlık İstasyonları ve Komuta Kontrol Merkezi Çalışanlarının Afet İnanç Ölçeği Modeline Göre Afete Hazırlık Durumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Taşkıran, G. ve Baykal, Ü. (2018). “Afetlerde insan kaynakları yönetimi”. S.D. Öztekin (ed.). içinde *Afet Hemşireliği*. (s.23-28). Türkiye Klinikleri: Ankara.
- Tekeli Yeşil, S. (2018). “General approaches in health disaster and emergency planning and existing health plans in Turkey”. *Turkish Journal of Public Health*, 15 (3), 233-244. (<https://doi.org/10.20518/tjph.375372>).
- Tuswadi ve Hayashi, T. (2014). “Disaster prevention education in merapi volcano area primary schools: Focusing on students’ perception and teachers’ performance”. *Procedia Environmental Sciences*, 20, 668–677. (<https://doi.org/10.1016/j.proenv.2014.03.080>).
- Uşak, M., Şensoy, Ö., Yıldırım, H. İ. ve Hançer A. H. (2005). “İlköğretim fen bilgisi ve matematik öğretmen adaylarının deprem hakkındaki bilgi düzeylerinin bazı değişkenlere göre karşılaştırılması”. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 35-46.
- Uzunçubuk, L. (2015). Yerleşim Yerlerinde Afet ve Risk Yönetimi. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Varol, N. ve Buluş Kırıkkaya, E. (2017). “Afetler karşısında toplumun dirençliliği”. *Journal of Resilience*, 1(1), 1-9.
- Wallace, M. ve Webber, L. (2010). *The Disaster Recovery Handbook, A Step-by-Step Plan to Ensure Business Continuity and Protect Vital Operations, Facilities, and Assets*. Amacom.
- Weinstein, N. D., Sandman, P. M. ve Blalock, S. J. (2008). The precaution adoption process model. In K. Glanz, B. K. Rimer, ve K. Viswanath (Eds.), *Health behavior and health education: Theory, research, and practice* (pp. 123–147). Jossey-Bass.
- Yaşar, M. (2014). “İstatistiğe yönelik tutum ölçeği: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması”. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(36), 59-75.
- Yazıcı, Ö. ve Ulu Kalın, Ö. (2018). “Doğal afet” için kavramsal metaforların karşılaştırmalı analizi”. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 25-40. (<https://doi.org/10.30900/kafkasegt.396396>).

Yılmaz, K., Balun, B. ve Erbay, G. (2019). “Sürdürülebilir bir yönetim paradigması: Ortopedik engelli bireylerin afetlere hazırlık seviyeleri”. *Resilience Journal*, 3(1), 1-24. (<https://doi.org/10.32569/resilience.543237>).

EKLER

EK 1: Ölçek Kullanım İzni

EK 2: Etik Kurul Proje/Araştırma Değerlendirme Sonuç Raporu

EK 3a: Araştırma (Kurum) İzni

EK 3b: Araştırma (Kurum) İzni

EK 4: Veri Toplama Aracı

EK 1: ÖLÇEK KULLANIM İZİNİ

Haluk AKTAY

Ölçek Kullanma İzni

Ebru İnal ·
Alıcı: Haluk AKTAY

19 Ağustos 2019 11:34

Merhabalar Haluk;
45 maddelik ölçek formum ve yayını da ektedir.
Çalışmanın sonuçlarını bizlerle de paylaşırsan çok mutlu oluruz,
İyi çalışmalar ve kolaylıklar diliyorum.
Ebru İnal

Gönderen: Haluk AKTAY ·
Gönderildi: 10 Ağustos 2019 Cumartesi 14:57
Kime: Ebru İnal
Konu: Ölçek Kullanma İzni

Ebru hocam merhabalar.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Afet Eğitimi ve Yönetimi Ana Bilim Dalı Afet Eğitimi ve Yönetimi Yüksek Lisans Programında öğrenciyim.

Sizin geliştirmiş olduğunuz Acil Durumlara/Afetlere Bireysel Hazırlığı Değerlendirmek İçin Sağlık İnanç Modeli'ne Dayalı Ölçeği, "Öğretmenlerin Sağlık İnanç Modeline Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeylerinin İncelenmesi" konulu yüksek lisans tez çalışmamda kullanabilir miyim?

Bilime sağlamış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Haluk AKTAY

2 eklenti

 Genel Afete Hazırlık Ölçeği 45 maddelik.docx
16K HTML olarak görüntüle Tara ve indir

 improvement_of_general_disaster_preparedness_belief_scale_based_on_health_belief_model.pdf
802K HTML olarak görüntüle Tara ve indir

EK 2: ETİK KURUL PROJE/ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME SONUÇ RAPORU

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER VE EĞİTİM BİLİMLERİ ETİK KURULU

PROJE/ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME SONUÇ RAPORU

Toplantı Tarihi	10. 10. 2019
Toplantı Sayısı	7
Başvuru protokol numarası	2019/60
Başvuru tarihi	27.09.2019
Proje/araştırma başlığı	Öğretmenlerin Sağlık İnanç Modeline Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Burdur Örneği
Proje/araştırma yürütücüsü	Haluk AKTAY
Karar	Bilimsel araştırma etik kurallarına uygundur
Açıklamalar	-

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ
Başkan

Doç. Dr. Mustafa KARA
Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Şerif KORKMAZ
Raportör

Doç. Dr. Gökhan GÖKULU
Üye

Doç. Dr. Şefik Okan
MERCAN
Üye

Doç. Dr. Muzaffer
ÜZDEMİR
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Adil
ÇORUK
Üye

EK 3a: ARAŞTIRMA (KURUM) İZNİ

T.C.
BURDUR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 39958266-605.02-E.74020
Konu : Araştırma İzni
(Haluk AKTAY)

02.01.2020

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) 18/12/2019 tarihli ve 1900184078 sayılı yazınız,
b) 30/12/2019 tarihli ve 26079195 sayılı Valilik Oluru.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Haluk AKTAY "Öğretmenlerin Sağlık İnanç Modeline Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Burdur Örneği" adlı yüksek lisans tez çalışması kapsamında veri toplamak amacı ile ilgi (a) yazınız ekindeki anket/ölçeğini Müdürlüğümüze bağlı merkez ilçede bulunan resmi liselerde görev yapan öğretmenlere uygulamak isteği ile ilgili ilgi (a) yazınıza istinaden Valilik Makamından alınan ilgi (b) Onay ekte gönderilmiştir.

Araştırmanın, Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 sayılı Genelgesi doğrultusunda, eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde Müdürlüğümüze bağlı merkez ilçede bulunan resmi liselerde görev yapan öğretmenlere gönüllülük esasına göre uygulanması hususunda;

Gereğini rica ederim.

Emre ÇAY
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

EK: Olur (1 Sayfa)

Burdur Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Şekerevler Mh.Topraklık Cad.No:6
15100 BURDUR

Ayrıntılı bilgi: N.BOZDEMİR VHKİ
Telefon : (0248) 233 11 19-37 02
Faks : (0248) 233 13 43

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://www.resmi.gov.tr> adresinden 9881-d324-3222-8868-b0d0 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
BURDUR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 39958266-605.01-E.26079195
Konu : Araştırma İzni
(Haluk AKTAY)

30/12/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : 18/12/2019 tarihli ve 1900184078 sayılı yazı.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Haluk AKTAY "Öğretmenlerin Sağlık İnanç Modeline Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Burdur Örneği" adlı yüksek lisans tez çalışması kapsamında veri toplamak amacı ile ilgi yazı ekindeki anket/ölçeğini Müdürlüğümüze bağlı merkez ilçede bulunan resmi liselerde görev yapan öğretmenlere uygulamak isteği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğünün ilgi yazı ve eklerinden anlaşılmakta olup, yazı ve ekleri ekte sunulmuştur.

Anket/ölçeğin, Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 sayılı Genelgesi doğrultusunda, eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde Müdürlüğümüze bağlı merkez ilçede bulunan resmi liselerde görev yapan öğretmenlere gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi durumunda Olurlarınıza arz ederim.

Emre ÇAY
İl Millî Eğitim Müdürü

EK: Yazı ve ekleri (15 sayfa)

OLUR
..12/2019

İbrahim ÖZKAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Burdur Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Şekerevler Mh.Topraklık Cad.No:6
15100 BURDUR

Ayrıntılı bilgi: N.BOZDEMİR VHKİ
Telefon : (0248) 233 11 19-37 02
Faks : (0248) 233 13 43

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden C1fd-6b43-3671-a9f8-0063 koda ile teyit edilebilir.

EK 3b: ARAŞTIRMA (KURUM) İZNİ

T.C.
BURDUR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 39958266-605.01-E.17625226
Konu : Araştırma İzni (Haluk AKTAY)

03.12.2020

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) 24/11/2020 tarihli ve 93130991-044-E.2000178683 sayılı yazınız,
b) Valilik Makamının 02/12/2020 tarihli ve 605.01-E.17566467 sayılı olurları.

Üniversiteniz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Afet Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Haluk AKTAY'ın ilgi (a) yazınız ekindeki "Öğretmenlerin Sağlık İnanç Modeline Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Burdur Örneği" konulu tez çalışmasını merkez ilçedeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlere on-line olarak uygulamasının uygun görüldüğüne dair Valilik Makamının ilgi (b) olurları örneği ve eki ilişikte gönderilmiştir.

Araştırmanın Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2020/2 sayılı Genelgesi doğrultusunda, eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde yazınız ekindeki mühürlü ölçeklerin kullanılarak on-line olarak merkez ilçe ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlere gönüllülük esasına göre, COVID-19 pandemisi nedeni ile gerekli ve yeterli tüm önlemlerin alınarak uygulanması, uygulama sonucunda elde edilen verilerin CD ortamında Müdürlüğümüze gönderilmesi hususunda;

Gereğini arz ederim.

Emre ÇAY
İl Millî Eğitim Müdürü

Ekler:
1- Olur (1 Sayfa)
2- Formlar (5 sayfa)

Adres: Şeker Evleri Mah.Topraklık Cad.No: 6 BURDUR
Elektronik Ağ: www.burdurmem.meb.gov.tr
e-posta: stratejigelistirme15@meh.gov.tr

Bilgi için: E.BOZDEMİR Şef
Tel: 0 (248) 233 11 19/1285
Faks: 0 (248) 233 13 43

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 649b-d0ec-3893-b89a-ce64 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
BURDUR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 39958266-605.01-E.17566467
Konu : Araştırma İzni (Haluk AKTAY)

02/12/2020

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : 24/11/2020 tarihli ve 93130991-044-E.2000178683 sayılı yazı.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Afet Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Haluk AKTAY'ın "Öğretmenlerin Sağlık İnanç Modeline Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Burdur Örneği" konulu tez çalışmasını merkez ilçedeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlere on-line olarak uygulamak istemesi ile ilgili Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının ilgi yazısı ve ekleri ilişikte sunulmuştur.

Araştırmanın, Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2020/2 sayılı Genelgesi doğrultusunda, eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi yazı ekindeki ölçeklerin kullanılarak on-line olarak merkez ilçedeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlere gönüllülük esasına göre COVID-19 pandemisi nedeni ile gerekli ve yeterli tüm önlemlerin alınarak uygulanması Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Emre ÇAY
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
02/12/2020

Mehmet YILDIZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Google Form Adresi :

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIQLSdLjilfPjuuaBuU19yQ_We_QL1FAnJOKDDx0YSS5Px-4bSEQ/viewform

Adres: Şeker Evleri Mah. Topraklık Cad.No: 6 BURDUR
Elektronik Ağ: www.burdurmem.meb.gov.tr
e-posta: stratejigelistirme15@meb.gov.tr

Bilgi için: E.BOZDEMİR Şef
Tel: 0 (248) 233 11 19/1285
Faks: 0 (248) 233 13 43

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 6a39-456a-3012-8f01-58b2 kodu ile teyit edilebilir.

EK 4: VERİ TOPLAMA ARACI

Öğretmenlerin Sağlık İnanç Modeline Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Burdur Örneği

Katılımcı Bilgi Formu

Değerli Öğretmenlerimiz;

Bu ölçek formu öğretmenlerin sağlık inanç modeline dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri hakkındaki görüş ve düşüncelerini incelemek amacıyla oluşturulmuştur.

Bu araştırmaya katılmayı kabul etmeniz durumunda sorulara vereceğiniz yanıtlar yalnız araştırmacı tarafından değerlendirilerek, “Öğretmenlerin Sağlık İnanç Modeline Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi: Burdur Örneği” adlı tez çalışmasında kullanılacak olup bunun dışında gizli tutulacaktır.

Veri toplama amacı ile size yöneltilen her bir soruyu, araştırmanın güvenilir olması için içtenlikle ve doğru olarak cevaplamanız gerekmekte olup ilgi ve yardımlarınız için araştırmaya yapmış olduğunuz bilimsel katkıdan dolayı teşekkür ederim.

Araştırma Yürütücüsü
Dr. Öğr. Üyesi Durmuş OZBAŞI
e-mail:

Araştırmacı
Öğr. Gör. Haluk AKTAY
e-mail:

Sosyo Demografik Özellikler

1. Kaç yaşındasınız?
2. Cinsiyetiniz ile ilgili uygun seçeneği “X” işareti koyarak işaretleyiniz.
() Erkek () Kadın
3. Öğrenim durumunuz ile ilgili uygun seçeneği “X” işareti koyarak işaretleyiniz.
() Lise () Yüksekokul () Lisans
() Yüksek Lisans () Doktora
4. Medeni durumunuz ile ilgili uygun seçeneği “X” işareti koyarak işaretleyiniz.
() Evli () Bekar
5. Kaç çocuğunuz var? Cevabınız Var ise kaç çocuğunuz olduğunu belirtiniz.
() Var () Çocuğum yok
6. Yaklaşık aylık gelirinizi belirtiniz.....
7. Branşınız nedir?
8. Haftalık ortalama kaç saat ders vermekttesiniz? (Belirtiniz).....
9. Mesleki kıdeminizi belirtiniz.
10. Nerede yaşıyorsunuz? Uygun seçeneği “X” işareti koyarak işaretleyiniz.
() Kendi evim () Kira
11. Daha önce afet yaşadınız mı?
() Evet () Hayır
12. Afetlere yeterince hazırlıklı mısınız?
() Evet () Hayır
13. Bireysel afet çantanız var mı?
() Evet () Hayır
14. Afetlere ilişkin acil durum planı hazırladınız mı?
() Evet () Hayır
15. Afetler konusunda herhangi bir eğitim aldınız mı? (Okulda aldığınız eğitim hariç)
() Evet () Hayır
16. Afetler konusunda hangi eğitimleri aldınız? Uygun seçeneği “X” işareti koyarak işaretleyiniz.
() İlk Yardım Eğitimi () Toplum Afet Gönüllüsü Eğitimi (TAG)
() Temel Afet Bilinci Eğitimi () Diğerleri (belirtiniz).....

Madde Sayısı	Maddeler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Önümüzdeki birkaç yıl içinde Acil durum/Afet yaşama ihtimalim çok yüksektir.					
2	Yaşamımın herhangi bir döneminde Acil durum/Afet yaşayacağımı göz önünde bulundururum.					
3	Acil durumlara/Afetlere hazırlıkta bina dayanıklılığımı artırmak benim için önemlidir.					
4	Acil durumlara/Afetlere hazırlıkta acil durum/afet çantası hazırlamayı önemsemem.					
5	Yakın çevrem ile acil durumlarda/afetlerde gerekli acil iletişim numaraları hakkında konuşurum.					
6	Evdeki sabitlenebilecek eşyaları sabitlemeyi gereksiz buluyorum.					
7	Acil durum/Afet yaşama ihtimalini düşünmek beni korkutur.					
8	Acil durum/Afet yaşarsam hayatımda hiçbir şey değişmeyecek.					
9	Acil durumlar/Afetler sonucu sevdiğilerimi kaybetmekten korkmam.					
10	Acil durumlar/Afetler sonucunda ölmekten korkarım.					
11	Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yaptığımda kendimi güvende hissederim.					
12	Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmak acil durumlar/afetler sonrası ölüm riskini azaltabilir.					
13	Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmam aile bireylerimi de koruyacaktır.					
14	Acil durumlara/Afetlere hazırlık yapmak acil durumlarda/afetlerde ihtivaçlarımıza karşılık verecektir.					
15	Acil durumlara/Afetlere hazırlık yara almadan (sakatlanmadan) yaşamama yardım edecektir.					
16	Acil durumlara/Afetlere hazırlık ailem ve kendim için gereklidir (faydalıdır).					
17	Acil durumlara/Afetlere hazırlık yapmaktan çok daha önemli sorumluluklarım var.					
18	Acil durumlara/Afetlere hazırlık yapmak için yeterli param yok.					
19	Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmak çok fazla zamanımı alır.					
20	Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmak için yeterli bilgim yok.					
21	Kaderimde Acil durumlarda/Afetlerde ölmek varsa ölürüm.					
22	Acil durumlara/Afetlere hazır olma adına tatbikat yapmak bana zor gelir.					
23	Acil durumlara/Afetlere hazırlıklı olmak için bireysel hazırlık yapmayı gereksiz buluyorum.					
24	Acil durumlara/Afetlere hazırlık yapmak iyi hissetmemi sağlamaz.					
25	Afete Hazırlık- Temel Afet Bilinci eğitimlerini almak için çaba harcamayı gereksiz buluyorum.					
26	Aile için afet planının anlaşılması zordur.					
27	Aile için afet planı bireyin hazırlayamayacağı kadar gereksiz ayrıntılarla doludur.					
28	Aile için afet planının yararlı olduğuna inanmıyorum.					
29	Aile için afet planını uygulamaya geçirmek bana zor gelir.					
30	Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmak bana zor geliyor.					
31	Aile üyelerim Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmanın gerekliliği konusunda beni bilgilendirmezler.					
32	Arkadaşlarım Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmanın gerekliliği konusunda beni aydınlatırlar.					
33	Fikirlerine önem verdiğim insanlar Acil durumlara/Afetlere hazırlıklı olma konusunda beni yönlendirirler.					
34	Acil durum/Afet konusundaki politikalar beni Acil Durumlar/Afetler konusunda hazırlıklı olmaya teşvik ederler.					
35	Kitapçıklar, gazeteler, broşürler beni yeterince bilgilendirmezler.					
36	Temel ilk yardım uygulayabilirim.					
37	Yangın söndürme cihazını kullanamam.					
38	Mahalleimde yaşayanlarla birlikte Acil durumlar/Afetler ile ilgili tahliye planı oluşturamam.					
39	Acil durum/Afet sonrası ihtivaçım olursa psikolojik destek almak için gerekli hizmete erişebilirim.					
40	Yangın çıkmasına neden olacak tehlikeleri belirleyebilirim.					
41	Evde sabitlenmesi gereken eşyaları sabitleyebilirim.					
42	Basit düzeyde olsa dahi arama-kurtarma yapamam.					
43	Depremden korunmak için yaşadığım evde/binada güvenli yer belirleyebilirim.					
44	Bir afet sonrasında yerel yetkililerce belirlenmiş olan sığınak yerini bulamam.					
45	Bir afet sonrasında aile bireylerinin yeniden bir araya gelebileceği bir toplanma yeri belirleyebilirim.					

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Haluk AKTAY
Doğum Yeri :
Doğum Tarihi :

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi :
Yüksek Lisans Öğrenimi :
Bildiği Yabancı Diller :
Bilimsel Faaliyetler :

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurumlar ve Yıl:

İLETİŞİM

E-posta Adresi :
ORCID :